

SELECTA

Q. V. A. E. D. A. M.

VETERVM POETARVM

O P E R A.

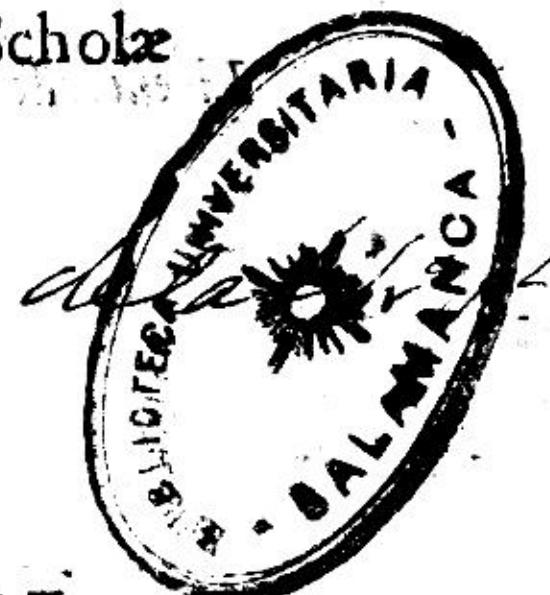
A. Persij satyriæ sex.

P. Ouidij in Ibiæ

Aufonij terentiæ.

Virgilij Eclogæ.

D I L I G E N T I S S I M E
emendata, & doctissimi viri Francisci Sanctij Bro-
censis Scholijs brevibus illustrata. Ad
vsum Salmanticensis Scholæ
huper edita.

SALMANTICÆ.

Apud Antoniam Ramirez viduam.

Anno M. D C X I I I.

L I C E N C I A.

Licenciado Juan de Salzedo Professor, y Vicerario General en la Ciudad de Salamanca, y todo su Obispado, por su Señoría don: Luys Fernández de Cordoua Obispo de la dicha Ciudad, y Obispo del Consejo de su Magestad, &c. Por quanto he visto, y examinado dos Libros pequeños, Intitulados Aulo Persio, y el otro Publio Ouidio Nasón, y Eglogas de Virgilio, opuscules del Maestro Sanchez, y no he hallado en ellos cosa alguna contra nuestra Santa fe Catholica, antes me parece son utiles, y provechosos para los estudiantes, por tanto doy Licencia a qualquier Impressor de la dicha Ciudad, los pueda Imprimir. Fechada en Salamanca aveynte y dos días de Setiembre de mil y seyscientos y treze años.

Licenciado Juan de Salzedo.

Por su manda
Luys Brauo.

IOANNES COMANNVS
BIBLIOPOLAE SALMANT.

Ad. D. P. Georgium Belgam.

En tibi vir ornatissime Poëtarum Illustrium gentes am quadriga dato signo, nouis auspicijs è carceribus excuntem. Quia ne ad metandum ire pergit, offendat, & spectandi voluptate videatur populis abrogasse curandū est, vt auriga doctus eligendus, qui sinistrum quum fræni moderamine stringat, exteriori vero lora tendat ac laxet: id est ita regat, vt circunflexa felicissime meta, feruidis euitata rotis in magnis Circensibus coronetur. Id diē altiori cura, cui potissimum esset deferendum perpendo: Tu vius generose Paule occursti cæteris omnibus anteponendus cui hoc opus multis nominibus committerem, mea causa, tua, seculi. Mea: quia amicorum tuorum albo, ex quo in hanc urbē venisti scriptus sum, & nouæ amicitiae libamē tum aliquid offerre æquissimum Iudicauerim. Tua: quise natus literatorū princeps ab omni legitimo censore in hoc lustro lectus cultum & obseruatiā ab omnibus melioris litterataræ candidatis iure quodā tuo tibi vendicas: magni cultus, magna obseruatiæ exiguum hoc pignus non reijcies, si nolui peculiarē tibi humanitatē, qua non minore cū laude vincis omnes, quā eruditione singulari. Seculi: in quo Momuli quidā semi barbati. Semilatini simul atq; binas voces, aut formulas male vinctas possunt effutire, tātos si bis sumūt spiritus, vt omnibus de re, de phrasī, de verbo diē dicam: & cum ipsi nil edant, nescio quid tamen in alienis scriptis

scriptis difficiles. Aristarchides dixerant. Plene ut non par-
at timeam eos tenellos vi & alii huc infræne sequuntur & acar-
su vel potius incurvantur ad eum in ipso carceribus nomine
rum legatur aucturos. Quo lecto statim diffugient, nec
ferent ullo pacto nostri illæ hunc solē adiuncta vides quasi
ephippia quædam & tegmina scholia doctissimi Francis
ci Sanctij Brocensis Viri & eruditione & virtute nulli se
cundi. Quem eodem honore nos semper sumus prosecutique
nos Belgæ Lypsum vestrum: quæ si ut spero tibi & tuis
grata fuerint augustiori forma imprimenda curabis: nam
Hispani non nimis accurate hæc trattant: non quod inge-
nia desint, sed quod præmia, quibus animi ad laborem inui-
tantur. Tibi igitur hoc quidquid est laboris mei atque ope-
rie do & dico: tu dedicati, doctissime Belgarum, faue suam
benevolentiae & amoris aura (quod accepisti) sustine hunc
animum, qui est & erit æternum tibi tuisque deo natus.

Vale Salinanticæ V. idus Octob. c. lxxij,

AVLIPERSI

FLACCI POETÆ VO- LATERRANI, SATYRA- RVM LIBER VNICVS

SATYRA PRIMA.

Ec fonte labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, vt repente sic poëta prodirem.
Heliconia dasq; pallidamque Pyrenæ
¶ Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces: ipse semipaganus
Ad sacra vatum carmen affero nostrum.
Quis expediuit Psittaco suum Chære
Picasque docuit nostra verba conari,
¶ Magister artis, ingenijque largitor
Venter, negatas artifex se qui voces.
Quod si dolosi spes refulerit nummi,
Coruos poëtas, & poetidas picas
Cantare credas Pegaseum melos.
¶ O cura hominum, ô quantum est in rebus inane:
Quis leget hæc? min tu istud ait? nemo Hieracle:
nemo.
Vel duo, vel nemo turpe & miserrabile: quare?

N

AVLI PERSII

2 Nemibi Polydamas, & Troiades Labeonem
 Pretulerint: nūgæ, non si quid turbida Roma
 20 Elenet, accedas: ex a menue improbum in illa
 Castiges trutina: nec te quæsiueris extra.
 Nam Romæ quis non? ab si fas dicere sed fas
 Tunc, cum ad canitatem, & nostrum istud viuere triste
 Aspexi, & nucibus facimus quæcumque relictis,
 25 Cum sapimus patruos, tunc tunc ignoscite, nolo.
 Quid faciam, sed sum petulantis plene cachinno.
 Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber
 Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anbelet,
 Scilicet hæc populo pœnusque, toga que recenti,
 30 Et natalitia tandem cum jardonyche albus,
 Sede leget celsa, liquido cum plasma guttur
 Mihile coluerit, patranti fractus ocello:
 Hic nequè more probo videoas, neque voce serena
 Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
 35 Intrant, & tremulo scalpuntur ubi intima versu.
 Tun vetule auriculis alienis colligis escas?
 Auriculis, quibus & dicas cute perditus ohe,
 Quid didicisse, nisi hoc fermentum, & quæ semel intus
 Innata est, ripto iecore exierit caprificus,
 40 En palior sciumque, o mores, usque adeone
 Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciatur alter?
 At pulchrum est, digito monstrari, & dicier, hic est.
 Tenciratorum centum dictata fuisse
 Pro nibilo pendas? Ecce inter pocula querunt
 45 Remulidæ saturi, quiddia poemata narrant.
 Hic aliquis, cui circum humeros hyacinthinalana est,

Ran

SATIRA I.

3 Rancidulum quiddam balba de nare locutus
 Phyllidas, Hypsipylas, vatum & plorabile si quid
 Eliquat, & tenero supplantat verba palato.
 50 Assensere viri: nunc non cinis ille poëta?
 Felix? nunc leuior cippus non imprimit ossa?
 Laudant coniuæ, nunc non è manibus illis,
 Nunc non è tumulo fortunataque fauilla,
 Nascentur violæ? rides, ait, & nimis vncis
 55 Naribus indulges? an erit, qui velle recusat
 Os populi meruisse, & cedro digna locutus
 Linquere nec scombros metuentia carmina, nec tus?
 Quisquis es: o modo quem ex aduerso dicere feci,
 Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit,
 60 Quando hæc rara auis est, si quid tamen aptius exit,
 Laudari metuam, neque enim mibi cornea fibra est,
 Sed recti finemque extremumque esse recuso
 Euge tuum, & belle nam belle hoc excute totum,
 Quid non intus habet? non hic est Ilias Acci
 65 Ebria veratro, non si qua elegidia crudi
 Dict grunt proceres, non quicquid tenique lettis
 Scribitur in citreis: calidum scis ponere sumen,
 Scis comitem horridulum trita donare lacerna.
 Et verum, inquis amo, verum mibi dicito de me.
 70 Qui pote? vis dicam? nugaris cum tibi calue
 Pinguis aqualiculus propenso, sesquipedc extet.
 O Ione, à tergo quem nulla ciconia pinsit,
 Nec manus auriculas imitata est mobilis albas:
 Nec linguae, quantum sitiat canis Appula, tantum?
 75 Vos o patritius sanguis, quos viuere fas est

A 2

Occipit

AVL I PERSII

4 Occipiticeco, posticæ occurrite sanæ.
Quis populis sermo est? quis enim, nisi carmina moti
 Nunc demum numero fluere, ut per leue se ueros
 Effundat iunctura vngues? scit tendere versum
 80 Non secus, ac si oculo rubricam ditigat uno.
 Sine opus in mores, in luxum, & prandia regum
 Dicere, res grandes nosc ro dat musa poëta.
 Ecce modo heroas sensus afferre videmus
 Nugar isolitos Græcæ, nec ponere lucum
 85 Artifices, nec rus saturum laudare: ubi corbes,
 Et focus, & porci, & fumosa palilia fæno,
 Vnde Rhemus, sulcoque terens dentalia Quinti,
 Cum trepida ante boves dictatorem induit uxor,
 Et tua aratra domum lictor tulit, euge poëta.
 90 Est nunc Brysei quem venosus liber Acci,
 Sunt quos Pacuniusque, & verrucosa moretur
 Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
 Hospueris monitus patres infundere lippos
 Cum videas, querisne vnde hæc sartago loquendi
 95 Venerit in linguas? vnde istud dedecus, in quo
 Troxalus exultat tibi per subsellia leuis?
 Nilne pudet capiti non posse pericula cano
 Pellere? quin tepidum hoc optes audire decenter?
 Fures, ait Pedio, Pedius quid? criminari sis
 100 Librat in antithetis, doctus posuisse figuræ
 Laudatur bellum hoc? hoc belum? an Rhomule ceues?
 Men moueat quippe, & cantet si naufragus assens
 Protulerim? cantas, fracta cum te in trabe pittum
 Ex humero portas? verum, nec nocte paratum

105 Florabit, qui me volet incuruasse querela:
 Sed numeris decor est, & iunctura abdita crudis.
 Claudere sic versum didicit, Berecynthius Atys,
 Et qui cœruleum dirimebat Nerea delphin.
 Sic costam longo subduximus Apenino.
 110 Arma virum nonne hoc spumosum, & cortice pingui,
 Ut ramale vetus prægrandi subere coctum?
 Quidam igitur tenerum, & laxa ceruice legendum?
 Torua Mimallois implerunt cornua bombis,
 Etraptum vitulo caput ablatura superbo
 115 Bassaris, & lynxem Mænas flexura corymbis
 Enion ingeminat, reparabilis adjonat echo.
 Hæc fierent, si testiculi vena vlla paterni
 Viueret in nobis? summa delumbe saliuæ
 Hoc natat in labris, & in vdo est Mænas, & Atys?
 120 Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit vngues.
 Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide sis, nec maiorum tibi forte
 Limina frigescant, sonat hic de nare canina
 Littera: per me equidem sint omnia protinus alba,
 125 Nil moror. Euge omnes, omnes bene miræ eritis res.
 Hoc iuuat, hic, inquis, veto quisquam faxit oclum.
 Pingeduos angues, pueri sacer est locus, extra
 Meyte. discedo, secuit Lucilius urbem,
 Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis:
 130 Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
 Tangit, & admissus circum præcordia, ludit,
 Callidus excusso populum suspendere naso.
 Men mutire nefas nec clam, nec cum scriobe: nusquam

A V L I P E R S I I.

Hic tamen infodiam, vidi, vidi ipse libelle,
 135 Auriculas asini quis non habet? hoc ego opertum:
 Hoc riderem tam nil, nulla tibi vendo
 Iliade, audaci quicunque afflate Cratino,
 Iratum Eupolidem prægrandi cum sene palles:
 Aspice & hæc, si forte aliquid decoctius audis.
 140 Inde vaporata lector mihi ferueat aure,
 Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere geslit,
 Sordidus, & lusco qui poscit dicere lusce,
 Sese aliquem credens, Italo quod bonore supinus
 Fregerit heminas Arreti aditis iniquas,
 145 Nec qui abaco numeros, & secto in puluere meto
 Scit risisse vafer, multum gaudere paratus
 Si Cynico barbam perulans Nonaria vellat.
 His manæ edictum post prandia Callithoendo.

S A T Y R A II.

Hunc, Macrine, diem numera meliore lapillo
 Qui tibi labentes apponit candidus annos.
 Funde merum Genio, nontu prece poscis emaci
 Quæ nisi seductis nequeas committere diuiss.
 5 At bona pars procerum tacita libabit acerra.
 Haud cuius proprium est murmurq; humilesq; susurros
 Tollere de templis, & aperto viuere voto
 Mens bona fama, fides, hæc clare, & vt audiat hospes,
 Illa sibi introrsum, & sub lingua immurmurat, ò se
 10 Ebiliat patrui præclarum funus, & ò si
 Sub rastro crepet argenti mihi seria, dextro
 Hercule:pupillum vicinam, quem proximus haeres

Impello,

S A T Y R A II.

Impello, expungam, nanque est scabiosus, & acri
 Bile tumet. Nerio iam tercia conditur vxor
 15 Hæc sancte vt poscas, Tyberino in flumine mergis
 Manè caput bis, terque, & noctem flumine purgas.
 Heus age, responde, minimum est, quod scire labore,
 De loue quid sentis? est ne vt præponere cures
 Hunc cuiquam? cuinam? vis Statio? an sciicet haeres?
 20 Quis potior iudex puerisue quis aptior orbis?
 Hoc igitur, quo tu Louis aurem impellere tentas
 Dic agendum Statio, pro, Iuppiter, o bone clamet
 Iuppiter, at scse clamet non Iuppiter ipse?
 Ignouisse putas: quia, cum tonat, oxyus illex
 25 Sulphure discutitur sacro quam tuque, domusque?
 An quia non sibrisonium, Ergenuaque iubente
 Triste iaces lucis, euitandumque bidicatal,
 Idcirco stolidam præbet tibi vellere babam
 Iuppiter? aut quidnam est, qua tu mercede decorum
 30 Emeris auriculas pulvrone, & lassibus vntis?
 Ecce auia, aut metuens diuum mater tera, cunis
 Exemit puerum frontemque, atque vda labella
 Infami digito, & lustralibus ante saluis
 Expiat, vrentes oculos inhibere perita.
 35 Tunc manibus quatit, & spem macram supplice voto
 Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in aedes.
 Hunc optent generum rex, & regina, pueris
 Hunc rapiant, quicquid calcauerit hic, rosa fiat.
 Ast ego nutrici non mando vota, negato
 40 Iuppiter hæc illi, quamvis te albat arogarit.
 Poscis opem neruis, corpusque sida le senecte:

24

Elio

A V L I P E R S I I

Esto age, sed grandes patinæ tucetaque crassæ
 Adnuere his superos vetuere, Ionemque morantur.
 Rem struere ex optas cæso bone, Mercuriumque
 45 Accersis fibra, da forūnare penates,
 Da pecus, & gregibus fœtum. Quo pessime pacto,
 Tot ibi cum inflamma innicu[m] omēta liquefcant?
 Attamen hic extis, & opimo vincere farto
 Intendu[n]am crescit ager, iam crescit ouile,
 50 Iam dabitur, iam iam, donec deceptus, & expes
 Ne quicquam fundo suspiret hummus in imo.
 Si tibi crateras argenti, incusaque pingui
 Auro dona feram sudes, & pectore leuo
 Excutias guttas, lætari prætrepidum cor.
 55 Hinc illud subi[st]it, auro sacras quod ouato
 Perducis facies: nam fratres inter ahenos,
 Somnia pituita, qui purgatissima mittunt,
 Fræcipui sunt, sitque illis aurea barba.
 Aurum vasa Numa. Saturniaque impulit æra
 60 Vestalesque vrnas, & tuscum fictile mutat.
 Ocuruæ in terris animæ, & cælestium iuane,
 Quid iuuat hoc templis nostros immitere mores?
 Et bona dijs ex hac scelerata ducere pulpa?
 Hæc sibi corruptio casiam dissoluit oliuo
 65 Hæc Calabrum coxit vitiatu[m] murice vellus.
 Hæc baccam conchæ rasisse, & stringere venas
 Feruens massæ crudo de puluere iussit.
 Peccat & hæc peccat, vitio tamen vtitur: at vos
 Dicite pontifices. in templo quid facit aurum
 70 Nempe hoc, quod Veneri donatæ à virginе puppæ.

Quin

S A T Y R A III.

Quin damus id superis, de magna quod dare lance
 Non possit magni Mæsalæ lippa propago,
 Compositum ius, fasq[ue] animi, sanctisq[ue] recessus
 Mentis, & incoctum generoso pectus honesto.
 75 Hæc cedo, vt admoveam templis, & farre litabo.

S A T Y R A III.

NEmpè hoc aßidue, iam clarum manè fenestras
 Intrat, & angustas extendit lumine rimas.
 Stercimus, indomitum quod despumare falernum
 Sufficiat, quanta dum lmea tangitur umbra.
 1 En quid agis? siccas insana canicula messes
 Iam dudum coquit, & patula pecus omne sub v[er]lmo est:
 Vnus sit comitum, verūmne? itāne? ocyus adsit
 Huc aliquis: nemon? turgescit vitrea bilis,
 Findor, vt Arcadiæ pecuaria rudere dicas.
 10 Iam liber, & bicolor positis membrana capillis,
 Inque manus chartæ, nodosaque venit arundo,
 Tum querimur, crassis calamo quod pendeat humor
 Nigra quod infusa vanescat sepiæ lymphæ,
 Dilutas querimur, geminet quod fistula guttas.
 15 O miser! inque dies ultra miser: buccine rerum
 Venimus? at cur non potius teneroque columbo,
 Et similis Regum pueris pappare minutum
 Poscis, & iratus mammæ lallare recitas?
 An talis studeam calamo? cui verba? quid istas.
 20 Succinis ambages? tibi luditur, effluis amens.
 Contemnere: sonat vitium percussa, malignè
 Respondet viridi non cocta fidelia limo.

A 5

Vñm.

AVL I P E R S II

Vdū, & molle lutum es, nunc nunc properandus, & acris
 Fingendus sine fine rota, sed rure paterno
 25 Est tibi far modicum, purum, & sine labe salinum.
 Quid metuas? cultrixq; faci secura patella.
 Hoc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
 Stemmate quod Thusco ramum mille sim e ducis,
 Censorēm vē tuum, vel quod trabeate salitas?
 30 Ad populum phaleras: ego te intus, & incute noni
 Non pudet ad morem discincti vinere Nattæ?
 Sed stupet hic vitio, & fibris increuit opimum.
 Pingue, caret culpa, nescit quid perdat, & alto
 Demersus, summa rurjus non bullit in vnda.
 35 Magne pater diuū sc̄uos punire tyrannos.
 Hanc alia ratione velis, cum dira libido
 Moverit ingenium, feruenti incta vcneno,
 Virtutem videant, intabescantq; relicta.
 An ne magis Siculi gemuerunt æra iuuenci,
 40 Et magis auratis pendens laqueo aribus ensis,
 Purpureas subter ceruices terruit? imus,
 Imus præcipites, quam si sibi dicat, & intus
 Palleat infelix, quod proxima nesciat vxor?
 Sæpè oculos memini, tingebam parvus oliuo
 45 Grandia si nolle morituri verba Catonis
 Discere, ab insano multum laudanda magistro,
 Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
 Iure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
 Scire erat in voto, damnoſa canicula quantum.
 50 Raderet, angustæ colio non fallier orcæ,
 Ne quis callidior buxum torquere flagello.

Haut

S A T Y R A III.

Hand tibi inexpertum est curuos deprendere mores,
 quæque docet sapiens bracatis illita Medis
 Porticus, in somnis, quibus indetonsa iuuentus
 55 Inuigilat silquis, & grandi pasta polenta.
 Et tibi quæ Samios deduxit littera ramos,
 Surgentem dextro monstrauit limite callem.
 Stertis adhuc? laxumque caput compage soluta
 Oscitat hesternum dissutis vndiq; malis?
 60 Est aliquid quo tendis, & in quo dirigis arcum?
 An passim sequeris cornos, testaq; lutoq;
 Securus quo pes ferat, atque ex tempore viuis?
 Helleborum frustra, cum iam cutis ægra tumebit,
 Poscentes videas, venienti occurrite morbo.
 65 Et quid opus Cratero magnos promittere montes?
 Disciteq; ò miseri! & causas cognoscite rerum
 Quid sumus, aut quidnam vidiuri gignimur, ordo
 Quis datus, aut metæ quam mollis flexus, & vnde:
 Quis modus argento, quid fas optare, quid asper
 70 Utile nummus habet, patriæ, charisq; propinquis
 Quantum elargiri deceat, quem te Deus esse
 Ius sit, & humanae qua parte locutus es in re.
 Disce, neque iniudeas quod multa fidelia putet
 In locuplete penu defensis pinguibus vmbbris,
 75 Et piper: & perna Marti monumenta clientis,
 Menaq; quod prima nondum defecerit orca.
 Hic aliquis de gente bircosa Centurionum
 Dicat, quod satis est sapio mihi, non ego curo
 Esse quod Arcesillas, ærumnesq; Solones
 80 Ovijipo capite, & figentes lumine terram,

Mars

A V L I P E R S I I

12 Murmura cum secum, & rabiosa silentia rodunt,
 Atque ex porrecto trutinantur verba labello,
 Ægroti veteris meditantes somnia, gigni
 De nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.
 85 Hoc est quod palles: cur quis non prandeat, hoc est,
 Hos populus ridet, multumque torosa iuuentus
 Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
 Inspice, nescio quid trepidat mihi pectus, & ægris
 Faucibus exuberat grauis halitus, inspice fodes,
 90 Qui dicit medico iussus requiescere, postquam
 Tertia compositas vidit nox currere venas,
 De maiore domo modicè sittiente lagena
 Lenia loturo sibi surrentina, rogauit.
 Heus bone, tu palles, nihil est, vide a stamen istud
 95 Quicquid id est: surgit tacite tibi lutea pellis.
 At tu deterius palles, ne sis mihi tutor
 Iam pridem hunc sepeli, tu restas, perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atque albo ventre lanatur,
 Guiture sulphureas lente exhalante Mephites.
 100 Sed tremor inter vena subit, callidumq; trientem
 Excutit è manibus, dentes crepñere retefti.
 Vnct a cadunt laxis hinc pulmentaria labris.
 Hinc tuba, candelæ, tandemque beatulus alto
 Compositus lecto, crassisque lutatus amomis,
 105 In portam rigidos calces extendit, at illum
 Hesterni capite inducto subiere Quirites.
 Tange miser venas, & pone in pettore dextram.
 Nil calet hic, summosque pedes attinge, manusque,
 Non frigent: visa est si forte pecunia, sine

Can-

S A T Y R A IIII.

110 Candida vicini subrisit molle puella,
 Cor tibi ritè salit, positum est algente catino
 Durum olus, & populi cribro decussa farina,
 Tentemus fauces, tenero latet vlcus in ore
 Putre, quod hand deceat plebeia radere beta.
 115 Alges cum excusit membris tremor albus aristas:
 Nunc face supposita feruescit sanguis, & ira.
 Scintillant oculi: dicisque, facisque, quod ipse
 Non sani esse hominis, non sanus iuret Orestes.

S A T Y R A IIII.

REM populi tractas? barbatum hoc crede Magistrum
 Dicere, sorbitio tollit quem diracicutæ.
 Quo fretus? dic hoc magni pupille Pericli.
 Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
 5 Ante pilos verit: dicenda, tacendaque calles.
 Ergò ubi commota feruet plebecula bile,
 Fert animus callidæ fecisse silentia turbæ
 Maiestate manus: quid deinde ioquere? Quirites
 Hoc puto non iustum est, illud male, rectius istud.
 10 Scis etenim iustum gemina suspendere lance
 Ancipitis libræ: rectam discernis, ubi inter
 Curua subit, vel cum fallit pede regula varo:
 Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
 Quin tu igitur summa ne quicquam pelle decoras?
 15 Ante diem blando caudam iactare popello
 Desinis? Anticyras melior sorbere meracas?
 Quæ tibi summa boni est, vnta vixisse patella
 semper, & assiduo curata cuticula sole.

Expe

S A T Y R A V.

Si facts in penem quicquid tibi venit amarum,
Si puteal multa cautus vibice flagellas,
Nequitquam populo bibulas donaueris aures.
Respicce quod non es : tollat sua munera cerdo:
Tecum habita, & noris quam sit tibi curta supellex.

S A T Y R A V.

V Atibus hic mosest, centum sibi poscere voces,
Centum ora & linguas optare in carmina centum:
Fabula seu maesto ponatur hianda Tragœdo
Vulnera seu Parthi ducentis ab inguine ferram.
Quorsum hæc, aut quantas robusti carminis offas
Ingeris, ut parsit centeno gutture niti,
Grande locuturi nebulas Helicone legunto,
Si quibus aut Prognes, aut si quibus olla Thiesia
Feruebit, saepè insulso cœnanda Glyconi.
Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino,
Folle premis ventos, nec clauso murmure raukus
Nescio quid tecum graue cornicaris inepte,
Nec scloppo tamidas intendis rumpere buccas.
Verbatogæ sequeris, iunctura callidus acri
Ore teris modico, pallentes radere mores
Doctus, & ingenuo culpam desigere ludo.
Hinc trabe, quæ dicas, mensamq; relinque Micenis
Cum capite, & pedibus, plebeiaq; plandia noris.
Non equidem hoc studio, bullatis ut mibi nugis:
Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.
Secretiloquimur, tibi nunc hortante Camena
exhortendam us præcordia, quantaque nostre

A V L I P E R S P I

Expecta, hand aliud respondeat hæc anus : In nunc
Dinomaches ego sum: suffla: sum candidus: esto,
Dum ne deterius sapiat panucia Baucis,
Cum benè discincto cantauerit ocyma verne.
Ut nemo in se tentat descendere, nemo,
Sed præcedenti spectatur mantica tergo,
Quæsieris: nostrum Vestidi prædia, cuius,
Diues arat Curibus, quantum non milius oberret.
Hunc ait, hunc, Dijsiratis, genioq; sinistro,
Qui quandoque iugum pertusa ad compita figit:
Seriola veteris metuens deradere linum.
Ingemit, hoc benè sit: tunicatum cum sale mordens
Cape, & ferratam pueris plaudentibus ollam,
Pannosam facem morientis sorbet aceti.
At si vñctus cesses, & figas in cute solem,
Est propè ignotus cubito, qui tangat, & acre
Despuat in mores, penemq; arcanaq; lumbi
Runcantem, populo marcentes pandere vulnas.
Tuncum maxillis balanatum gausape pectas
Inguinibus quare detonsus gurgilio extat,
Quinque palæstritæ licet hæc plantaria vellane
Elixasq; nates labefactent forcipe adunca:
Nontamen ista filix ullo mansuescit aratro.
Cedimus, inque vicem præbemus crura sagittis.
Vinitur hoc pacto, sic nouimus: ilia subter
Cæcum vulnus habes, sed lato baltheus auro
Protegit, ut manuis, da verba, & decipe neruos
Si potes: egregium cum me vicinia dicat
Non credam? viso si palles improbe numero,

AVLIPERSTI

Pars tua sit, Cornute, animæ, tibi dulcis amic⁹
 Ostendisse iunat: pulsa, dignoscere cantus
 25 Quid solūm crepet, & picta tectoria lingua.
 Hic ego centenas ausim deponscere voces,
 Ut quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
 Voce traham pura, totumq;ne hoc verba resignens,
 Quod latet arcana non enarrabile fibra.
 30 Cum primū pauido custos mihi purpura cessit
 Bullaque succinctis lanibus donata pependit,
 Cum blandi comites, totaq; impune Suburra
 Permisit sparsisse oculos iam candidus vnto,
 Cūmq; iter ambiguūm est. & vitæ nescius error
 35 Deducit trèpidas ramosa in compita mentes,
 Me tibi supposui teneros tu suscipis annos
 Socratico, Cornute sinu, tunc fallere solers
 Apposita intortos ostendit regula mores,
 Et premicur ratione animus. vinciq; laborat,
 40 Artificemque tua dicit sub pollice vultum.
 Tecum etenim longos memini consumere soles,
 Et tecum primas epulis decerpere noctes
 Vnum opus, & requiem pariter disponimus ambo.
 Atque verecunda laxamus seria mensa.
 45 Non equidem hos dubites amicorum fædere certo
 Consentire dics, & ab uno sidere duci.
 Nostra vel aquali suspendit tempora libra
 Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
 Diuidit in geminos concordia fata duorum,
 55 Saturnumq; grauem nostro luce frangimus vnd
 Nescio quod certe eit, quod me ubi temperat astrum

MILL

SATYRA V.

MILLE hominum species, & rerum discolor usus
 Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno.
 Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
 55 Rugosum piper, & pailentis grana cumini:
 Hic satur irriguo manuult turgescere somno:
 Hic campo indulget, hunc alea decoquit: ille
 In venerem est putris: sed cum lapidosa chiragra
 Fregerit articulos, veteris ramalia fagi,
 60 Tum crassos transisse dies, lucemq; palustrem,
 Et sibi iam seri vitam ingenuere relietam.
 At te nocturnis iuuat impallescere chartis,
 Cultor enim iuueniri purgatas in seris aures
 Fruge Cleanthea: petite hinc iuuenesq; senesq;
 65 Finem animo certum, miserisq; viatica canis.
 Cras hoc fiet: idem cras fiet: quid (quasi) magnum?
 Nempe diem donas: sed cum lux altera venit,
 Iam cras hesternum consumpsimus: ecce aliud cras
 Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
 70 Nam quamuis propè te, quamuis temone sub vno
 Vertentem fese frustra sectabere cantum,
 Cum rota posterior curras, & in axe secundo.
 Libertate opus est, non hac vt quisque Velina
 Publius emeruit, scabiosum tessera lafar
 75 Possidet: heu steriles veri, quibus una Quiritem
 Vertigo facit: hic Dama est: non tressis agasos
 Vappa, & lippus, & intenui farragine mendax,
 Verterit hunc dominus, momento tueranis exit
 Marcus Dama: papè Marco spondence recit
 80 Crèdere tu nummos? Marco subiudice palci

B

Me

AVLIPERSII

Marcus dixit: ita est: assigna Marce tabellas.
 Hæc meralibertas? hanc nobis pilea donant?
 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
 Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, viuere: non sum
 85 Liberior Bruto? Mendose colligis; inquit
 Stoicus hic aurem mordaci lotus aceto.
 Hæc reliqua accipio, licet, ut volo, viuere, tolle.
 Vindicta postquam meus à prætore recessi,
 Cur mibi non liceat iussit quodcumque voluntas?
 90 Excepto si quid Masuri rubrica vetavit.
 Disce, sed ira cadat naso, rugosaque sanna,
 Cum veteres auias tibi de pulmone reuello.
 Non prætoris erat stultis dare tenuia rerum
 Officia, atque usum rapidæ permittere vite.
 95 Sambuceam citius caloni aptaueris alto.
 Stat contra ratio, & secretam gannit in aurem;
 Ne liceat facere id, quod quis vitianit agendo.
 Publicalex hominum, naturaque continct hoc fas,
 Ut teneat vetitos inscitia debilis actus.
 100 Diluis belleborum, certo compescere puncto
 Nescius examen vetat hoc natura medendi.
 Nauim si poscat sibi peronatus arator
 Luciferi rufis, exclamat Melicerta perisse
 Frontem de rebus. Tibi recto viuere talo
 105 Ars dedit, & veri speciem dignoscere calles,
 Nequa suberato mendosum timiat auro,
 Quaque sequenda forent, & quæ vitanda viciſſim;
 Illa priucreta, mox hac carbone notasti.
 Eccliticus voti, pressolare, dulcis amicis,

Iam

SATYRA V.

Iam nunc astringas, iam nunc granaria laxes,
 Inque luto fixum poscis transcendere nummum,
 Nec gluto sorbere saliuam Mercuriale:
 Hæc mea sunt, teneo cum verè dixeris, esto
 Liberque, ac sapiens Prætoribus, ac Ione, dextro.
 115 Sin tu, cum fueris nostræ paulò antefarinæ,
 Pelliculam veterem retines, & fronte politus
 Astutam vapido seruas sub pectore vulpem,
 Quæ dederam supra, repeto, funemq; reduco:
 Nihil tibi concessit ratio, digitum exere peccas,
 120 Et quid tam paruum est? sed nullo ture litabis,
 Hæreat ut stultis breuis ut semuncia recti.
 Hæc miscere nefas, nec cum sis cætera fossor,
 Treis tantum ad numeros satyri mœnire Bathylli.
 Liber ego: unde datum hoc sumis tot subdite rebus?
 125 Ando mirum ignoras, nisi quem vindicta relaxat?
 Ipuer, & strigiles Chrispini ad balnea defer,
 Si increpui, cessas nugator: seruitum acre
 Te nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat
 Quod neruos agitet? sed si intus, & in iecore ægro
 130 Nascuntur Domini, qui tu impunitior exis,
 Atq; hic, quæ ad strigiles scutica, & metus egit herilis?
 Mane piger steris, surge, inquit auaritia; eia
 Surge: negas: instat, surge inquit: non queo: surge,
 Et quid agam? rogitas? en saperdam aduehe ponto,
 135 Castoreum, stupras, hebenum, tus lubrica Coa.
 Tolle recens primus piper è sitiente camelø,
 Verte aliquid, iura: sed Iuppiter audiet: chen,
 Vare regustatum digito terebrare salinum.

20 V L I P E R S I I

Contentus perages, si viuere cum Ioue tendis.
 140 Iam pueris pelle succinctus, & ænophoren aptas
 Ocyus ad nauem, nihil obstat, quin trabe vasta
 Ægeum rapias: nisi solers luxuria ante
 Seductum moueat, quod deinde insanè ruis? quod?
 Quid tibi vis? callido sub pectore mascula bilis
 145 Intumuit, quam non restinxerit vrna cicuta.
 Tun? mare transilias? tibi torta cannabe fulto
 Cœna sit in transstro? Veientanumque rubellum
 Exhalet vapida læsum pice sessilis obba?
 Quid petis, ut numi, quos hic quincunce modesto
 150 Nutrieras, peragant auidos sudore deunces?
 Indulge genio, carpamus dulcia, nostrum est
 Quod viuis, cinis, & manes, & fabula fies.
 Viue memor lethi, fugit hora: hoc quod loquor, in
 En quid agis? dupli in diuersum scinderis hamo.
 155 Hunc cine, an hunc sequeris? subeas alternus ope
 Ancipiti obsequio dominos, alternus oberres.
 Nec tu cum obstiteris semel instanti, negaris
 Parere imperio, rumpi iam vincula dicas.
 Nam luctata canis nodum arripit, ast tamen illi
 160 Cum fugit, à collo trahitur pars longa catena.
 Daue citò hoc credas iubeo, finire dolores
 Præteritos meditor, crudum Chærestratus vnguen
 Abrodens ait hæc: an sictis dedecus obstem
 Cognatis? an rem patriam rumore sinistro
 165 Limen ad obscenum frangam, dum Chrifidis vdas.
 Ebrius ante fores extincta cum face canto?
 • Euge puer, sapias: Dijs depellentibus, agnam

Percute,

S A T Y R A V.

Percute, sed censem plorabit Daue relitta?
 Nugaris? solea puer obiurgabere rubra,
 170 Ne trepidare velis, atque artos rodere casses.
 Nunc ferus, & violens, at si vocet, haud mora, dicas,
 Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accessor, & ultro
 Supplicet, accedam? si totus, & integer illinc
 Exieris, nunc nunc, hic hic, quem quærimus, hic est.
 175 Non in festuca, lictor quam iactat ineptus,
 Ius habet ille sui palpo, quem dicit hiantem,
 Cretata ambitio? vigila & cicer ingere large
 Rixanti populo, nostra ut Floralia possint.
 Aprici meminiisse senes, quid pulchrius? at tam
 180 Herodis venere dies, vñcta que fenestra
 Dispositæ pingue nebula vñmuere lucernæ
 Portantes violas, rubrumq; amplexa catinum.
 Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino,
 Labra moues tacitus, recutita que sabbata palles.
 185 Tunc nigri lemures, ouoq; pericula rupto,
 Tunc grandes Galli, & cum fistro luscæ sacerdos
 Incussere Deos, inflantes corpora, si non
 Prædictum ter mane caput gustaueris ali.
 Dixeris hæc inter varicosos Centuriones,
 190 Continuo crassum ridet Vulpenius ingens.
 Et centum Græcos curto centuisse licetur.

S A T Y R A VI.

Admonuit iam bruma foco te Basse Sabino?
 lamne Lyra, & tetrico viunt tibi pectine chordæ
 Mire opifex numeris veterum primordia vocum,

B 3

Atque

AVL I PERSII

Atque marem strepitum fidis intendisset Latina,
 5 Mox iuuenes agitare iocos, & pollice honesto
 Egregios lusissenes: mihi nunc Ligus ora
 Intepet, hybernatque meum mare, qua latus ingens
 Dant scopuli, & multa littus se valle receptat.
 Lunas portum est operæ cognoscere ciues,
 10 Cor iubet hoc Enni, postquam destituit esse
 Maenides Quintus paucis ex Pythagoreo.
 Hic ego fecuris vulgi, & quid præparet Auster
 Infelix pecori, securus, & angulus ille
 Vicini, nostro quia pinguior, et si adeò omnes
 15 Ditescant orti peioribus, usque recusem
 Curuſſos id minui senio, aut cœnare sine vnto,
 Et signum in vapida naso tetigisse lagena.
 Discrepet hic alius? geminos horoscope varo
 Producis genio: solis natalibus est qui
 20 Tingat olus siccum muria vafer in calice empta,
 Ipſe ſacrum irrorans patinæ piper, hic bona dente
 Grandia magnanimus peragit puer: utar ego, utar,
 Nec rhombos ideà libertis ponere laetus,
 Nec tenuem sollers turdorum nosſe saliuam.
 25 Messe tenus propria viue, & granaria fas est,
 Emole: quid metuis? occa, & seges altera in herba est.
 Ast vocat officium trabe rupta, Brutia saxa
 Prendit amicus inops, remque omnem, surdaque vota
 Condidit Ionio, iacet ipse in littore, & uno
 30 Ingentes de puppe Dei, iamque obvia mergis
 Costaratis laceræ, nunc & de cespite viuo
 Frange aliquid, largire inopi, ne pictus oberret

Cœrulea

SATYRA VI.

Cœrulea in tabula: sed cœnam funeris hæres
 Negliget iratus, quod rem curtaueris, vrnæ
 5 Ossa in odora dabit, seu spirent cinnama surdum,
 Seu ceraſo peccent casæ nescire paratus.
 Tûne bona in columnis minuſs? sed Bestius urget
 Doctores Graios: ita fit, postquam sapere vrbis
 Cum pipere, & palmis venit nostrum hoc maris expers,
 10 Fœnifœcæ crasso vitiariunt vnguine pulles.
 Hæc cinere vltior metuas? at tu meus hæres
 Quisquis eris paulum à turba seductior audit:
 Obone num ignoras? missa est à Cæſare laurus
 Insignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
 15 Frigidus excutitur cinis, ac iam pastoribus arna
 Iam chlamydias Regum, iam lutea gausapa captis,
 Essedaque, ingentesque locat Cæſonia Rhenos.
 Diſigitur, genioque ducis centum paria, ob res
 Egregie gestas, induco: quis vetat? aude.
 20 Væ nisi connives: oleum, artocreasq; popello
 Largior, an prohibes? dic clarè: non audeo, inquis.
 Exoſſatus ager iusta est, age, ſi mihi nulla
 Iam reliqua ex amnis, patruelis nulla, proneptis
 Nulla manet patrui, sterilis mater tera vixit,
 25 Deq; auia nihilum ſuperest, accedo Bouillas
 Cliaumque ad Virbi, præsto milii Mannius hæres
 Progenies terræ, quare ex me, quis mihi quartus
 Sit pater, haud prompte, dicam tamén: addo etiam vnu,
 Vnum etiam, terre iam filius, & mihi ritu
 30 Mannius hic generis propè maior annulus exit
 Quiprior es, car me indecessu lampada poſcit?

AVL I PERSII

24. *Sum tibi Mercurius, venio Deus huc ego, ut ille
Pnigitur, an renuis? vñ tu gaudere relictis?
Deest aliquid summae: minui mihi, sed tibi totum est.
65 Quidquid id est, ubi sit suge querere, quod mihi quondam
Legarat Stadius, neu dicta repone paterna,
Fenoris accedat merces, hinc exime sumptus.
Quid reliquum est? reliquum? nūc nunc impensis vnge,
Vnge puer cautes: mihi festaluce coquatur
70 Vrtica, & fissa fumosum synciput aure,
Ut tutus iste nepos olim satur anseris extis
Cum morosa vago singultet inguine vena,
Patritiae immeiat vulnus? mihi trama figuræ
Sic reliqua? ast illi tremat omento popa venter?
75 Vende animam lucro, mercare, atque excute sollers
Omne latus mundi, nescit præstantior alter
Cappadocas rigida pingue pauisse catastæ.
Rem dupla: feci: iam triplex, iam mihi quarto,
Iam decies redit in rugam: depinge. ubi sistam
Inuentus Chrysippe tui finitor acerbi.*

F I N I S.

M. FRANC. SAN-
CTII BROGEN. IN
SEX SATVRAS PERSII
ECPHR. SCHOLIA.

IN S.A. PRIMA M.

GO, qui neque poeta sum: nec poetæ filius (non enim labia in Pegaleo fonte
prolui, nec in Parnasso bicipiti somniaui,
vt solent hi, qui repente poetæ profiliunt)
Musas non inuoco: sed quasi semipaganus, & tamen
poétis addictus ad eorum sacraria me conferens, illis
hæc qualiacunque poemata consecro; relinquens in
terim Heliconiadas sorores, fontemque Pirenæ illis
qui folijs hærederæ lambentibus fronte in stant in Pa-
latinæ Apolline coronati. Non, inquam, poeta sum:
sed tamen abijs, qui heris vel nudius tertius repente
pullularunt, quæsiærior, quis expedite loqui psitacum,
aut quis picas nostra verba conari docuerit? nimis
veuter, qui & ingenium largiri mirus artifex, & magi-
ster negatas voces apprehendere. Imo vero si ad hanc
edendi necessitatem accedat, & resulgeat aliqua falla-
cis pecuniæ spes non solum loquetur pica, & coruus
diserre, sed & corui poetæ: & picæ poetriæ. Pegaseiū
melos resonabunt. Sed quid in his translationibus de-

B 5 moror,

moror, cur non palam in mores nostros despicio? O duras nostrorum hominum. Itanc omnes in verbis sunt occupati, ut rerum, & sententiarum sint inanes, & vacui, sed dicat aliquis. Quis leget haec? Mene roges? aio: Nemo leget, opinor, hercle nemo: vel duo: vel: nemo. Orem turpem, & miserabilem? Quare vereor, ne principes, & Romani, proceres Accium Labconem mihi anteferant. Sed nugae sunt haec, quae me ab scribendo conantur deterrere. Nam Roma, quae nunc turbida est, non potest perspicue spicere, aut cernere quid verum sit, unde si quid illa eleuet, & deprimat: nec eius iudicio subscribas, neque iudicium castiges, & emendes in tali trutina. Neque inquam te quae ras in extenso sermone, dum alios de te interrogas. Nam Romae quis non, ah vereor dicere, nec fas est prodere. Sed dicam, & audebo, quandoquidem video & senes in sapire, & qui seueri dici cupiunt, puerilibus huiusmodi nugis implicari, & qui nuces iam reliquerint & castigatores, & patruos aliorum se praestant, puerilia conantur. Hos ego non infester? sed praestat tacere: nolo quemquam offendere, vel irritare. Sed quid potius faciam, si petulantia cachinno splen mihi subsultat? Aggrediar igitur.

Non solum poetæ, sed & qui prorsa oratione scribunt, seclusi, & abditi magna quedam muginantur quæ anhelanti pulmone prælargo animæ in populum regitent. Sed populo recitat non imparatus: sed peccatus, noua toga indutus, & sardoniche, quam die natali accepit, exornatus, si prius tamen pallidum co-

lorem

lorem contraxerit & ad vocem mollius emitendam liquido plasmate molle guttur colluerit, sic instructus ocello patranti, & pruriens concionatur.

Hic videas ingentes Titos, & seueros Romanos nec more probo, neque voce serena trepidare, quum carmina lumbum intrant, & tremulo illo versu instigati titillantur. O inueterate senex, & visque cutem perdite, auriculis alienis escas colligisti? quibus insuper auriculis non tec pudet talia insufolare.

O he ciues, quid didicisse inuuat, nisi hoc fermentum erumpat, & quæ semel intus nata est capritricus vel rupto iecore profiliat? O mores, O senium perditum: hoc erat quur pallebas? An credis scire tuum nihil esse, nisi aliis te scire hoc sciat? At, inquis, pulchrum est digito monstrari, & dici: Hic est ille. An pro nihilo pendendum est, te & tua carmina in scholis esse dictatum centum nobilium cirtatorum?

Ecce autem Romulidæ saturi querunt inter bibendum, quid diuina poemata narrent: inter quos aliquis, cui ex humeris pendebat iacintina lana, qui submurmurans, & veluti de naribus balbutientibus præmitens râcidulum proæmium numerose fluens, & tenetro supplantes verba gutture, Phyllidis, & Hypsyles querimonias, simul & alia lacrymosa carmina decantat. His omnes illi magnates viri assensere, & uno ore talia promebant, o felices tanti poetæ cineres cuius sine dubio leuior cippus imprimit ossa, ex alia

I N A V L I P E R S I I
 alia vero parte conuiuæ laudantes succinunt:ò fælices
 tanti poetæ manes, ex quorum tumulo, & fortunata fa-
 uilla rosæ nascentur, & violæ pullulabunt. Hic tunc
 amicus cùbito me tetigit, inquietus: Rides, o Persi, &
 subsannas. An est vllus qui nolit placere, & omnium
 ora mereri & quum præsertim digna cedro locutus fa-
 ciat carminæ, quæ scombros, thus, & cordilas non me-
 tuant? ò amice, quisquis es, quem modo aduersantem in-
 duxi audí, & disce: Non ego, quum scribo, si forte, ali-
 quid scribi dignum emisero (quæ rarissima est auis)
 laudari timeam: neque enim venæ, aut fibræ sunt mihi
 corneæ, sed in scribendo, Recti finem, & scopum nō
 pono *Eage tuum*, & *tuum Belle*. Sed Rectum ipsum,
 Et Belle tuum si excutias, & teantes, quid non malorū,
 inuenias? Hunc scopum non reperio in Iliade Accij
 Labeonis, quantumuis veratro plenissima: ab hoc fine
 longe aberrant à crudis proceribus dictatae elegiae: iti-
 dem & illa, quæ in mensis citreis scribuntur. Huius ma-
 li si causam quæris, paucis aperiā. Si ducis ad conui-
 uium, qui tuos versus emitidet: quomodo poterit ve-
 ram elicere: calidum scis ponere porcæ sumen: scis co-
 miten nudum trita facerna donare: tunc addis: Ego
 aīo verum: verūdico mihi de me ipso. Hoc fieri nō
 potest. Quur non possit, expressius dicam. Nugaris,
 & operam perdis: quoniam, & caluus es, & obesus.
 Quid igitur tibi venter ita pendeat, vt sesquipedē ex-
 et: & Pinguis venter, vt est in proverbio, sapientiam
 non generet, non poteris, non esse ridiculus. Quod si
 oculos haberes in occipitio (vt Ianus pingitur) videres,

dum

dum recitas, miras a tergo sannas: est enim qui singat ci-
 coniam, quæ te a tergo pinsitet: est qui manibus motis
 asini auriculas imitetur: est denique, qui tantum exerat
 linguæ quantum canes in Apulia sitibundi exerent
 Vos itaque Patricij viri, quando non pote est vt occi-
 te utramini oculato, occurite sannæ posticæ.

Porro autem. *Quis populi sermo est*, subinde solent in-
 terrogare, qui se extra quatruunt, & ab arbitrio pendet
 populi. Quibus adulatores respondent. *Quis sermo sit*
 rogas, omnes uno ore fatentur carmina nunc demum
 mollissimo fluere numero: & iuncturam verborum ita
 compactam & concinnam adaptari, qualis tabula ex di-
 uersis compacta vngues se ueros respuat, & per laniæ
 non admittat. Scit noster poeta ita rectum versum ten-
 dere, vt videatur rubram lineam oculo uno dirigere:
 nec repit humili: sed semper grandes res dicere nostro
 poetæ Musa dat, siue in mores sit, siue in luxum &
 prandia regum dicendum.

Videas rursus ex alia parte heroas nostros nugari so-
 litos Græce occupatos insensibus poetarum explican-
 dis & enodandis, quum interim ipsi nec in Rhethori-
 cis præexercitamentis sint satis instructi. Nesciunt ete-
 nim lucum describere, neque rus saturum laudare: ubi
 sint corbes, & focus, & porci, & sumosa Palilia in abun-
 danti sceno. Vnde magnanimi prodierunt viri, vt Rhe-
 mus, & Q. Cincinnatus, qui quum fulco aratum tere-
 ret, salutatus fuit Dictator, & ante ipsos boves illum
 vxor trepidans induit dictatoria veste: atque ipse met
 lictor, qui mandata Po. Ro. dederat, aratum domum
 tu'it.

tulit. Euge poeta, qui tam paruis contemptis altissima
crepas.

Est nunc alius tam antiquitatis admirator, vt nunquam ē manibus venosum librum Actij Briseidem deponat. Sunt alij, quos Pacuuij verrucosa moretur Antiope, & in illis verbis stupescat: *ærumnis cor luctifica-
bile fulta*. Quum igitur videamus patres lippos pueris
tales monitus infundere: quæris vnde hæc stridentia
verba sartaginis frixum imitantia venerint in linguis,
vnde etiam istud dedecus, in quo Troianulus imberbis per subfelia exultat, & obloquitur.

Tecum, senex inueterate, mihi nunc sermo est: Nō
ne pudet, quum furti accusaris, non posse à cano capi-
te arcere periculum, sed totus verbis rerum inanibus
incumbens hoc decenter, pulchre sophos, calidum optas
audire. Quum aliquis dixit Pedio, Fur es: Pedius circa
figuras verborum occupatus expendit crimina in ra-
fis antithetis, & paria paribus compensans manet furti
reus, & tamen doctas posuisse figuras laudatur. Hoc
bellū est? Hoc tu bellum vocas? An Romule ceues, &
clunes moues? cātas quum te defendis ab accusatione?
Nō me mouebit cantilans, qui naufragiū fecit, & se in
tabula depictum portat, nec assem miserans porrigam.
Ploret mihi verum, & non meditatas voces ostentet,
quas nocte hesterna concinnauit, tunc vere dolebo.

Sed iam ad tuæ numeros poeseos deueniamus. Quā-
tus illis decor est? qualis iunctura crudis, & immaturis
carminibus? sāpe sic cludit carmen ille: *Berecynthius
Atys, Acipe rursus iuncturam*.

Et

Et qui cæruleum dirimebat Nerea delphin.
Sic costam longo sub duximus Apenino.

Quid tides, o Persi, aliorum inflatos versus? Non ne-
tuus Virgilius inflatiōr est? *Arma, virumque cano.* Nō
ne hoc spumosam est; nonne hoc est vt ramale vetus
incoctum prægrandi subere, atque cortice pingui?
Quid igitur legendum est, tenere, sumisse, atque cer-
uicibus incuruis. Hæc inquit.

Torua Mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & lyncem Mænas flexura corymbis
Euion ingeminat, reparabilis adsonat Echo.

Hæc fierent, si paternæ virilitatis vena vlla, vel sig-
num aliquod in nobis vigeret? Age delumbe & enerua
te senex, semper hoc in summa saliva, & in vdis labris
natabit? nunquam excidet ex ore, *Mænas*, & *Atys*?
Hoc inflatum est, immaturum & repente calore fu-
sum, nec sapit lucernam, nec demorsos vngues, aut plu-
teum ex meditatione percussum.

Sed reprimam me. Nam quid opus est tam aperta,
& vera proloqui, quum teneræ auriculæ mordaci ve-
ro radauntur. Vide sis, ne quis te frigore feriat, id est,
ne in liminibus domus tuorum interficiatis. Nam tua
scripta redolent caninam mordacitatem. Recte mo-
nes, absisto: nil moror, laudo iam res: Euge, euge res mi-
tas video. Nunc places, o Persi, quum abstinere a mé-
lendis poetis iubes, tanquam a sacris: pingamus lig-
tur duos angues, vt pueros extra meiere moneamus:
sic iubeo, & discedo. Sed proh Jupiter, nonne mihi
licebit

licebit vel Luciliū, vel Horatiū nō dico imitari sed nec longe sequi? Secuit Lucilius totā vrbem, & te Muti & se Lupe, & genuisum dentem fregit in Aulis. Et vafer Horatius ridentibus amicis vitiā cunctā obiectat: & quum semel est admissus, vrit ludens p̄cordia, denique summa calliditate naso populum suspendit: & me iubent non loqui, imo & mutire nefas ducent, nec clā, nequē in defossa terra, nec denique vsquam, Euomam tamen in hac fossa: vidi ipse, o, libelle mi. Quis non habet auriculas asini. Respiraui, & dico iam serio me nulla Labeonis Iliade hoc operium, & hoc ridere meum tam nihili, vendere. Sed ab illis tantum legi cupio, qui afflati, & inspirati a comœdijs reprehensoris Cratini, iratum Eupolidem, & senis Aristophanis reprehensionem pallescunt, illi inquam, etiam hæc legant, nam forte aliquid hic decoctius audient. Ab illis igitur poetis veniens lector aure vaporata feruens mea legat: non ille, qui crepidas philosophorum irrident, ipsi auari, & sordidi: & sibi placent, quum luscum vocant luscum, & claudum claudum: & sese extollunt, & magnificiūt, quod ædilitatem apud Arretium, aut Vlubras getentes, iniquas vini mensuras inflati fregerunt. Nemē legat ille, qui vafer, & ingeniosus (vt sibi videtur) scit rideare mathematicas lineas in abaco, vel in tabulis arena coopertis consignatas. Nec qui (quum Cynici barbam vellit Nonatia impudēs meretricula) cachinno rumpitur. Huic etenim librū meū nō dabo legendū, sed eos mane ad edictum, prætoris in forum mitto: post coenā vero Callirhoen lacrymabile poemate euoluant.

ANNO:

ANNOTATIONES

Nec fonte labra Saturis acerno vñquam proximum præmisit. Saturæ enim curione non egenit, sed sua, id est, mola lingua contentæ sunt. Sed Petrus Archilocum imitatus virulento scenario scaenante in poetas irruit sed per alegoriam, & tunc primum, post autem ne possit non intelligi, mutato carmine planius totam iram effundit. Similes aut̄ poetas sui temporis picis & psitacis, qui tantum verba sine sensu garrant. Philostratus lib. 1. cap. 5. narrat Apollonium Tha-neum noluisse perseverare in evadenda philosophia cum Eugeno, quia ventri deditus esset, & hie et expeditus lingua sine sensu & sententia disputares. Eugenus (inquit) ex Heraide Pythagoras sententias ita nouerat, sicut aues ab hominibus edocet & humana verba enuntiat. Illæ enim Salut, & Fortissim: & Iupiter propitius, & huiusmodi quædam verba nonnunquam proferunt neque quid dicant scientes neque se locis, ac temporibus accommodantes. Sic Cicerio in Orat. Nihil est ramulosum, quam verborum vel letissimorum sonitus ihanis, nulla subit & sententia neque scientia. Quæ verba quadrant aptissime contra illos. Torna Mimallo-nis: cetera.

1. Neque fonte labra Grammatici differe dicunt Labrum, & Labium. Falluntur. Nam labium Latina vox non est. Antiqui utebantur voce Labiae, arum.

2. In bicipiti somniaesse Parnasso. Alludie ad Ennius somnum. Somnianus Ennius (vt ipse refert) se vidisse Ho-

C

merum

mērūm asserentem animam Homerū in pauorē mi-
grasse. Vnde Horatius.

"Enim, & sapiens, & fortis, & alter Homerus.

1. Et critici dicunt, laudes surare videtur.

2. Quo pro missa vadant, & somnia Pythagorea,

item Ennius lib. 1.

3. Mīcīpīfūs Homerus, & dēsse poeta.

idem & ita. Carissimum cōdīmī non rētē.

4. Cōmēmī fieri me Pauorē.

Persius sat. 6. nōt̄ enī ad ipsū.

5. Enīnēbēa Enīj, post quām dēstertūtēsse.

6. Mēgorides Quintus pānorē ex Pythagoreo.

Egit autem sompus hic in Parnassio, ut inauit Propt̄

erius lib. 2. sīnōt̄. 2. id mōlēt̄. 3. id mōlēt̄.

7. Kīfē et am mōlli reenbans Helicostis in vībris (iupnī)

Bellerophontēi qua fluit humor equis.

8. Paruaque tam magnis ad morām fōntibūs ora;

9. Kīde pater sitiens Ennius ante bibit p̄.

10. Parnassus mons est in Phocide, ubi erat Delphi-

cum oraculum; habet duos vertices Thötōrum, & Sel-

Hexaemp̄zum: alterum Baccho sacrum, Phocbo alter-

rum, unde biceps dicitur: inter hos vertices requiri

ex diluvio Deucalionis arca, unde antea Parnassus di-

cebatur, ab arca, quæ Græcè larnax nuncupatur.

11. Helicon mons est in Boeotia mōsis sacer. Nec in bi-

tipiti somnisse Latr. Valla in Rādenfēm, adnotat:

non Recte dici posse: t̄ semini somniare: Sed som-

niasse; nam cum dixit Virg. macinai mē: condere so-

les, hic (inquit) versus magis licentiam poetam

ostendit,

35
ostendit, quæ ego non vēter, dum taxat in prosa, di-
cerem omnia sic: me misit me puerum condidisse so-
es: aut eccl. ego assūccērare omnes grammaticos.
Græci & Latinos cum verbī infiniti (quod ipsi per-
peram vocant infinitum modum) distingunt tem-
pora. Minetua nostra infinitum verbum vocat quod
nec tempora nec personas, nec numeros definit, quam-
vide.

11. Artifex si qui voces, Autie torquentur Grammati-
ci, cum incolant, quod modis detestinatur infini-
tius: Sed nihil explicatio finitum semper pronomi-
ne ponitur, vobis disputat Minetua, libro 3. capite, 6.
neque Græca est locutio, tempus est abire & artifex
sequi voces, sed propriæ & persuulata.

6. Ipse semipaganus. Pagani dicuntur a pago, & pagas
a page, id est foce, sunt quæ circa fontem habitant, in
militia vero pagani distinguntur a militibus, quia non
sunt Sacramento adacti, ut milites: possunt abire cum
voluerint, nec stipendia inveniunt, vnde apud Throlo-
gos nostros pagani dicuntur omnes, qui sub Christi ve-
xillo non militant.

14. Pegaseum melos, quoct̄s Homerus vult produ-
cere vocalem breuem, duplicat consonantes, ut Achil-
les pro Achiles. Sic Latini aliquando scribunt reppe-
rit, reggero, reffero, rettuli, rcellatum, relligio, sic
hic scribit mello's duplići. Il. non neclar ut disputat
Policianus.

15. Ostras hominum, nō hoc est principium Satyrar;
sed apertius indicat quod proposuerat, o, particula

Universidad de Salamanca. BGH

36 IN AVILA PIER'S AL

- (vt somniant grammatici) tribus casibus iungitur, vobis
candi, nominandi, & accusandi, ito summe. Pater: o vir
fornis atque amitus: o fortunatus: Regulus. Sed haec
quam putida & salsa sint, declarat nostra Minerva.
- 17 Quare ne mihi Polydamas, hio nulla est interrogatio,
sed est ordo: quare vero, nec ipse imperator & Romani
ni mihi præferant Laberates sic loqui ut Tegetius
in Adelphis: ne tuæ istæ rationes Mitio, & tuus iste
animus & quis subiortat. Sic enim legedam & subuor-
tat: vt legit Faenius, & deest timo, vel vice vero.
- 19 Non siquid Turbida Ro, cœnet. Elevaré, est depri-
mere, non exultare, vt conatur Calepinus comproba-
re ex Plauti loco male intellecto.
- 20 Examene improbum, videlicet adag. Eadem pensare
tristina.
- 21 Nec te quæ finieris evita. Vide adag. extra quæret-
ur se.
- 24 Et nucibus facimus que. Adag. Nucos edinquerere.
- 25 Cum sapimus patres. Adag. Ne sis mihi patrum.
- 26 Quid faciam? Sed sum: alij legunt Si sum, & me-
lius. Cachinno autem sextus casus est: non vt somnisat
interpretes, rectus, ordo est: ego sum prædictus splene-
petulanti cum cachinno.
- 28 Qued palmo anima. Adag. De pulmone reuel-
tere.
- 41 Scire tunc nihil est. Adag. Occulta masices nul-
lus fructus.
- 42 Si pulcrum est digito monstrari. Adag. Monstrari
digito.

TISATYRAM AL.

37

- 53 Num non e manibus illis. Adag. Rosas loqui.
- 54 Et nimis vncis naribus. Adag. cedro digna.
- 60 Quando bicrara iuis est. Adag. Rara iuis.
- 64 Non hic est Ilias Accij. Id est in hoc numero noi-
numerat Ilias Accij neque quidquid Proceres scribūt
illi enim tantum querunt sophos, & famam.
- 67 Callidam scis ponere sumen. Hæc eadem mirentur
ut Horati. In fine artis poeticæ, ex illis verbis.
Ut præco ad merces turbam qui cogit emendas.
- 71 Pinguis aqualiculus. Adag. venter pinguis non
gignit sapientiam.
- 72 O Jane a tergo, Adag. Alter Janus.
- 73 Quos vivere fas est Occipiti cæco. Hæc ita coniugo
sine dilocatione, vt sit sensus, O vos qui estis patri-
tius sanguis, quibus non datum est habere oculos in oc-
cipitio, posticæ occurrite sanæ, fas autem hic accipi-
tur pro potestate: vide Adag. postica sanna.
- 79 Effundat iunctura Vngues. Adag. Ad vnguem.
- 80 Ocularubricam dirigat. Adag. Thyni more
- 84 Neque ponere lucum artifices, reprehendit poetas
sui temporis, qui nondam præ exercitamentis rhetor-
um essent versati, sic Horati. in arte.
Quum lucus & ara Diana, & properantis aquæ.
- 90 Est nunc Bryseis. Alij legunt Brysei: vt referatur
ad Accium, id est Bachici.
- 91 Antiopa Verrucosa. Adag. Antiopæ luctus.
- 92 Aerumnis cor luctificabile fulta. Hæc quatuor
verba sunt ex Antiopa Paccuuij: reprehenditur in il-
lis iunctura: quia non apte dicitur fultus æruminis; vt ful-

32 INIA VELI PERSII

tus baculo, vellipe; deinde verbum (lutiificabile) horum
dum est, & antiquum.

110 *Arma virum non ne, non hic reprehendit* Vir-
gilius, sed est obiectio insanii cuiusdam, qui nesciebat
distinguere inter stylum grandem & turgentem: ver-
sus enim turgidos & inflatos infectatur. Persius, ille
vero eodem modo putabat versus Virgilii lessoduro,
inflatosque, & turgidos: statimque adiecit (nōa specta-
to Persi; respondere).

112 *Quintnamigitar tenerum corvaxa cernice legendum,*
120 *Nec pluteum cedit, adag. caput scabere, vide Quin-*
tili. lib. 10. c. 3.

122 *Mordaces rādere vero, adag. Oleū in auricula ferre*
124 *Per me quidem sint omnia protinus alba, Adagium*
est.

129 *Et genuinum fregit in illis, aliij legunt, in Aulis,*
quod placet, adag. *Genuino mordere.*

132 *Calidus excuso: adag. Nāo suspendere.*

135 *Auriculas asini, adag. Midas auriculas asini ha-*
bet:

138 *Prægrandicūm sene pallas, nullum verbum est*
quantumvis absolutum videatur, quod non possit rege-
re accusatiūm eiusdem significationis, ut viuo vitam:
cetto certamen, sta stationē in lambulo ambulationem,
sed aliquando accusatiūs ille vertitur in metaphorā:
cum, ut palleō præceptorem: Corydon ardebat Ale-
xander: nubes pluunt iustum, terra germinet Saluatorē.

140 *Inde vaporata, melius legitur inde vaporata,*
147 *Si Cynico barbam, adag. Barbam vellere.*

33 SATYRAMAII.

SECUNDÆ SATYRÆ

Ephrasis.

Minuti Macrine hanc diem, quo natalem tuum
celebras, & tibi labentes amios candidus apponit
nubacra meliori lapillo, funde merum genio hilaris, nō
enim tu poscis deo emaci prete ea, quæ non possunt
committi diuis, nisi secretis & seorsum ductis palā pe-
tuis quæ vere petenda sunt. At Procerum maxima pat-
tacite libat: nec palam audet petere. Nō cui libet prop-
tam est murmura & humiles susurros a templis aman-
dare; nec facile est aperto voto viuere: clare & aperte
& vt audeat hospes Qui uis sic loquatur cum Teo: sit
mihi mens bona, sit fama, sit fides: sed interius, & tacite
sob lingua immurmurat, osī præclarū fūnus patui mēi
ebulliet, & germinet: o si argēti seria sub enoto rastro
crepet, dextro & fauente Hercule. O utinam expurgā
ex testamento pupillum, quem proximus hæres in-
quer & impello: est enim leabiosus, & acribili tunet.
Video Neriū repente diuitē effectū propter triū vxo-
rum fūnus. Ostuke votorum, qui vt hæc poscas sancte
& pie in flumine Tiberino mergis manū caput bis ter-
que, & noctem fluiali aqua purgas

Accede huc bone vir, & respondere ad hæc pau-
cula, quid sentis de summo Ioue? præponis ne hunc
alicui homini? cui nam vis præponere? Vis Staio? vi-
deris dubitare: ne dubita, nam nullus iudex potior aut,
aptior est turandis pueris orbatis. Agedum dic

cadem Statio, quæ dicitis Iouicum, cipsaurem tentas im-
pellere. exclaimare licetbit Proh Iaputck, ab omni Lapi-
ter, at ipse Jupiter non clamet, sed tu putas cumti-
bi ignouisse quia cum tonet & fulgurat potius in ilicē
stuit, & fulsire sacro discutit illicip, quam te domum-
que tuam. An vero quia non iaces in agro & in lucis fa-
ctus iste & euitandum bidental administrante augu-
re fingenat fibris ouium, & extis id circō solidum cre-
dis Iouem, & illius barbam vellere malitiosc tentas? si
hoc non est, quid illud est, qua tu mercede quo pulmo-
ne & lastibus pinguibus emeris deorum auriculas?

Ecce autem ex alia parte venit aqua, vel mater tera
x religiosa & cunis eximit infantulum, quemque prius
frontem atque humida labella infami digito expia-
rit & lustralibus salinis imbuerit: fascinumque auerrun-
cauerit (est enim perita vrantes oculos auertere) mani
bus quatit infantem, & prece supplice spei tenuis poc-
rum nunc mituit in campos Licini nunc in Crassi aedes
intrudit innuens videlicet sic illorum accipere pos-
sessionem interim hæc tacite submersurat: Vtinam
Rex, & regina hunc optent generum: vtinam puellæ
hunc rapiant: vtinam quidquid calauerit hic, Rosafiat.
At vero pater pueri stultissima vota indignatus, hæc
addit, ego o Jupiter nonquam talia mandauit nutrici:
hæc illi negato vota, quantumuis alba ueste inducta te
rogat.

Est rursus qui poscat opem & tutamen nervis & se-
necas fidele corpus: esto ager, sed grandes patinæ, &
crassatuceta, quibus inde sine ter utitur uestigere Deos

his

his annuere louemque arcent à precibus.

Est qui rem extruere exoptet, propterea casu bo-
ne, & fibris inspeccis Mercurium aduocat dicens: Da
fortunare penates, da pecus, da gregibus foetum. Quo
pacto pessime tot incensi, & cretatis iuuentibus &
tot iufectis ouibus vis gregem crescere? sed tamen
tu obniti contrateidis & optimis omentis vincere in-
tendis: tibi que palparis dicens, iam crescit ager: iam
crescit oude: iam dabitur quod exopto: iam iam, dabi-
tur. Donec nummatis deceptus & expes in imò fundo
arcæ nequicquam suspireret solus.

Age iam veniamus ad somniorum deliramenta, qui
somnia captas ad pecunias coglobadas, cui curæ, & oc-
cupationi dum deditus es, & anhelas, si forte fortuna
tibi repente crateras argenti feram, aut dona pingui
auro calata offeram sudes, & pectore finis lo à parte
cordis excutias guttas, & prælatitia cor tibi subluleret.
Inde enim auguro fieri, vt facies deorum inaures, &
auro triumphali: atque statuis æneis barbam aura-
tam facias. Sed illis præcipue fratribus quinquaginta,
qui ænei stant in campo Martio, quia somnia vera, &
pituita purgata mittunt, ô auti sacra fames, Autum è
templis vase Numæ expulit: aurum Saturnia æra im-
palit: aurum Vestarium vrnas abiecit, aurum denique
fictile Tusciae hodieque mutat.

O curuz, animæ in terras, & rerum coelestium in-
anes & vacuz, aene more hominum existimatis
deos humanis muneribus capi, & bona existimare il-
la, quæ ex hac carne, & pulpa procedent. Hæc pulpa

C 5

nihil

nihil non viciose molitur: Hæc suauissimam casiam of-
fendit & corrumpt, & adulterat: Hæc vellera Galabtiaco-
xit in Tyrio abeno, & pro vero murice vendit, hæc
docuit è summo mari conchas extrahere, vnde Mar-
garitæ, ex quibus nulla cmergit utilitas: eradantur
hæc ab inferno puluere decocto venas argenti inqui-
rens, opes in lucem intulit. Hæc tamen peccando sibi
prodest, & utitur vitio: at vos Pontifices dicite mihi
quid in templis facit aurum. Illud nempè, quod ima-
gunculae puellarum, quæ veneri dicantur. Quare non
potius Deis superis offerimus, quod magnifici, sed lip-
pi, & hebetes nauis Messalæ non possint dare. Hoc est,
puc̄ coniunctum cum diuino ius humanum: sanctosq;
pure mentis recessus: & in vera virtute pectus reco-
etum? Quæ situm mihi præstiteris, ut templis offe-
ram, vel farre solo sine mica salis Deos reddam pro-
pitiatos.

ANNOTATIONES IN secundam satyram.

HÆC Satyra sumpta est ex secundo Platonis Al-
cibiade, in improba vota hominum: eiusdem
argumenti est decimaliuuenalis, quæ docet homines
semper nescire quid petant à Deis.

1. Meliore lapillo. Adag. Creta notare.

2. Prece poscia emaci. Turneb.lib.25, cap. 14:

3. Illa sibi intorsum. Al. Illa sed.

4. Ebulliat patru. Al. Ebullit. Al. Ebulliat.

11 Dex-

15 Dextro Hercule. Adag. dextro Hercule.

28 Præbet tibi vellere barbam. Adag. Barbam vellere.

33 Infami digito. Adag. In tuum ipius signum inspue,
& Adag. medium ostendere digitum.

38 Rosafiat. Adag. Rosas loqui.

51 Nec quidquā fundo. Ada. Sera in fundo par simonia.

58 Sitq; illis aurea barba. Adag. Aureus in Olym-
pia stato.

73 Compositum ius, fasq; animi. cæt. Mirè hæc conso-
nant Davidico carmini. Si voluisses sacrificium: dedis-
sem vtiq; holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo
spiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum Deus
non despicies. Quid autem sit sacrificare, quid litar e, in
fine annotationum explicabimus.

E C P H R A S I S I N Satyram tertiam.

P Rædiuitis, sed desidiosi iuuenis, comes vnu^s
ingrediens cubile dormientis, Sic alloquitur.

Nempè hoc assidue fit? Iam lux clara fenestras
intrat: & angustas rimas lumine redit laxiores. An ve-
rò stertimus donec falernum indomitum despunetur,
dum quinta linea Solis umbra tangatur? En quid a-
gis? Væsana canicula iam messes siccat, & coquit, & om-
ne pecus sub ulmo captat umbras & stum fugiens: tunc
iuuenis: verumne dicas? ita ne est? citò adfit huc
aliquis, nemo ne prodit? Hic effructet illi splen-
dida bilis, & ita finditur vociferando, vt Arcadiæ
asino

asinos rudedet spicere videaris. Sed tandem tandem
iam liber adest, & membrana rasa bicolor: & in ma-
nus plantur charæ, & nodosus calamus in manus ve-
nit. Sed simul adsumt, & querelæ quod crassum atra-
mentum ex calamo pendeat: quod sepiæ humor, id
est, atramentum aqua infusa vanescat: quod arundo pa-
pyro infusa geminet guttas fluentes. O miser, miser,
& indies ultra miserrimus, huccine rerum venimus?
cur non potius similis tenero palumbo, & regum pue-
ris minutissimum cibum petis, & iratus nutrici seu
mammæ reculas lalate? an tale (inquit) studeam cala-
mo? Ne studeas: cui verba te putas dare? cui istas am-
bages canis? tibi luditur: effluis amens. tu contemne-
ris, quemadmodum male cocta fidelia ex viridi limo
sonat vitium percussa, malignè que respondet, tu nūc
velut vdom, & molle lutum es, nunc nunc properan-
dus, & acri tota sine fine singendus. Sed dices ex rure
paterno tibi esse fat modicum putum, & salinum pu-
rum, & patellam securam ad focum proprium, quid
timeam? hoc satis esse putas? aa ideo superbis & pul-
monem ventis ruptis quod millesimum ramum du-
cis ab Tusco Schemate: vel, quod trabeatus tui gene-
ris censorem saltitas? ad populum phaleras: ego te in-
tus, & foris noui, nec mihi verba dabis. Non pudet te
ad morem discire, & perdit Nattæ viuere? Sed de
Natta iam nulla spes est: tu poteris ad bonam frugem
reuoari, ille enim iam stopet vitioso habitu, & ven-
ter pinguis subfocavit cordis fibras, & propter sum-
tuam ignorantiam uescit quid perdat, atque ideo ea-
ret

ret culpa, & in alta voragine demersus nullas emittit
bullas in summam vndam. O supreme diuū Luppi-
ter, noli obsecro alia ratione sauos tyranos punire
(cum libidine incenduntur sauciendi, & ingenium a-
cuunt ad vindictam) quam si ostendas illis virtutem
qua relictâ maximo illi stupore tenentur: an ne ma-
gis relicta virute gererent in tauro anto Siculo in-
clusi magisque terrebuntur si gladius ex laquearibus
pendens ceruicibus immineret: quam cum sibimet di-
cunt: actum est: imus præcipites: & intus palleat ia-
felix, quod cum proxima vxore nequeat commu-
nicare.

Pugri nesciunt quid perdât, ideo illis magis ignos-
cendum, quam tibi Memini, quum essem parvulus, sc̄
pē oculos tinxiisse oleo, ne cogerer discere, & memo-
rize mandare grandia illa verba morituri Catonis. Ut
censis, quæ verba meus pater conuocatis amicis suæ
recitabat, & insanus magister meus in cœlum extol-
lebat. Id putabam iure optimo posse fieri: quia mens
erat in ludo talorum tota: & quid danni adseret ia-
sta Catois, aut quid commodi ex bene iacto Senione
proponeret, in votis erat etiam scire, quo pacto per
augustum orca collum plures nucleos trasmitterem:
itaque summam id ducebam, si nullus intorquendo
buxo flagellis perior inueniretur. Tu vero, qui ex-
periendo didicisti curuum à recto separare: qui que in
portich, ubi brachati Medi depicti sunt, Philosophos
audiisti, quibus circata iuuentus in vigiliat sobria, ut
quæ polenta, & siliquis pascatur. Tu qui litteram Pi-
thagoræ

thagoræ nouisti in duos ramos dispersam dextrò calle viam rectam ostendere; tu inquam alicer excitandus, & instigandus, atq; etiam reprehendendus, Scirtis adhuc. An oscitas propter hestetnam crapulam? Nam videris caput in duas partes diffutis maxillis, & compage soluta dissecare. Propone tibi scopum, in quem faculteris: ne tecnicè dirigas arcum, ut qui passim per lumen, & testas toruos incerto pede prosequitur. An melius putas ex tempore viuere? Falleris. Nam venienti occurrentum est morbo, sero & frustra helloborum, & medicinam poscunt, aliqui: cum iam eutis ægra intumuit: yenienti ergo morbo: sic enim non erit necesse medicis acutos montes polliceri. Discite, miseri & ignari, & discite rerum causas primum: deinde, Quid sumus, & quam ob causam sumus in vitam educti, quis sit ordo viræ datus, & quam involitus flexus circa metam, & unde flectendi initium, quis modus cōflituendus argento: quid sit optare fas: quid noua moneta utilitatis habeat: quantum patriæ, propinquis enlargiri deceat: quem te Deus esse iussit, & una qua parte locatus es in re, discendum itaque semper est; nonque inuidias dioitibus, quia patres fidelias in penuria habeant ob defensos diuites Vimbros, multumque piperis, & pernas suilas, quæ Marti clientis sunt non onus menta mænaliq; innumerar, quæ etiam ex prima orca suppeditantur.

Hic aliquis de gente hircosa Centurionum dicit: quod satis est, Iapio mihi: non ego curio esse quod fuit Arcesillas, & grammosi Solones, qui obstipo capite, &

lumine

uminè terram figentes murmurassecum, & silentia fabiosa usque rodunt, atque ex porrecto labello verba trutinantes ægroti veteres meditantur somnia qualia sunt: gigni de nihilo nihil: & in nihilum nihil possit reverti. Addit insuper Centurio: hoc est, quod palles, hoc est cur non quisquam prandeat? His populus ridet: atque etiam iuvenes gundi crispante nafo itemulos caninos ingeminant.

Hi omnes videlicet ignorant quantum summi morbi sint corporis pestilentiores, acrebit quis ad medium dicens aspico, sodes, nescio quid trepidat mihi pectus: & agris fatigibus exasperat gravis halitus, cui medicus Abi cubitum, & requiesce: sed ille cum post tres hysteres compositas venas vidit: de maiore domo in modica lagena vina Surrexipa rogauit tanquam loturus: rursus medicus, heus bone, tu palles, cui æger, nihil est: instant medicus, vide astamen si ludi quidquid id est, nam surgit tibi latea pelli sensim, & tacite respondet filie: at tu detet ius palles: ne sis mihi tutor: nam tutor eu iam pridem sepellij tu modo restas, cui medicus, perge fac ut libet tacebo: ille pergit in balacum turgidus opulis, & albo ventre inflatus exhalante gutture sulfureos foctores, sed statim posita mensa tremor subit inter vina; trichtem callidum excutit de manibus: retorti dentes crepant: & pulmentaria delicata è labris hixis cadunt, tandem traducunt tubæ, & candela, & ipse crassis vnguentis vnetus rigidos pedes in portam ciuitatis extendit: hinc meritisque Quiritum pridet factum, sepeliendus effertur.

Ago

Age iam nunc cum morbos animi considera. Misericordia (inquit) tibi venia, & pone in pectore dextram. At illa nihil calct hic humilitates attinge manum, atque pedum. Subdit illationem frigent, tuoc Philosophus quanto vidisti grande malerius pecuniam: aut quoniam candida puella in viciniam tibi molle subrisit cum tibi compofitum est: conatur ritus sahit? Si vero ex oleo duro in frigido catino posito, & ex pane secundo uicissim in ore contrayeris statim clam as medicum, qui fauces tentet, cibosque suggestat non vulgares. At vero cum tempore horre seget tibi pilis per membra, albus riges, & contra cum tibi sanguis ab ira feruescit, oculi scintillant; dicas & facias qualia Orcites infantis, sani hominis non esse dicatis.

SCHOLIA.

Nempe hoc assiduè. Nempe aduersibus usus adhuc latuit Grammaticos: pugnant enim esse aduerbiū confirmantis, aut exponentis. Dicunt enim: Tria sunt genera causarum: nempe demonstratiuum, delibera, ut, & Iudicii. Barbaricam sapientiam Latini cum aliqua ironia, vel iuris iuste yecundum hoc aduersatio. Idem ferè est, quod Niymum, cum interrogatio es, aut sine illa. Cicerio. A quo defendetis, necnem ad hoste. Assidui dicebantur olim diuites ab asse dando. Vnde in leg. xij. Tabul, sic legimus: Assiduus assiduo vindicta esto. i. locuples locupleti. Sed quia locupletes & diuites in foro semper adiudebant, ut clientibus patrocinarentur, factum est ut nomen Assiduus pro iugi, & perpetuo

capere:

capereetur, non ab adsidendo, vt aliqui putauerunt.

9. *Findor ut Arcad.* Alias. Finditur Arcad, quod placet.

22. *Respondet viridi.* Adagium. Qualis vir talis oratio.

28. *Millesime ducis.* Trabeate salutas. Non est.

Antiposis. i. casus pro casu posito: Grammatici frumenta sunt in hac singenda, vocatius semper ponitur absolute, neque regitur ab illa parte orationis: recte que dicitur contra Vallam: discipule vocande doctus, vel vocande docte. Vide Mineruam.

30. *Ad populum phaleras.* Adag. est.

30. *Ego te intus, & in cute.* Adagium. Intus, & in cute.

40. *Et magis auratis pendens.* Adagium. De pilo pendere.

48. *Quid dexter senio.* Adag. Chius ad Coum.

60. *Est aliquid quo tendis.* Adagium. In diem viuere, & nullo Scopo iaculari, & aues queritis, & volatilia sectari.

64. *Venienti occurrite morbo.* Adag. Satius inicijs mederi quam fine.

80. *Obstips capite.* Adag. Bulbos querit.

96. *Ne sis mibi tutor.* Adag. Ne sis mihi patruus.

IN SATYRAM III.

Ecphrasis.

R. Empublicam tractas adolescentulus (Non meus hic sermo est, sed sensus illius, qui falso iudicio ad

D. sorbi-

IN AVLIPERSI

sorbillonem diræ cicutæ fuit condemnatus.) Omag-
ni Periclis pupille Alcibiades quo frētus? An scilicet
terum prudētia tibi ante pilos venit? Iam dicendā,
rācendi quæ perspexisti? Ergo vbi bili, atque ira com-
mota tuerit popellos, tu scilicet maiestate, & auto-
rītate manus feruentem turbam sedare cupiens, quid
dices? Nempe sic opinor. Quicites, hoc non iustum
puto: illud, trale procedit: rectius istud erit. Scis nem-
pe, quod iustum, & æquum est geminia lance in libel-
la suspēdere? Verum à curuo discernis: verum & tor-
tuosum suo pede iusta quæ regula metiris. Ac denique
in iudicio de capite theta mortiferum scis præfigere.
Quarū non o potius delicatule; & extrinsecus formosu-
le, te abstine, à popularibus adulationibus iuuenis, &
leuis, & aptior ad elleborum sorbendum, vt sapias, quā
ad populū gubernandum.

Age iam die mihi: Quæ tibi summa boni est. Non
ne bene, & opipare coenare: & ad solem curare cutē?
Hoc idem, & anicula hæc vilis optat, & procurat. I
nane, & intumesce, quod generose Dinomaches sis fi-
lius, & te nullus pulchrior reperiatur: Si tamen hæc
pannosa, & vilis anicula, quæ ocyma, & alia leguminina
cantilans vendit vilibus vernis, & popello tecum sen-
tiat, & in optando summo bono temet ipso non infe-
rior prædicetur.

Qui fit vt nemo in sefē tens descendere, nemo est,
qui vitia sua inspiciat, sed manica, quæ in tergo præ-
cedentis viatoris est, inspicitur, nunquam prior, quæ
peccata nostra continet. Vt si quereras: Nostri ac Ve-

stidij

SATYRAM III.

ridij prædia. Respondebit alijs: Cuius, inquis. Dicis
te illum, qui in Cutibustantū arat agrorum, quan-
tū nō miluū circuire potest. Illum, dijs itatis, & ge-
nio sinistro natum: qui quandecunq; ad cōpita ven-
tum est, vbi singuntur aratra post iacta semina vt fe-
stum celebretur: adit seriam vini veteris: sed trecentis
& gemens radere limum dicit. Hoc benè fit, & benè
vercat: tunc mordens cepe tunicas cum sale, offert far-
ratam ollam pueris, quam illi maximo cum plausu, tam
quā opiparū prandium accipiunt: ipse autem fœcim
pannosam morientis vini sorbet.

At verò contra: Si sole cures cutem, & vñctus iaceas
sapint; non deerit ignotus aliquis philosophaster,
qui te cubitu tangat, & acriter mores detestetur, in-
quiens: An ne hoc ferendum est, vt quis runcas, & de-
pillans penem, & podicem, pandat populo marcidunt
podicem, quem vulnū populi aptius dixerim? Hūc
detractori potius hæc quadarent: Tu quum pectas
barbam crispam, & prolixam, & vnguentis optimis
vnguas; quut expillas, & detondes inguinis gurgulio-
nem, & nates? nam ita hortidis pilis vestiuntur, vt à
quinq; palæstritis ad uncis forcibus armatis vix eucl-
li possint, & si reuellantur, renascuntur s̄ep̄ius vt fili-
ces, quæ nullo possunt atro extirpari. Sic viuitur hoc
zui: cedimus hostes, & cedentibus terga damus, sic
noūimus vindicari.

Sed tibi dico adolescens, tu absconditum sub illa
vulnus habes; sed balteus lato auro protegit vultus
nō appareat: sed tu progredere, & omnes decipe, iffie-
tuos

IN AVLI PERSII

tuos neruos, & vires, si potes, ignora. An ô Persi, non credam toti meæ vicinæ, quæ me aptum, & egregium tanto muneri obcundo prædicat? At ego quod aures bibulas popello porre xcris, insanum, & etiam ægrotum ostendam. Tu viso numo palles, tu facis quicquid venit in penem sine mente: tu puer al libonis, & negotia forensia frequantas: Respue quod non es: qui cerdo est, cerdonicam exerceat. Tecum habita: tunc verè intelligas, quam curta supellestile gloriæris.

S C H O L I A.

Q Vibus verbis deterret Socrates Alcibiadem, ne rempublicam capessat adolescens, & gubernandi imperitus: ijsdem Persius pungit Neronem, sed ne videatur in Neronem dicere, verbis Socratis oblique utitur. Sed tamen ad ordinem Romanum verba facit, dum utitur hac voce, Quirites.

4 Rerum prudentia velox. Adag. Ante barbam doceſ ſenes.

13 Nigrum præfigere Theta. Adag. Theta præfigere.

16 Antitiras melior. Adag. Bibe ellebotum.

18 Curata cuticula Sole. Adag. Curate cuticulam.

23 Ut nemo in ſefe. Adag. In ſeſe deſcendere, & non videmus manticæ quod in tergo eſt.

26 Quantum non Miluis oberret. Adagium eſt.

30 Hoc benè ſit. Adag. Bene ſit. & bona fortunæ.

30 Cum ſale mordens cepe. Adag. Bulbos quaerit.

34 Eſt prope te ignotus. Adag. Ignarium dare.

40 Elixasq; nates. Adag. Callidis balneis teneri.

42 Cedim-

S A T Y R A M IIII.

53

- 43 Cedimus; inq; vicem præbemus Crura sagittis. Adag. eſt. vide etiam adag. Sphæram inter ſeſe reddere.
- 44 Dū verba, & decipe ner. Adag. Dare verba.
- 48 Quicquid venit in penem. Adag. mens in pudendis. Apud Platonem, Cretaphos en ædiosis.
- 52 Techm habita. Adagium eſt.

IN SATYRAM V.

Ecphrasis.

Q Vnum aliquando præceptor meus Cornutus me offendisset Musas inuocantem, & aliquid supra ſaturarum ſtylam muginantem, ſic me increpabat. Frivus & pernulgatus mos hic eſt poetis, vt poſcant ſibi centum ora, & optent centum linguis ad compoſenda carmina, ſive tragœdia ſcribat ut aperto ore proſe renda ab hiftione tristem vultum præfereant, ſuo heroica materia de prætijis Parthorum vulneratum, & ferream eufpidem ab inguine educentium. Quorsum hæc aut quantos tumores robusti carminis ingeris, vt æquum ſit centum vocibus ad cantandum contendere. Descripturi res grandes colligant nebulas ex Helicone, & inanem Musarū opem inuocent, ſi quia tragœdiā composituri ſunt de Progne, quæ matro filij cocti carnes edendas appofuit, aut de Thieste, cui Atreus frater filium deuorandum dedit recitandam ſapè ab insulso Glione. Tu neque premis anhelanti folle ventos, dum ferrum igni coquitus

D 3

in fornace; nec rarus clauso mutatur more cornicis
cum garris inepsit ecum graue nescio quid. Nec ins-
tendis ruimpere huccas tumidas scloppo. Sequaris vero
bapaci, & faro coquenientia, & acutus concisa uer-
sum compositione ferreis ore modico, doctus carpe-
re vitia pallidos homines facientia, & notare liberali-
taco culpam. Deprime hinc, quæ dicas, & relinque
Myceus mensam cum capite, & pedibus, accognosce
plebeia conuicia.

Non equidem, præceptor uerè de (dixi) hoc stu-
dea, ut bullatis nugis mea pagina turgeat, & fumo-
dare pondus idonca inflexus. Secreto offerto
nunc tibi animum obstruere exanimandum, idque
Musa incitate: & ô Cornute arbice, ieuans ostendere
tibi, quanta pars animæ tuæ sit tua: pulsæ, sed
inquire, ut qui cautus es, & peritus discernes, quæ
verba proficiuntur ex integra mente, & quæ ex adulatricis linguae pratextu. Ego autem die optare
centum voces, ut depremam pura, & fideli voces,
quantum infixi mihi in pectori meo amoris gra-
tia que capaci, & verba detegant hactenam quod
non enarrabile reconditum est in intimis cordis mei
penetrabilibus. Cum prium prætexta à me pauido,
& sub custodis imperio constituto deposita est, & bul-
la donata Laribus, qui caninis indui pelli bus succin-
guntur, pependit: cum blandi tomites, & pura vi-
tæ que toga induit iam permiscent me vagari li-
center per totam Suburam: & cum itor intertum
est, & citor nescius uerae vice deducit animos, am-
biguos

biguos in lacum, ubi diuersis vijs coquuntibus, va-
riæ capiuntur deliberationes: ô Cornute supposui me
tibi. Tu suscipis adolescentiam meam philosophico
singu: Tunc moderatio, & doctrina tua discipulos ad
boasta studia dolis allucere callida, mihi applicata,
corrigit, & emendat prauos mores: & appetitus ra-
tione prohibetur: ac non sine labore à turpibus arcea-
tur: artificiosamque imaginem ex tua informatione
accepit. Etenim memini me tecum transgisse lon-
gos dies, & decerpisse tecum epulis primas, no-
ctium partes, Ambo simul, & eidem operi interdi-
mus, & requiescamus, seuerioribusq[ue] intendam
studijs ad mensam depositis, iocos, & tales modelle
inspergimus. Non equidem dubites hoc, dics am-
botum conuenire certa contradictione, & duci ab
yno sidere, siue Parca genax veri suspendit tem-
pora nostra æquali libra: siue hora nota fidelis amicis
efficiendis, digerit in Geminos vitam nostram con-
cordem ex fatis pendeat, & Saturni molestiam Io-
nis nobis propitijs prosperitate simul temperamus,
certe sidus aliquod est, quod me concordem tibi facit:
quod autem sit nescio. Mille sunt hominum formæ, &
dissimilis rerum usus. Sua cuique voluntas est, nec
vno voto uiuitur. Hic in ore merces Italicas dat
pro rugoso pipere, & granis cumini pallidos fa-
cientis. Alius satut vult pinguiscere somno, quo-
velat rivo irrigatur. Alius vacat lusibus campe-
stribus, alium reddunt alia sollicitum: Alius ita rei
Veneræ dat operam, ut eius vires resoluantur: verum
poit-

postquam nodosa chiragra fregerit articulos, manus, & brachia corporis senio confecti, tunc dolentes quæ sunt in rerum ignoratione tanquam internebris, & in omni luxuriaz genere, veluti in paludibus, ac cœno se vixisse, atque vitam miserabilem morborumque plenam, sibi relietam ingemiscunt. An delectat te ad pallorem usque ineigilare libris, quos, & noctibus euolevis. Tu enim eruditior iuuenum, reples aures eorum vitijs expurgatorum bene attentas philosophia Stoica, ô iuvenes & senes petite ex hac certum finem animo, & viatica ad senectutem misericordiam alioqui futuram. Hic mihi sic loquitur proerastinator. Hodie voluptatibus indulgebo: cras autem philosophiæ studijs incubere incipiam. Cui ego? idem cras fiet. Ille rursus: Quid aïs? quasi magnum aliquid, nempe diem donas? Cui dicerebam ego: Sed quam lux altera venit, iam consumpsimus cras hesternum: ecce aliud cras evacuat hos annos vitæ nostræ, & erit ultra, distractum que semper aliquantulum à nobis, ita vnuam quam contingere possimus. Nam sectaberis frastucanthum vertentem sese, quamvis prope te, quamvis sub uno temone concurrendo sis rota posterior, & in axe secundo. Opus est libertate: non hac per quam quisquid postquam seruire destitit, accepto Publij prænomine, possidet vellina tessera scabiosum fas, sed animi libertate. Heu ignari veritatis, quibus una vertigo facit ciuem Romanum. Hic Dama est agaso non trium alium nugator, & lippus, & mendax in re minima. Si Dominus circum egerrit

egerit hunc, euadit momento vertiginis Marcus dama. Papaz tu recusas credere alijs nummos, Marco se spōsorem interponente? palles, & times sub Marco iurare causa tua pendente? Et si Marcus dixit: ita est: tu non habens verbis eius fidem respondes: Marce assigna Tabellas, & doce istud ita esse. Hæc est mera libertas: pilea donant nobis hanc. An quisquam alius liber est, nisi is, cui licet vivere ut vult? Licet autem mihi vivere ut volo, non igitur sum liberior Bruto? Stoicus habens autem lotam mordaci acetò, beneque purgata, ac eruditam, inquit tu sc, false argumentaris. Admitto hæc reliqua, non admitto istud quod inquis licet ut volo vivere, iustat ille. Post quam me liberum vindicta prætor fecit. Cur mihi non liceat facere quodcumque voluerem, his exceptis, quæ leges monent non esse facienda. Disce quæ sit vera libertas: sed ira detidae naso tuo, & rugosa sanha. Dum extra hoc tibi de palmo ne anilia deliramenta, quæ diu tenuisti. Non prætoris est dare stultis subtilia officia rerum, & acuta sapientia precepta, atque permittere, ut celeris vitæ suo utatur arbitrio. Citius fieri poterit, ut prælongus calo famibù tam apte intendat, quam ut prætot stultum hominem officijs instituat, & vere liberum faciat Ratio Stat contra te, & clamat in aurem secretam. Ne liceat facere id quod quis dum agit, vitiouse agit. Publica hominum lege & naturali hoc fas constitutum est: ut etiam inscijs rudes, a quibus debeant abstinere, cognoscant. Visternerare elleborum nesciens iustum pondus adhibere, ars Medicinae non permittit hoc. Si rusticus perone

calceagus. Ineferum non cognoscens, velit gubernare manum. Melicetta exclamet, nihil reliquum esse podo-
xi. Si virtus deditib⁹ viuere recta ratione, & scis disce-
ntra vero verum, nequa species veti auri tinnitu te
fallat, cum sic subseratum, & si signasti prius creta, quæ
esset amplectenda, & mox carbone quæ forcote di-
verso evicanda. Sies appetitū moderato, humili domo
contentus, iugundus amicis, ita ut aliquando liberalita,
et ytaris, & possis transcendere, contemnere quenū,
num apudris in luto fixum, nec cum magna mentis ag-
xist, ac lucro inhixate quemadmodum gulosus sapidas
cpulas appetenter absunt. Cum dixeris vero hæc of-
ficij pœca sunt, & obseruo ea, tum sis & liber & sapiēs,
humano divinoque iure concedentibus. At si tu, reti-
nes veterem pelliculam, cum fueris paulo ante nostra
farina, & præterferens boni viri speciem, intrinsecus
es fraudulentus, repeto ea quæ dederam tibi supra, sa-
pientiam & libertatem, & vinculis seruitutis iterum
te altringo. Ratio nihil tibi concessit: exerce digitum,
& iuv⁹ pescas. Nunquid tam paruum est, quam recte
digitum exerce? Tamen si minimum sit istud, tamen
nullo sacrificio a Dijs impetrabis vt breuis semuncij
recte rationis sit in stultis. Miscere enim sapientiam
cum stultitia nefas est. Nec poteris saltare ad treis tan-
tum numeros Bathylli saltatoris, cum sis fessor per cæ-
tera. Ego sum liber inquis: cum tot viijs subiectus sis,
ynde tibi libertatem audes assumere? An non existi-
mas alium dominum tibi esse præter eum, a quo te
præter liberavit.

Si

Si Dominus increpando dixit, serue vade, sed defor-
strigiles ad balnea Crispini. Tu nugatis, & tardatis: oā
dura seruitus nihil perturbat animum tuum, nec ali-
quid intrat extrinsecus, quod trahet mentem, sed se
Dominū nascuntur intus, & in ictore vitijs corrupto,
quoniamq; tu euadis impunitior quam hic, quem flagel-
lum, & metus doruni impulcas strigiles in balnea de-
fendas? Tu piger dormis mane: auaritia, inquit, surge
dia surge, si reculas surgere instat, & inquit surge. Repon-
des tu piger, nequo surgere. Auar. surge! Piger.
In quid agam? Aua. Quæris nequid sgendum sit tibi?
Enaducohæc: Posto la perdam castorū, stupas, hebe-
num, thus, Coquina ventrem laxantia. Tolle primus
et subundo canecto secens pipen. Muta aliquid, iuxta
Piger. Sed si peccaueris, Iupiter audiet. Auar. Hec
heu stulte. minisque teste seqiens, si vis viuere ex-
deorum præceptis, perages vitam in magna eternum
agere, contentus terebrare digito salinū iterum in
ximque gustatum. Audiri rursus hā succinctus apes ser-
uistis nauticam, & vasculum vinarium, ut corraps
oculus ad nubes: nihil obstat, quin rapuum nautis
Aegaeo mare, nesciuta luxus iam moneat prius recesser-
et. Insane, quorvis? quo quid tibi vis? Tuum certe pe-
catus atrabiliter intundit, quam non integrâ urna allebo
ni sedare poteris. Tu ne celeriter nautis transma-
re: ubi coenandum sit tibi sulto sene nautico in trah-
stro? & iata obba exhalet Gibi viliſimum xineum
vapida pice corruptum? Cui petis, ut nummis, quos
nudigras hic modicto aucto, perficiant tibi magni
laborc

habito & grandes summas, quibus partis fias auarior? IV
 ea voluptati, fruamur dulcibus & iucundis, nobis delectis, quod viuis, siccis, cinis, umbra, & fabula. Viue mea mortis, hora ecclae iter preterit: hoc temporis, quod loquendo consumo, est de ea. Vides dominos. En quid agis? scilicet de duobus hamis in diuersum. Sequeris ne hunc dominum ari haec? Oportet ut inter eo seruicio, modo illi vicitim que dominis tuis appartenens obediatur. Et quamvis tu obsecrissimel ac te coaueris obsequi instanti imperio, ne tamen dixeris, rupit iam vincula, & liber oras. Que padmodum nec canis, si catena non habendo abiupereit, quamvis fugiat, libera est: quia magnam partem catenae a collo trahit, que iterum patulo post capiatur, sed tu si simel atque iterum vitis obsecris, non propter ea te ab eis liberum esse puer; cum ab illis non male post iterum illigeris.

Chacestratus abredens crudum unguum, & medio bundus ait haec ad Dauum seruum suum. Daue, hoc quod iam dicam credas? Meditor sinistre dolores, quos ante hac passus sum. An obsecrideres decus cognitis meis sobrijs? An diminuam patrimonium meum? nos suis infusis in meretricia domo, dum ebrios canto antefaces Chrysidis vnguento madidas cum facile extiterat? O puer (inquit Dauus) Euge, sapi tracta agnans Cestor & Polluci dico stultitiam amonentibus. Cheverest, sed Dauenum existimas Chrysider ploraturam, emiserit a me felicitas Dauus. Nugaris, tu tanquam puer castigaberis a Chryside rubra solea, ut non ausus protra mores, & rodere arctos casses. Noac es ferus,

& violentus, sed si Chrysis te reuocet, mox dicas. Quid igitur, faciam ne nunc quidem, cum accessor ultro, & ipsa mihi supplicat. Si ergo euaseris toto, & integro ex animo ex amore illius meretricis, nunc nunc hic hic vera libertas, quam querimus est: non autem in vindicta praetoria, qua inceptus lictor consulis gloriatur: quia manumissus est.

Nunquid liber est ille adulator, quem candidatum, & honoribus iahantem trahit ambitio. Vigila, inquit illa, & ingere copiose legumina populo rixanti, ut scnes apricantes possint meminisse nostra Floralia. Quid possit esse honestius? Poeta. Sed cum Iudorum feriae venerunt & lucernae violis ornatae, dispositae in fenestra olco peruneta, exhalant pingues vapores, & cauda thynni amplexa rubrum catinum natat: & alba fidelia viui plena est, tacitus oras, & obiciunt. Iudaicus sabbatis seruatum palles. Tunc nigri lemures, & pericula, quae timentur, si putamini oui cineribus impositi ruptum fuerit, tunc maxime venerandi Cybiles sacerdotes, & leffa sacerdos Isidis cum fistro metum deorum, corpora varijs morbis inflantum incusserunt, si non gustauerister mane caput alij praedictum tibi a sacerdotibus. Si dixerit haec, quae ad veram libertatem pertinent, inter laboriosos milites, statim magnus Vuphernius ridet vehementer, & centum philosophos vix ceptum assibus estimat.

S C H O L I A.

I. *Vatib.* hic mos. Corvatus inducitur obiurgans Per

siens

82 IN · A V L I P E R S I I

sum quod a Satyra scribenda se velit abstinere, dum
alia malora cupiat conscribere, vide, Adag. Fetterus
Enthus.

19 Bullatim rugis. Adag. Bullatæ, rugæ.

34 Pulsu dignoscere. Adag. Qualis vir, talis oratio.

67 Sinufo in pectore. Adag. Aperto pectore.

40 Dicit sub pollice vultum. Adag. A manu fingere, &
Cera tractabilior.

48 Seu nata fidelibus hora. Leg. nota fidelibus id est. sa-
tis nota his, qui sunt inter se fidei.

52 Mille hominum species. Adag. Quot homines, tot
sententiae.

82 Hæc nobis pilei donat. Adag. Ad pileum vocare.

84 Licet ut volo vivere. Cic. lib. 1, offic. Libertate
vterentur, cuius proprium est sic vivere ut velis.

61 Disce, sed ira cadat nasa. Adag. Naso suspendere.

153 Vine memor lethi. Horatius in sermonib.

Carpe viam: mihi crede: comes: terrestria quando
Mortales animas vivunt fortita: neque nulla est
Ant magno, ut parvo lethi fuga, quo bene certa

Dum licet: in reb. iucundis vine beatus

Vine memor: quam sis cui breuis. Martial

Frangere toros: pete vina: rosas cape: tingere nardo:

Ipse iubet mortis nos meminisse Deus. Idem

Vide velut rupto, fugitiuaque gaudia carpe.

I N S A T Y R A M . VI.

Ecphrasis.

N Vm te Basile brumale frigus admouit foro Sabi-

no? mire artifex intendere numeris antiquas, &

qas

I S A T Y R A M VI.

63

quæ priscis Italiæ gentibus in usu fuerunt, voces ac vi-
talem, minimeque eruatum Latinæ Lyrae cantum:
& ad agitandos mox iuueniles iocos, atque ad canenda
perito pollice egregia senum facinora. Num Lyra, &
fides resonant iam tibi tetrico pectine? Mihi nunc
Liguriæ extremitas. aërem temperatum præbet.
Ligusticum mare, prope quod natus sum, hybernan-
di locum concedit: in ea parte, qua excelsi montes
dât magnum latus, & littus multis vallibus recuruatur.
Libenter hic illud mihi venit in mentem, Lunai por-
sum est operæ cognoscere cines, vt Ennius cor iubet, po-
stea quam excitatus est è somno, quo sibi visus est es-
se Homerus, Quintus ex pauore Pythagoreo. Ego se-
curus vulgi hic, & quid noxius auster præparet peccati
& securus, quod ille angulus vicini sit fertilior meo:
tamen si omnes peiori genere nati multum ditescant:
tamen nolim incuruatus confici semper tristitia ob-
id, aut cœnare sine delicijs & tangere naso signum in
vapida lagæna. Alius dissentiat ab ijs moribus, & stu-
dijs nostris. Nam & gemini sub eodem Horosco-
po nati dissimili sunt ingenio: est aliquis, qui vafer-
tingat solis natalibus holus siccum vili liquaminis ge-
nere empto in calice, quæ muria dicitur: ipse tanquam
sacrum, & non attingendum piper, ad similitudinem
toris inspergens patinæ demittat. Alius audax puces
dentibus consumit grandia bona. Ego vero rebus
meis utar: utar inquam, nec ideo laetus ad appo-
nendos libertis meis rhombos pisces apprime precio:
sos nec sollers ad cognoscendum tenues curdoruna

sa

saporem eviso pro qualitate, & conditione, prouentus
tui: & emole frumentum in granatijs repositum: fas est
id facere: quid timeas? Diminue rem & cogenis distri-
bue: en altera seges est in herba. Amicus inops implo-
rat officium tuum, nauicenim fracta apprehendit saxa
Brutii littoris, & condidit in Ionio mari omnia bona,
& vota superis non exaudita. Ipse iacet in littore, &
simil cum eo magna Deorum simulacra de puppe
erupta: iamque pars fractæ nauis occurrit mergis &
alijs auibus aquaticis. Diminue nunc aliquid non solù
de redditibus, sed etiam de virenti agro, quem possides:
largire inopi amico, ne ferens naufragium in tabula de
pictum, aberret: ad stipem vndique corrugandam. Sed
haeres iratus, quod diminueris, rem, negliget epulum
funebre & committet vranæ ossa tua inguento non per-
fusa, paratus nescire, siue cinnama spirent odorem, qui
vix sentiatur, siue casizæ ceraso sint adulterataæ. An de-
ceat te incolumem diminuere bona? Sed Bestius ac-
cusat Philosophos: ita si (inquit) postquam haec sapi-
tia, nostra citra nauigationem, & maris periculum in-
vecta est urbem cum pipere, & palmis: ex illo tempo-
re etiam messores crasso vnguine vxerunt pultes.
O auare, qui studes haeredi plurimum relinquere, cur,
quaæ vltra mortem sunt metuas? Atque quicunque eris
meus haeres, secrete paulum a turba se ductus audi, o bo-
ne num ignoras? Laurus missa est a Cæsare ob insignem
clandem Germanorum, & frigidus cinis excutitur ex
aris: Et Cessonie vxor Caligulae disponit in postibus
acmpli arma & chlamydes regum, & captiuum gausa-

I I S A T Y R A M VI,

paerottci coloris, & effedtingentisque Rhenos. Dijs
igitur, & Gergio tanti ducis ecpium parja gladiato-
rum pb. & es henc gestas, induca. Quis yetat fieri? Quis
prohibet? audet vetare mihi? Veh tibi, nisi permittis.
largiri vobis pisci olivu, & auctoritas, an prohibes? Dic
clara voce; non audeo, inquis, prohibere, quo minus fa-
cias, ne saxis cædar, quos ym plenus ager propinquus
est. Age, si nulla ex amitis iam reliqua est mihi, nulla
patruelis, nulla præceptis ex patruis manet, si mater te
xa vixit, sterili, & nihil de anima super est, accedo ad Bo-
villas, & clivum Virbij: Mannius terræ filius præ-
sto est, haeres mihi. Quare ex me quis abauis mihi
sit, haud præmpte quidem, tamen dicam tibi. Quod
si atauum, tritauom que addideris, ad eum tandem ve-
nies, cuius parens ignoretur, atque obiecta filius
habeatur & ita hic Mannius, quem dixi, terræ fi-
lium, euadit mihi prope maior auunculus ritu gene-
ris. Cur tu me natu grandior meam capras heredita-
tem, cum tuam expeditare potius debearis? Sum Mer-
cius tibi, ego vero o Deus bu, Sicut ille pingitur. An
renuis accipere quæ tibi affero? Visne tu gaudere bo-
nis, quæ reliquo? Suppetatecum hanc rationem. Si
deest aliquid pecuniarum summa, mihi deest, no tibi:
nam tibi totu est, & solidum quod ex haereditate acqui-
ritur. Ne queras ubi illud quod mihi olim legavit dea-
lius. Nec me more patrum obiurges, qui sic instant: ubi
est fœnoris merces? etiam si inde lumperus exceptas?
Quid restat ex tantis opibus? Quid reliquum est o-
gas? ob hoc solum urbium nihil, si possum, tibi relin-
gas. E quo.

quo. Accedat huc pueri opere in posterum volentia
etari: vng et caules maiore sumptu. An ergo pars est sumptu
tibus in diebus festis virtute viar, & tantum strophicis
gure vescari ut tuus iste nepos albi anteris exitis exple-
tus, quum Venerea libidine incittus, rem habeat cum
femina patritio genet: nata? An ergo inaequitatis via
viam ut illi cōsumptiori trematimento ventet, ut prep-
bis? Vnde animam lucro ut locupletes haeredes: mer-
tare, atque emine latu orbis sollicita cura exerceat. Cui-
ra ut ne sit alter potior alendis Cappadocibus scrips
in pinguis cœsta. Rem duplicitas id si fecit, si res iam est
duplex, si quadruplicata, si decies multiplicata est: nos-
lus tamen praestitus est multiplicandi terminus: de-
purge nulli! Chrysippe (tu qui Sortis implicitis ter-
minis statuere inuenisti) quo leco in diuinijs accu-
mulandissime debeamus.

S C H O L I A.

Mox innenes agitare voces. Admonui s̄a pe no ef-
fe apud grammaticos nomina communia dub-
ibus generibus. Adolescens, iuuenis, vigil, pugil adie-
ctiva sunt: ut vigil oculos, iuuenes annos, infantes
pueros, &c.

Lunai portum. Versiculos interger, ex operibus,
Eddi de sumptu: quod ignorarunt interpretes.

Securus & Angulus ille, adag. Fertilior, seges alle-
tro in agro.

Nec tenuem solers, adag. Saluum imbibere

Messe tenus propria vine, adagium est.

De cespite vino frange aliquid. Idem est ac fidicat:
de arca ipsa & de ipso sacrificio, tolle ut largiaris inopi:
Fæniseæ træssæ. Id est post quam aduenerunt
philosophi in hanc urbem, etiam messores fœni vnxæ
truat caules, & pulles oleo large.

Presto est Mannius bæres. Adag. Multi mani
Ariciæ.

Progenies Terræ. adag. Terræ filius.

Qui prius es, cur lampada. adag. Cur su lampada ra-
dere.

Venio Deus huc ego. Adagium, homo homini
Deus.

Fumosum Synciput. Hæc vox Synciput vel Sun-
ciput, male torquet grammaticos, dum disquirunt, que
pars sit capitum, est autem Synciput, suis caput. Plautus
per catachresin, de adolescēte dixit, in Mañech. adoles-
centi tibi sanum non est synciput.

Hæc sex carmina ultima sextæ Satyræ, nunquam
satis percepta sunt ab interpretibus. Inuehitur Per-
sius in immoderatam habendi cupiditatem & cum au-
tos reprehendat, in se dirigit iacula: Quem ad inobdum
in principio carpens poetæ de se loqui videtur.

Tritum est & per vulgatum dicitur non statei
terminum: nam ut inquit ille: Cum possideant plurima
plura petunt. Et Solon (ut citat Arist. lib. i. polit. c. 5.)
Dicitur Homini finis non cernitur ullus. Huc versi-
culū subsanat Arist. dicitq; non esse philosophicū, sed
vulgare, Nā pecuniæ sunt instrumenta rerū, & instru-
mentū cuiuslibet artis infinitum esse non debet. Itaq;
C 2 si pecu-

si pecunia expetuntur vires & perse, nullus erit terminus constitutas. Qui Scopu; agitat semper auaros; At vero sapiens, qui pecunias ad res necessarias conquit, modum omnino illis, & terminum debet statuere, Propterea Persius Crysippum inclamat, ut statuat nemquidendi dicitiarum, quando quidem ipse suos Soritas solus nouit explicare.

DE SACRIFICIIS IN cathedræ petitione prælectio.

Dum magistratus res diuinæ facerent, vel auspicia caparent, a præcone inclamabatur. HOC AGE qua voce adstantes admonebantur, ne perfunditorie, aut alias res agentes sacris, aut auspicijs operam darent sed attentis animalis in eam curam ac cogitationem incumberent. Plutarch. in Numa, & Coriolano. Terent. Hoc agite amabo.

Minister qui victimam cædebat, prius quam seruire, rogabat sic. A G O N. i. Agone. Hinc putat Varro. Agonales dies dictos. Quid, 2. Fast. de Agonalib.

Nominis esse potest succinctus causa minister.

Hostia cælitibus quo feriente cedit:

Qui calido stricto stricturnus sanguine cultros

Semper, Agatne, rogat: nec nisi iussus agit.

Nomina hostiarum, seu victimarum.

Maind

Maiores	Piaculares Harugæ.	Opimæ
Lactentes	Prodigæ.	Maxima.
Animales	Mediales	Ambiegæ Egregiæ
Ruminales	Onuiares	Confectæ.
Iniuges	Optatae	Præcidaneæ Duidæ
Eximiae.	Optimæ.	Fordæ Ediles
Succidaneæ	Harugæ Sacres	Altilaneæ
Ambaruates		

Verba hostijs accommodata.

Hostijs probabantur, adinouebantur, stabant, feriebantur, cædebantur: cædebantur, mactabantur immolabantur.

De probatione victimæ. Plin. lib. 8. ca. 45. Tertull. in apolog. Extra probata dixit Tibull. lib. tertio. Lucianus de sacrificiis docet quomodo probarentur victimæ, antequam aris admodum erantur. Servius allam etiam probationē ostendit. 2. Æneid. Dant fruges manib. fastas, & 9. Æneid. Et statuam ante aras. Quoties, inquit, Victimæ luctabatur, ostendebat se improbari.

Dacebantur victimæ, non trahebantur Cicer. i. Divinit. Quum Censor populum lustraret, bonis nominibus, qui hostias ducerent, eligebantur. Suet. Aug. 39. Plin. lib. 28. cap. 2. Agell. lib. 4. cap. 6. si primis hostijs litarum non erat, aliæ post eodem ductæ hostiæ cædebantur. Quid. Amor. 3, 2.

Ducuntur niueæ populo plaudente iuuençæ. Statius. lib. 4. Theb.

Armentaque sisti
Atra monet, quæcunque gregum pulcertima cer-

dux Dicitur Virg. 2. Georg. 1. 34.

Et duxus deum stabit sacer hircus ad aram. Macrob. lib. 3. Saturn. cap. 5: vide locut. Plin. lib. 8. capit. 45. vide locum Suet. Julio. 59. vide locum. vide Festum Piacularia sacrificia. Luius lib. 21. de Flaminio consule sacrifici. Suet. Galba. 8. Cornel. Tacit. lib. 19. de Vitellio. Lampridius de Morte Alexandri Seueri. Valer. Max. lib. 1. cap. 6. Dion. lib. 41. Ammian. Marcell. lib. 24. de tauris decem. Sil. Italicus. libro. 5. Nec rauco taurus cessavit. cæt. Idem lib. 19. Et simul extrus etis cespersus texerat. cæt. Seruius. 2. Aen. Et in agno mercenari Atridae.

Quin & diros hostiarum mugitus auersabantur.

Ouid. 7.

Mugitus victima diros Edidit.

Lucianus de sacrificijs. Plutarch. Sympos. 8. cap. 8. Hinc dicitur, hostiam cervicem feriendam præbere, offerre, porrigerre, dare.

Adductæ hostiæ aris Admovebantur Virg. lib.

2. Aen.

Admovei que pecus, flagrantibus aris. Lucan. lib. 1.

Sacris tunc admoveat aris Erecta cervicem arem Cornel. Tacit. lib. 2. & alibi, Suet. Calig. 32. Arnob. lib. 7. & alibi. Amian. Marcell. lib. 23. Ouid. libro. 7. Admotos, templis tauros. Valer. Max. lib. 1. cap. 1. admota aris exta.

Admotæ aris hostia dicebatur Stare, interim dum vota conciperentur, eique vinum ac mola inspergeretur. Virg. 2. Georg. stabit sacer hircus ad aram, & lib. 3.

Sæpo

Sæpo in honore Deum medio stans hostia ad aras. Quidlib. 1. Fast. 1. apud tuos iuniori mense vel Rode caper vitem, tamen hinc quum stabis ad aras, si in eo quod spangi cornu posse erit. Seneca. Herc. cul. F. 1. act. 4. Scen. 1. Tunc in auctoritate eius. 3. Stat ecce ad aras hostia, expectat manum cervice pronos. Idem Herc. Oet. ut stetit ad aras omne votiuum pecus Mortal. 30. Vite nocens rofa stabat in mortuus ad aras Hircus. Sibyllak. 16. vicimaque admotæ stabat sub ictu bipenni. Plin. lib. 28. cap. 2. 1.

Ferire. Graec paiciti ad victimas pertinere docet. Paulas, qui Ferias a seriendis victimis appellatas scribit. Ouid.

Golla rudes operum præbent ferienda iuuenci, Quos aluit campi herba Falisca suis. Senee Herc. Oet. Me nuptiali victimam feciat dies. Ouid. 4. Ponto Albane optimorum colla ferire boum. De herba porro Falisca, & Clitumni gregibus, unde albæ ducebantur victimæ, multa leges apud Plinius. lib. 2. capit. 103. Georg. 2. Ouid. lib. 4. Pont. eleg. 7. Proper. lib. 2. Stat. 3. Silu. Silius Ital. 4. &c lib. 8. Iauen. sat. 12. Cland. 6. Honor. consul. Verbo etiam Percutiendi sape. Ouidius utitur, & Florus, & obliterans de Prodigis. Itam quoque victimam aliquando dicunt poetæ.

Percussas autem victimas fuisse securi tritum & petuum est. Cadendi verbo passim utuntur poetae. Virg. Aeneid.

Multatibi ante aras nostra cadet hostia dextra

Innoterā sunt exempla, quibus supersedēt. Pāl-
sim etiam dicunt Latini stantem „Kēl. cadditētē
hoſtiam, eisq; vīcū cōdūcēt, mājū tēq; vīcū pāl-

In quam vero partem caderet hostia, quomodo veteres obseruauerint docet Et si in voce Piatularia.

Mactant leetas de more bidentes & facie. Vbi Ser
uius: Mactant, verbum sacrorum kata. Euphemismus
dictum, quasi magis agustum: unde & fragmentum di-
cebant. Olim eni hostiae immolatae dicebantur mola-
salsa tactæ. Quum vero icta, & aliquid ex illis in aram
datum, mactatæ dicebantur per laudationem, per bio-
ni omnis significationem, ut Adolere. Nam Mactare,
est magis augere.

Idem 9. *Aenei.* Immolati propriè dicitur, sed quum ac
cipiunt mola in falsam, vide Festum in voce, Immolatæ
re. *Metam.* 15.

Imponique suæ videt inter cornua fronti. Quas co-
luit fruges.

**Qui vcto sacrificabant. Facere dicebantur, sicut Gre
ci Thrin non tantum.**

quod Plutarch. obseruauit lib. Symp. 7. cap. 8. sed & Dran dicetbat, ut ait Athen. Mor. 14. vide Nomium, Auma. Virg. Eclo. 4.

Quom faciam vitula pro frugib. ipse venito Ego tam
men ex vulgari modo loquendi dico esse accusatiui.
S A C R V M, vel sacra. Nam saepe apud Homerum
Iego Hiera razon sacra faciens.

Atque ita Sacrificare, nomen est generale, ad omnia sacrificia sive sint oblationes, seu gratiarum actiones,

九三

sive expiations; &cetera.

Quum vero sacrificio peracto bona extra nunciabantur, Deoque placatos, & propitiatos indicabant, promittebantque ijs volentibus, & propitiis bene, ac feliciter euenturum, quod aggrediebantur, seu in animo habebant, qui sacrificabant, tunc Litare dicebant,
vide Macrob. lib. 3. cap. 15. Satur. Idem
lib. 1. c. 8. Somn. Litationem
propitiationis di-

ES

FINISH

ARGUMENTVM

ANnum agēs Naso quinquagesimum, ab Augusto Imperatore in Pontum relegatus est. Num autem exsilareret, inter reliqua sua opera, inuestiam in quendam edidit, quem propterea nomine suppresso, Ibim appellat. Sicut Callimachus, qui etiam sub hoc nomine Apollonium Rhodion eius discipulum diris imp̄ficationibus denouit. De Ibide autem ita scribit Plin. lib. 8. c. 32. Simile quiddam & volucris in eadem Aegypto monstrauit, quae vocatur Ibis, rostri aduncitate per eam partem se proluens, qua redi ciborum onera maximè salubre est. Herodotus vero duplē dic̄t esse dicit, alteram nigrā, alteram ciconiæ non absimilem, sed tamen diuersam, de hac etiam Cicero lib. 1. de nat. Deorum sic ait: Velut Ibes maximam vim serpentum conficiunt, cum sint aues excelsæ, rigidis cruribus, corneo, proceroque rostro, & auertunt pestem ab Aegypto, cum volucres angues, ex vastitate Lybiæ vento Africō inuestas interficiunt, atque consumunt: ex quo fit ut illæ viuæ, nec morsu noceant, nec odore mortuæ. Hæc ille. Cum itaque tanta sit huius avis spūcitas, vt proprio ore ventrem purget, Callimachus aduersariū tanquam fœdis simum, vt hominem nullius decoris, & commendationis significet, hoc nomine vocitauit: ad cuius imitationē Ouidius inimicum quoque suum Ibim nominauit. Causam autem huiusce maledicentiae hanc fuisse ipsem aperit: sollicitabat poetae vxorem, & linguae venena auribus susurrabat, vt diutius illum in exilium remoraretur.

PVB.

PVB. OVIDII NASONIS IN QUENDAM QVEM VOCAT IBIN LIBER.

*Empus ad hoc, lustris mihi iam bis quinque
peractis,*

Omne fuit Musæ carmen inerme meæ.

*Nullaq; que posset scriptis tot milibus extat
Littera Nasonis sanguinolenta legi.*

*¶ Nec quemquam nostri, nisi me, lædere libelli,
Artificis perijt cum caput arte sua.*

*Vnus (& hoc ipsum est iniuria magna) perennem,
Candoris titulum non sinit esse mei.*

Quisquis is est (nam nomen adhuc vt cunque racebo)

¶ Cogit inassueta sumere tela manus.

*Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus
Non sinit exilio delituisse meo.*

*Vulneraq; immitis requiem quærentia vexat,
Iactat, & in toto verba caninaforo,*

*¶ Perpetuoq; mihi sociatam fœdere letti
Non patitur miserifunera flere viri.*

Cumque ego quassâ mea complectar membra carine

Nan

P V B. O V I. N A S O N I S

Non fragi tabulas pugnat habere mei.
 Et qui debuerat subitas extinguere flamas,
 20 Hic prædam medioraptor ab igne petit.
 Nititur ut profugæ desint alimenta senectæ,
 Heu quantò est nostris dignior ille malis.
 Dij melius, quorum longè mihi maximus ille est,
 Quis nostrasi in opes noluit esse vias.
 25 Huic igitur meritas grates, ut cunque licebit,
     Protam mansueto pectore semper agam.
 Audier hæc Pontus, faciet quoque forsitan idem
     Terra sit ut potior testifica nda mihi.
 At tibi, calcasti, qui me violente iacentem,
 30 Quam licet, & misero debitus hostis ero.
     Definet esse prius contrarius ignibus humor,
 Juncta q̄ cum Luna lumina Solis erunt:
     Parsque eadem cœli Zephires emitte, & Euros,
     Et tepidus gelido flabit ab axe Notus:
 35 Et noua fraterno veniet concordia fumo,
     Quam vetus accensa separat ira pyra:
     Et Ver Autumno, Bramæ miscabitur Æstas,
     Atque eadem regio vesper, & ortus erit:
     Quam mihi sit tecum positis, quæ sum psumus armis
 40 Gratia commissis improbe rupta tuis:
     Quam dolor hic vñquam spatio euancere possit,
     Leniat, aut olim tempus, & hora meum.
     Fax erit hæc nobis (donec mihi vita manebit)
     Cum pecore infirmo, quæ solet esse lupis.
 45 Prima quidem cæpto committam prælia versa,
     Non soleant quamvis hoc pede bella geri.

Vig

I N I B I N.

Utq; petit primo plenum flauntis arenae,
     Non dum calfacti velutis hasta solūm:
     Sic ego te ferro non dum iacula boracuto,
 50 Protinus inuism, nec petri hasta caput.
     Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello,
     Teq; breui, qui sis, dissimulare finam.
     Postmodo si perges, in te mihi liber Iambus
     Tincta Lycambeo sanguine tela dabit.
 55 Nunc quo Battia des inimicum deuocet Ibin,
     Hoc ego deuoneo teq; tuosq; modo.
 Utq; ille, historijs inuoluam carmina cæsis,
     Non soleam quamvis hoc genus ipse sequi.
     Illiis ambages imitatus in Ibida dicar
 60 Oblitus mōris iudicijq; mci.
     Et quoniam, qui sis, modum querentibus edo,
     Ibidis interea tu quoque nomen habe.
 Utq; mei versus aliquantum noctis habebunt,
     Sic vitæ series tota sit atratuæ.
 65 Hæc tibi natali facito, Ianiq; Calendis
     Non mentituro quilibet ore legat:
     Dij maris, & terræ, qui que his meliora tenetis
     Inter diuersos cum Ioue regna polos,
     Huc precor, huc vestras omnes aduerte mente,
 70 Et sinite optatis pondus inesse meis.
     Ipsaque in tellus ipsum cum flumib; æquor,
     Ipse meas æther accipere summe preces
     Sydera que, & radijs circundata Solis imago,
     Luna que, quæ nunquam, quo prius ore micess.
 75 Nox que tenebrarum specie reuekenda tuarum,

78 P V B. O V E N A S O N I S

Quæque ratum triplici pollice necis opus.
Quique per infernas horrendo murmure valles
In periurata laberis annis aquas,
Quasque ferunt torto vittatis angue capillis
80 Carceris obscuras ante sedere fores.
Vos quoque plebs superum Fauni, Satyriq; Laresq;
Fulminaq; et Nymphæ, semidenique genus.
Denique ab antiquo diu veteresq; nouique,
In nostrum cuncti tempus adiuste chao.
85 Carmina dum capit malefido dira canuntur,
Et peragunt partes ira dolorq; suas,
Annuere oftatis omnes ex ordine nostris,
Et pars sit voti nulla caduca mei.
Quæque (precor) fiant vi non mea dicta, sedile
90 Pasiphaes generi verba fuisse putet.
Quisq; ego transfero pœnas, patiatur et illas,
Plenius ingenio sit miser ille meo.
N'eve minus noceant fidum execrantiæ nomen
Vota, minus magnos commoueant ve Deos:
95 Illum ego deueo, quem mens intelligit, Ibin;
Qui se scit factis bac meruisse suis,
Nulla mora est in me peragam rata vota sacerdos,
Quisquis ades, sacris ore fauete meis.
Quisquis ades, sacris lugubria dicite verba,
100 Et fletu madidis Ibin adite genis.
Ominibusq; malis, pedibusq; occurrit lœuis,
Etnigra vestes corpora vestra tegant.
Tu quoque quid dubitas serales sumere vittas?
Iam stat (ut ipse videt) juneris ara tui.

2140 IN IBIN.

105 Pompa parata tibi est, votis mora tristibus absit,
Da iugulum cultri hostia dira meis.
Terra tibi frages, amnis tibi deneget undas,
Deneget afflatus ventus, et aura suos.
Nec tibi Sol clarus, nec sit tibi lucida Phœbe,
110 Destituant oculos sydera clara tuos.
Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aër,
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul, inops erres, alienaque limina lustres,
Exiguumque petas ore tremente cibum,
115 Nec corpus querulo, nec mens vacet agra dolore,
Noxq; die granior sit tibi nocte dies.
Sisq; miser semper, nec sis miserabilis ulli,
Gaudeat aduersis fœmina virq; tuis.
Accedat lachrymis odium, dignusq; puteris,
120 Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
Sitq; (quod est rarum) solito * defecta fauore
Fortunæ facies inuidiosa tua.
Causa que non desit, desit tibi copia mortis,
Optatam fugiat vita coacta necem.
125 Luctatusq; diu cruciatus spiritus artus
Deserat, et longa torqueat ante mora.
Euenient, dedit ipse mihi modo signa futuri
Phœbus: et à leua mœsta volavit avis.
Certè ego, quæ voueo superos motura putabo;
130 Speq; tua mortis pessime semper alar,
Finiet illa dies, quæ te mihi subtrahet olim,
Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
Sed prius hanc animam nimium tibi saepè petitam

Aufert

Aus fert illa dics, qua mihi sera venit:
 135 Quam dolor hic unquam spatio evanescere possit,
 Leniat aut odium tempus, & hora meum.
 Pugnabunt iaculis dum Thraces Ispides arcus,
 Dum tepidus Ganges frigidus Ister erit,
 Robora dum montes, dum patula mollia campis
 140 Dum Tyberis liquidas Tuscus habet aquas.
 Bella geram tecum, nec mors mihi finiet iras,
 Sacra sed in manes manibus armabo.
 Tunc quoque cum fuero vacuas dilapsus in auras,
 Exanimis manes oderit umbra tuos.
 145 Tunc quoque factoru veniam memor umbra tuorum,
 Insequar, & rulius ossea formatus.
 Siue ego (quod nolle) longis consumptus ab annis,
 Siue manufacta morte fulvus ero,
 Siue per immensas iactabor naufragus undas,
 150 Nostraq; longinquus viscera piscis edet,
 Siue peregrina carpent mea membra volvutes,
 Inq; meo tingenti sanguine rostra lupi,
 Siue aliquis dignatus erit supponere terræ,
 Et dare libero corpus inane rogo:
 155 Quicquid ero, si vgijs crumperenitar ab oris,
 Et tendam gelidas vltor in ora manus.
 Meravigilans cernes, tacitis ego nostis in umbris
 Executiam somnos visus adesse quos.
 Denique quicquid ages, ante os, oculosq; volabo,
 160 Et querar, & nulla sede quietus eris.
 Verbera saeva dabuni sonitum, nexaq; colubris
 Conscia fumabunt semper ad ora faces.

His viuus furijs agitabere, mortuus iisdem,
 Et brevior pœna vita futura tua est.
 Nec tibi continget funus, lachrymæq; tuorum,
 Inidepletatum priuare caput.
 Carnificisq; manu populo plaudente traheris,
 Infixusque tuis ossibus vncas erit.
 Ipsæ te fugient, quæ carpunt omnia flammæ,
 o Respuet iniurum iusta cadaver humas.
 Vngibus, & rostro tardus irabet ilia vultur,
 Et scindent audi perfida corda canes.
 Deque tuo fiet (licet hac sis laude superbus)
 Insatiabilis corpore rixa lupis.
 In loca ab Elysijs diversa fugabere campis,
 Quasque tenet sedes noxia turba coles.
 Sisyphus est illic saxum volvensq; petensq;
 Quique agitur rapidae vintus ab orbe rotæ.
 Tuæque gerunt humeris perituras Belides undas,
 Explis Ägypti turba cruenta nurus.
 Romapater Pelopis præsentia querit, & idem
 Semper eget liquidis semper abundat aquis.
 Ingeribusque nouem summus, qui distat ab imo,
 Visceraque assidue debita præbet aui.
 Hic tibi de furijs scindat latus vna flagello,
 Ut sceleris numeros confiteare tui.
 Altera Tartarcis sectos dabit angubus artus,
 Tertia fumantes incoquet igne genas.
 Noxia mille modis lacerabitur umbra, tuasque
 Äactis in pœnas ingeniosus erit.
 In te transcribet veterum tormenta virorum,

32 PVB. OVI. NASONIS

Manibus antiquis causa quietis eris.
 Sisyphe cui tradas reuoluble pondus habebis,
 Versabunt celeres nunc noua membra rotæ.
 195 Hic erit, & ramos frustra, qui captet, & vndas,
 Hic inconsueto viscere pascet aues.
 Nec mortis pœnas mors altera finiet huius;
 Horaq; erit tantis ultima nulla malis.
 Inde ego pauca canam, frondes vt si quis ab Ida;
 200 Et summam Lybico de mare carpat aquam.
 Nam neque quot flores Sicula nascuntur in Hybla,
 Quot veferat dicam terra Cilissa crocos,
 Nec (quum tristis byems Aquilonis inhorruit alis)
 Quam multa fiat grandine canus Athos.
 205 Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,
 Ora licet tribuas multiplicata mihi.
 Tot tibi va misero venient, talesq; ruiuæ,
 Ut cogi in lachrymas me quoque posse putem.
 Illæ me lachrymæ facient sine fine beatum,
 210 Dulcior hic risu tunc mihi fletus erit.
 Natus es infelix (ita dij volueret nec vlla)
 Comoda nascenti stella, leuisve fuit.
 Non Venus affulgit, non illa Iupiter hora,
 Lunaq; non apto, Sol vefuere loco.
 215 Nec satis vtiliter positostibi præbuit ignes,
 Quem reperit magno lucida Maia Ioue.
 Te fera ne quicquam placidum spondentia Martis
 Sydera presserunt, falciferiq; sensis,
 Lux quoque natalis (ne quid nisi triste videres)
 220 Turpis, & inductis nabibus atra fuit.

Hæc

24 IN IBINI AVT 83

Hæc est in fastis, cui dat gravis Allia vobmen,
 Quæque dies Ibini publica damna tutit,
 Qui simul impurè matris prolapsus ab aliud est,
 Cinyphiam fœdo corpore pressit humum.
 25 Sedit in aduerso nocturnus culmine bubo,
 Funereosq; graves edidit ore sonos,
 Protinus Eumenides lauere palustribus vndis,
 Qua cauade Stygijs fluxerat vnda vadis.
 Pecloraq; vinxerunt Erebeæ felle colubrae,
 30 Terq; cruentatas in repuere manus.
 Gutturaq; imbuerunt infantia latte canino,
 Hic primus pueri venit in ora cibis.
 Perbibit inde suæ rabiem nutricis alumnus,
 Latrat. & in toto verba canina foro.
 35 Membraq; vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
 A male deserto quos rapuere rogo.
 Et ne non fultum nuda tellure iaceret,
 Molle super filices imposuere caput,
 Iamque recessuræ viridi de stipite factas
 40 Admorunt oculis usque sub ora faces,
 Flebat, vt est fumis infans contactus amaris.
 De tribus est quum sic vna locuta foror:
 Tempus in immensum lachrymas tibi vniuers istas;
 Quæ semper causa sufficiente cadent.
 45 Dixerat, & Clotho iussit promissa valere,
 Ne uit & infausta stamina pulla vnnus.
 Et ne longa suo præfigia diceret ore,
 Fata canet vates, qui tua, dixit, erit.
 Ille ego sum vates, ex me tua vulnera disces;

F 2

Dent

250 Dent mada, dix vires in mea verba suas.
Carmenibusque meis accedant pondera rerum manus.
Quae rata per luctus experiere tuos,
Nè ve sine exemplis cui cruciere prioris,
Sint tua Troianis non leniora malis:
255 Quantaque clavigeri Paeanius Herculis bares
Tanta penitato vulnera crure geras.
Nec leuius doleas, quam babit ubera cerua.
Armatusque tulit vulnus inerme potens.
Quique ab equo præceps alienis decidat armis,
260 Exitio facies cui sua penè fuit.
Id quod Amyntorides videt, trepidusque ministra
Prætentes baculo luminis orbis iter,
Nec plus aspicias, quam quem sua filia rexit,
Expertus faelus est cuius pterque parens.
265 Qualis erat postquam est index de lite iocosa
Sumptus, Apollinea clarus in arte senex.
Qualis ipse fuit, quo præcipiente columba
Est data Palladie prævia, dux querati.
Quique oculis caruit, per quos male viderat aurum,
270 Inferias nato, quos dedit orba parens.
Pastor ut Ætnaeus, cui casus ante futuros
Telemus Eurymedes vaticinatus erat.
Ut duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit,
Qui dedit, & Thamyræ, Demodocique caput.
275 Sic aliquis tua membra fecet, Saturnus ut illos
Subsecuit partes, unde creatus erat.
Nec tibi sit tumidis melior Neptanus in undis,
Quam cui sunt visæ frater, & uxores.

Soler-

Solertiique viro facere quem fracta venientem
180 Membrayatis semel est miserata soror.
Vel tua, ne pœna genas hoc cognoverit unus,
Viscera diuersis scissa ferantur equis.
Vel quæ, qui redimi Romanos turpe putauit,
Adace Puniceo pertulit, ipse fetas.
285 Nec tibi subsidio sit præfens namet, ut illi
Suinihil Herculi profuit ara Tauri.
Ut que dedit salutis summo Thessalus Osse,
Tu quoque saxoso præcipiterè ingredi.
Aut velut Euryalius qui sceptrum caput abilo,
290 Sunt artus auidus angustius esca tuus.
Vel tua maturet, sicut Minoia fata,
Per caput infusa feruidas humor aquæ.
Utq[ue] parum mihi, sed non impune Prometheus,
Aëris volucres sanguine fixus alas.
295 Aut velut Æacides magno ter ab Hercule quintus
Casus in immensum prouiciare fretum.
Aut ut Amantis in turpi dilectus amore
Oderit, & sano vulneret ense puer.
Nec tibi fidamagis misceri pocula possint,
300 Quam qui cornigero de Iouenatus erat.
More vel interea capti suspensus Achæi,
Qui miser aurifera teste pependit aqua:
Aut ut Achilleidem cognato nemine clarum
Opprimat hostili regula iacta manu.
305 Nec tua quam Pyrrifelicius ossa quiescant,
Sparsa per Ambacias, que iacuere vias.
Nataque ut Æacida iaculis moriaris adaltis,

F 3

Non

Non licet hoc Cereris dissimulare sacrum.
 Utq; nepos dicti nostro modo carmine regis,
 310 Gancaridum succos dante parente bibas.
 Aut piase caso dicatur ad altera, sicut
   Qua cecidit Leucon vindice dicta pia est,
 Inq; pyram tecum charissima pignora mittas,
   Quem finem vita Sardanapalus habet.
 315 Utq; Ionis lybici templum violare parantes,
   Actu Nota vultus condat arenatus.
 Viq; necatorum Darii fraude secundi,
   Si quis succedens deuoret oracinis.
 Aut vt olorifera quondam Sicyone fugato,
 320 Sit frigus mortis causa famesq; tuæ.
 Aut vt Acarnides insutus pelle iuinci,
   Turpiter addominum præda ferare tum.
 Inque tuo tbalamo iuguleris more Pheræi,
   Quidatus est letho coniugis ense sua.
 325 Quosque putas fidos vt Larissæus Alebas,
   Vulnere non fidos experiare tuo.
 Utq; Milo, sub quo cruciata est Pisæ tyranno.
   Viuis in occultas præcipiteris aquas.
 Quæque in Adimantum Philesia regna tenentem
 330 A Ione venerunt, te quoque tela petant.
 Aut vt Amastriacis quondam Lenæus ab oris
   Nudus Achillea destituaris humo.
 Vique vel Eurydamas ter circumbusta Thrasylli
   Est larissæis raptus ab hoste rotis,
 335 Vel qui, quæ fuerat tutatus mœnia sœpè
   Corpare instruit non diuturna suo,

Vtq;

Utq; nouum passa est genus Hippomeneia pœna,
   Tractatus & Atta fertur adulter humo:
 Sic ubi vita tuos inuisa reliquerit artus,
 340 Vlores rapiant turpe cadaver equi.
 Viscera sic aliquis scopulistiua figat, vt olim
   Fixa sub Euboico Graia fuere finæ:
 Utq; ferox perijt, & fulmine, & æquore raptor,
   Sic te mersuras adiuet ignis aquas.
 345 Mens quoque sic furij vecors agitetur, vt illi,
   Vnum qui tota corpore vulnus habet:
 Utq; Dryantiadæ Rhodopeia regna tenenti,
   In gemino dispar cui pede cultus erat:
 Ut fuit Oëteo quondam, generoq; draconum,
 350 Thysamenique patri, *Challiroesque viro.
 Nec tibi contingat matrona pudior illa,
   Qua potuit Tydeus erubuisse naru.
 Quæque sui Venerem iunxit cum fratre mariti,
   Locris in ancillæ dissimulata necem.
 355 Tam quoque Di faciant possis gaudere fideli
   Coniuge, quam Talai, Tyndarciique gener.
 Quæque parare suis lebūm patruelibus ausæ
   Belides, assidua colla premuntur aquæ.
 Biblidos, & Canaces sicut facis ardeatigne,
 360 Nec nisi per crimen sit tili fida soror.
 Filia si fuerit sit quod Pelopeia Thiesti,
   Myrrha suo patri, Nyctimeneq; suo.
 Filia neve magis capiti sit fida parentis,
   Quam tua, vel Pterela, vel tua Nise fuit,
 365 Infamemque locum sceleris, quæ nomine fecit,

F 4

Præsit

Presbit & induit is membra paterna rotis.
 Ut iuuenes pereas, quorum fastigia vultus
     Olim Rifeæ sustinuere fores.
 Ut qui perfusam miserorum cæde procorum,
 370 Ipse sua melius sanguine tinxit humum.
     Proditor ut sicut perijt, autiga tyranni,
         Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.
 Ut qui velocem frustra petiere puellam,
     Dum factæ est pomis tardior illa tribus.
 375 Ut qui tecta noui formam cœlantia monstri
     Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
 Ut querum Æacus misit violentus in altos
     Corpora eum senis altera senia rogos.
 Ut quos obscuris victos ambagibus oris
 380 Legimus infandæ Sphinga dedisse neci.
 Ut qui Bistonie templo cecidere Mineruæ,
     Propter quæ facies nunc quoque versa Dea est.
 Ut qui Threicij quondam præsepia regis
     Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.
 385 Therodamanteos ut qui sensere leones,
     Quique Thoanteæ Taurica sacra Deæ.
 Ut quos Scylla vorax, Scillaq; aduersa Charybdis
     Dulichiae pauidos eripuere rati.
 Ut quos iemisit vastam Polypheus in aluum:
 390 Ut Lestrygonias, qui subiere manus.
 Ut quos dux Pœnus meruit putealibus vndis,
     Et iacta canas puluere fecit aquas.
 Et velut Icaridos famulæ perierte procidit,
     In que caput domini, qui dabat arma procis.

395 Vtiacet Aonio luctator ab hospite fusus,
     Qui(mirum) vittor cum cecidisset, erat.
 Et quos Anthei fortes pressere lacerti,
     Quosq; feræ morti Lemnia turba dedit.
 Ut qui post longum sacri monstator iniqui
 400 Elicuit plauias vittima cæsus aquas.
     Frater ut Anthei quo sanguine debuit aras
         Tinxit & exemplis occidit ipse suis.
 Ut qui terribles pro gramen habentibus herbis
     Impius hamana viscere pavit equos.
 405 Ut duo diuersi sub eodem vindice cæsi
     Temporibus, Nessus, Dissimanique gener.
 Ut pronepos Neptune tuus, quem reddere vitam
     Ipse Coronides vidit ab urbe sua.
 Ut Scynis, & Scyron, & cum Pholiphemone natus
 410 Quique homo parte sui, parte iuuentus erat.
     Quique trabes pressas ab humo mittebat in auras,
         Æquoris aspectes huius, & huius aquas.
 Quæque Ceres vidit læto pereuntia vultu
     Corpora Thesæa Cercionea manu.
 415 Hæc tibi quæ precibus iustis mea deuouet ira,
     Euenient, aut his non leuiora malis.
 Qualis Achemenides Sicula desertus in ora,
     Troica quum vidit vela venire, fuit.
     Et qualis nec non fortuna binominis Iri,
 420 Quique tenet pontem, qui tibi maior erit.
     Filius & Cereris frustra tibi semper ametur,
         Destituatque tuas sæpe petitus opes.
 Vique per alternos vnda labente recursus,

- Subrabitur presso mollis arena pede:
 425 Sic tua nescio quæ semper fortuna liquecat,
 Lapsaque per medias effluat usque manus.
 Utque pater solitæ varijs mutar efiguras,
 Plenus inextincta conficiare fame.
 Nec dapis humanae tibi erunt fastidia, quaque
 430 Parte potest Tydeus temporis buins eris.
 Atque aliquid facias à vespere solis iuortus,
 Cur externat rursus agantur equi.
 Fœdæ Lycaonæ repete conuiua mensæ,
 Tentabisque iterum fallere fraude Iouem.
 435 Teque aliquis posito tentet vim numinis, opto,
 Tantalides tu sis, tu Tereisque puer.
 Et tua sic latos spargantur membra per agros,
 Tanquam quæ patras detinuere vias.
 Aere Perillæo veros imitere iuencos,
 440 Ad formam tauri conueniente sonos.
 Vtque ferox Phalaris, lingua prius ense resecta,
 More bouis Paphio clausus in ære gemas.
 Dumque redire voles aui melioris in annos,
 Vt vetus Admeti decipiare sacer.
 445 Atq; ques in medi mergare voragine cœni,
 Dummodo sint facti nomina nullatui.
 Atque utinam pereas, veluti de dentibus orti
 Sidonia iactis Graia per arua manu.
 Et quæ Battia des fecit, fraterque Medusa,
 450 Eueniant capiti vota sinistratu.
 Et quibus exiguo est volucris denota libello,
 Corpora projecta quæ suapurgat aqua.

Vulnera

- Vulnera torqueferas, quot dicitur ille tulisse,
 Cuius ab inferijs cultor abesse solet,
 455 Attonitusque seces, vt quos Cybeleia mater
 Incitas ad Phrygios vilia membra modos.
 Deque viro fias, nec fæmina, nec vir vt Atys,
 Et quaciam molli tympana rauda manu.
 Inque pecus magna subito vertare parentis,
 460 Victore rest sceleri, vixaque versa pede.
 Solaque Limone ponam ne senserit illam,
 Extra deinceps feror viscera carpat equus
 Aut vt Cassandriæ dominus non mitior illo,
 Sauciis ingestæ contumacis humo.
 465 Aut vt Abantiades, aut vt Lirnesius heros,
 Cæsus in æquoreas precipiteris aquas.
 Victima vel Phœbos sacras materis ad aras;
 Quam tulit asæuo Thendotus hoste necim.
 Aut te deuoueat certis Abderæ diebus.
 470 Saxaque deuotum grandine plura petant
 Aut Iouis infestitelo feriare crisulco,
 Vt satus Hippomenè, Dofithoesque patet.
 Vt soror Autonoës, vt cui matreteria Maiæ est,
 Et temera optatos qui male rexit equos.
 475 Vt ferus Aeolides, vt sanguine natus eodem,
 Quo genita est liquidis quæ caret Arctos aquis.
 Vt Macedonicta est rapidis cum coniuge flammis,
 Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
 Praedaque sisillis, quibus est Latonia Delos,
 480 Antediem rapta non adeunda Thraso.
 Quique verecundæ speculantem membra Diana,

Quique

- Quique Crotopiadem diripuere Linum.
Ne ve venenacō tuius feriaris ab angue.
Quam senis Oenagrī Calliope que nūrus.
485 Quā puer Hyphiles, quām qui cana primus acuta
Lispide suspecte robora fixit equū, oīt se.
Ne ve gradus adeos Elpenore cruentus alios
Vimque feras vīne quo tulit ille modo.
Tamque cadas domitus quā quisquis ad arma vorantē
490 Iuuit in humerum Thiodamanta Dryops.
Quām ferus ipse suo periit mastatus in antro.
Proditus inclusa Cacus ab ore bouis.
Quām qui donatuli Vesca cinctas veneno,
Eubicasque suo sanguine tinxit aquas.
495 Vel de præcipiti ventas in tartara saxo;
Vt qui Socratum de necetegit opus.
Vt qui Theseus fallacia relata carius
Vidit in Ilia camissus ab orce puer.
Vt teneri nutrix eadem mater tera Bacchis,
500 Vt cui causa necis serra reperta fuit
Lida se scopulos, ut Cirga misit ab aliis,
Dixerat iunior que mala verba ded.
Facta tibi occurrat patrio popularis in arvo,
Sitque Papakageæ causa leæna nescis.
505 Quiq. Licurgiden laceranit ab arbore natum,
Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper.
Iisque vel exanimis faciat tibi vulnus ut illi,
Ora super scui quem cecidere suis.
Atque idem simile pinus quem morte peremit,
510 Phrygia venator, sisque Berentiades.

- Situa contigerit Minoas puppis ad vndas,
Te Cercyram Cressia turba petat.
Lapsuramque domum subeas, ut sanguis Alebar,
Stella Lycoriades cui fuit ēqua viro.
515 Utque vel Enetus torrenti flamine mersus
Nomina des rapidæ vel Tyberius aquæ.
Hyrtacidæque modo defixa cadauera truncō
Digna feras, hominis sit caput escatuum.
Quodque ferunt Brotheum fecisse cupidine mortis,
520 Des tua saeconsæ membra cremanda pyræ.
Inclususque necem cauea patiaris, ut ille
Non profecturæ conditor historiæ.
Utque reportori nocuit pugnacis Iambi,
Sic sit in exitium lingua proterua tuum.
525 Ut ve parum stabili qui carmine læsit Athenas
Inuisus pereas deficiente cibo.
Utque Lyrae vates fertur perijisse seueræ,
Cansa sic excidi dexteræ læsa tui.
Utque Agamemnonio vulnus dedit anguis Oresti,
530 Tu quoque de morsu virus habente cadas.
Et tibi coniugij nox prima nouissima vita,
Eupolis hoc periit, & noua nupta modo,
Utque cothurnatum perijisse Licophrona narrant,
Hæreat in fibris fixa sagitta tuus.
535 Aut lacer in sylva manibus spargare tuorum,
Sparsus ut est Thebis angue creatus auro.
Perque fero monces tauro rapientes traharis,
Vt tractæst coniux imperiofa Lyci.
Quodque sua passa est pellex muisa feroris,

- 6480 Excidat antepedes lingua resecta nos.
 540 Cognitor ut tarda Blæsus cognomine Myrrha,
     Orbis in innumeris inuentare locis.
 Inque tuis opifex, rati quod fecit Achæo,
     Noxialuminibus spicula condat apis
 545 Fixus, & in duris carparis viscera faxis;
     Vt cui Pyrrha sui filia fratris erat.
 Et puer Harpagidæ refetas exempla Thyestæ,
     Inque tui cæsus viscera patris eas.
 Trunca geras sæuo mutilatis partibus enso,
 550 Qualia Nicerni membra fuisse ferunt.
     Vt ve Syracosio præstricta fance poetæ,
         Sic animæ laqueo sit via clausa tua.
 Nuda ve direpta pateant tua viscera pelle,
     Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet.
 555 Saxificæ videas infelix ora Medusæ,
     Cephemum multos quæ dedit vna neci.
 Potniadum morsus subeas (vt Glaucus) equarum,
     Inque maris salias Glaucus (vt alter) aquas.
     Vtque duobus idem dictis mihi nomen habenti
 560 Pæfocent animæ Gnosia mella viam:
     Solicitoque bibas veluti doctissimus olim
         Imperturbato quod babit ore reus.
 Nec tibi, si quid amas, fælicius Hæmone cedat,
     Vtque sua Macareus, sic potiare tua.
 565 Vt videas, quod iam, cum flammæ cuncta tenerent,
     Hectoreus patria vidit ab urbe puer.
 Sanguine probra luas, vt auro genitore creatus,
     Per facinus soror est cui sua facta parens.

Ossibus

- Ossibus inque tuis reli genus hære at illud,
 570 Traditur Icarij quo cecidisse gener.
 Vtque loquax in equo est elius guttura acerno,
     Sic tibi claudatur pollice vocis iter.
 Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta,
     Iactaque pro solitis frugib[us] offa sonent.
 575 Salmacis vtque patrem condat te Phœbus in ima
     Tartara, quod natæ fecerat ipse suæ.
 Inque tuos ea pestis eat quam dextra Chorebi
     Vicit, ope in miseris Argolicis que tulit.
 Vtque nepos Æthrae Veneris moribundus ob iram,
 580 Exul ab attonitis excutiaris equis.
 Propter opes nimias vt perdidit hospes alumnus,
     Perdat ob exigucas te tuus hospes opes.
 Vtque ferunt fratres sex cum Damascibone cæsos,
     Intereat totum sic genus omne tuum.
 585 Addidit vt fidicen miseris sua funera natis,
     Sic tibi sint vita tædia iusta tua.
 Vtque soror Pelopis saxo dureris aborto:
     Et læsus lingua Battus ab ipse sua.
 Aera si misso vacuum iaculabere disco,
 590 Quo puer Oebalides iætus ab orbe cadas.
     Si qua per alternos pulsabitur vnda lacertos,
         Omnis Abydena sit tibi peior aqua.
 Comicus vt liquidis perijt dum nabit in vndis,
     Et tua sic Stygius strangulet oraliquor.
 595 Aut ubi ventosum superabis natfragas æquor,
     Contacta pereas vt Palinurus humo.
 Vtque cæburnatum patem tutela Diana,

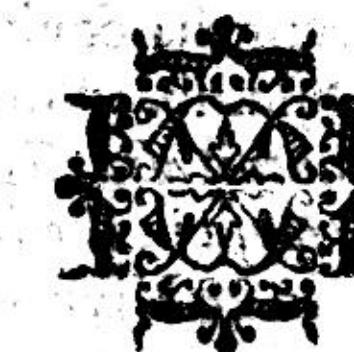
Dilanies

Dilaniet *virgilum te quoque turba canum.*
Aut vt Trinacrijs alias super ora Gigantis,
 600 *Plurima qua flammas Sicanis Aetna vomit;*
Diripientque tuos insanis vngubus artus
Strymoniae matres, Orpheon efferatae.
Natus vt Alteæ flammis absentibus arsit,
Sic tuus ardescat stipitis igne rogas.
 605 *Vt noua Phasiaca compressa est nupta corona,*
Vtque pater nuptæ, cumque parente domus.
Vt Cruor Herculeos abiit diffusus in artus,
Corpora pestiferum sic tua virus edat.
Qua sua Penteidem proles est ulta Lycurgum
 610 *Hæc maneat telite quoque plaga noui.*
Vtque Milo robur deducere fissile tentes,
Nec possiscaptas inde referre manus.
Muneribusque tuis lædaris vt Icarus, in quem
Intulit armatas ebria turba manus.
 615 *Quodque dolore necis patriæ pia filia fecit,*
Vincula per laquei fac quoque guttur eat,
Obstrictusque fainem patiaris limine teclis,
Vt legem pœnæ cui dedit ipsa parens.
Illiis exemplo violes simulacra Minerue,
 620 *Aulidis à portu qui leue vertit iter.*
Naupliadæque modo ficto pro crimine pœnas
Mortelias, nec te non metuisse iuuet.
Ethalon vt vita spoliauit Isidius hospes
Quem memor a sacris nunc quoque pellit lo-
 625 *Vtque Melanthium tenebris a cœde latentem*
Prodidit officia lumen ipsa parens;

Sic

Sic tua coniectis fodiantur corpora telis,
Sic precor auxilijs impediare tuis.
Qualis equis pannis, quos fortis agebat Achilles,
 630 *Acta Phrygi timido est, nox tibi talis eat,*
Net tu quam Rhœsus, somno meliore fruari,
Quam comites Rhœsi, tu necis ante diem:
Quam quos cum Rutulo morti Rhamnete dederunt
Impiger Hyrtacides Hyrtacidæque comes.
 635 *Cliniadæque modo circundatus ignibus atris,*
Membra feras Stygiæ semicremata neci.
Vtque Remo muros auso transire recentes,
Noxia sint capiti rustica tela tua.
Demique Sarmaticas inter Gericasque sagittas
 640 *His precor ut vias, & moriare locis.*
Hæc tibi tantisper subito sunt missalibello,
Immemores ne nos esse querare tui.
Pauca equidem fateor sed dij dent plura rogatis,
Multiplicantque suo votafuore mea.
 645 *Post modo plura leges, & nomen habentia verunt.*
Et pede quo debent acris bella gerit.

GERAN.

F R A N C I S C I
S A N C T I I B R O C E N S I S
I N I N C L Y T A S A L M A N -
ticensi Academia Rhetorices, Græcæque linguae
primarij præceptoris, in Ibin Ouidij bre-
ues, perutiles tamen adno-
tationes.

QVID sit lustrum, quid Olympias non video ad huc inter doctos liquere. In hoc tantum conueniunt, lustrum ab Olympiade in annorum spatio non differre: sed alij quinque annos Olympiæ assignant, aliij quatuor, Anton. Nebrisensis in quinquagenis grauitate errare contendit eos, qui quinque assignant: hi laudant pro se Lucanum, qui de Cæsare sic ait:

Bellantem geminis tenuit te Gallia lustris.

Ouid. item decennale bellum Troianū bi lustrum appellat. Varro de ling. Lat. lib. 5. lustrum nominatur tempus quinquennale, & luendo, hoc est soluendo, quod quinto quoque anno vedi galia, & ultro tributa per eē sores perficiebantur. Ouid. lib. 4. Pont. Eleg. 6.

In Scythia nobis quinquenvis alta est,

Iam tempus lustris transit in alterius.

Idem lib. 4. Pont. Eleg. 10. de V. Ilysis absentia:

Iactatus dubio per duo lustra mari.

Eanumera sunt testimonia, quibus quinquennale spatium

patium significatur: nihilominus tamen certior certius est, lustrum, vel Olympiadem quatuor annis absolvire nec aliter accipiunt, qui Chronica, & Annales scripsere. Vt si dicas. Plato natus est Olympiadis 88. anno. 4. Pompe. Mag. Olymp. 169. anno primo. Ouid. id Fast. lib. 3. It decies senos tercentum, & quinque diebus.

Iunxit, & explete tempora quinta die.
Hic anni modus est, in lustrum accidere debet;

Quæ consumatur partibus una dies.

In codicibus emendatis legitur:

Iunxit & è pleno tempora quartæ die.
& ita necessario legendum: annus enim constat 365. diebus, & sex horis, & illæ sex horæ quarto quoque anno diem integrum compleant. Ita docet dilectus Solinus, & Censorinus de die natali, & Plin. lib. 2. cap. 8. sic ait: deinde solis meatum esse partium quidem trecentarum sexaginta, sed ut obseruatio umbratum eius ad notas redeat, quinos annis dies adjici, superque quartam partem dies. Quam ob causam quinto anno unus intercalaris dies additur, ut temporum ratio solis itineri congruat. In his Plin. verbis, quæ multos se felierunt, emendo pro quinto anno, quarto quoque anno, ex Macrob. lib. 1. Satur. capit. 14. Julius ergo Cæsar, inquit, decem dies obseruatione veteri super adiecit, ut annum 365. dies quibus Sol iustrat Zodiacum, efficeret, sed ne quadrans deesset, statuit ut quarto quoque anno Sacerdotes, qui curabant, unum intercalarent dies. Iam igitur hunc Gordianum

num nodum non secantes, vt Alexander, sed planè explicantes, & enodates, dissoluamus. Satis cōstat Olympiadas quaternis annis absolui: sed ludi Olympici quinto quoque anno fiebant, & inde semper in annorum enumeratione semper Olympiades quinque anno rum computantur; vt si dicas, vixit decem Olympiadas, id est, annos quinquaginta: lustrum itē quatuor cōtinet annos: & censores per quatuor annos administra bāt censurā, & quinto anno rationē reddebat, & cēle batur ciuitas, & vltro tributa soluebantur: factum item est, vt lustrum in annorum cōputatione pro quinque nij spacio acciperetur: & hoc est quod dixit M. Varro, lustrum nominatur, &c. Quid. 2. Faſt. de Arcade.

Iam tria lustra puer farto conceptus agebat.

Decodem Metamor. lib. 2. sīq. 1. qd. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

Ecce Lycaonie prōles ignata parentis.

Arcas adest, ter quinque ferens matabitus annos.

Martia. lib. 7. Epig. 39.

Hic prope ter senas vidit Olympiadas.

Loquitur de Hetrusco, de quo sic Papinius in sylvis lib. 3.

Dextra bis offonis fluxerunt secula lustris.

Hoc est, felicia secula fluxerunt illi per annos octuaginta. Martialis vero dixit, vixisse fere annos nonaginta: vtroq; modo perquinarios numeros excurrit cōputatio, non per quaternarios. Nunc igitur Ovidius decim lustra quinquaginta annos intelligit, nō quadraginta.

Pag. 3. *Artificis perit cum caput arte sua.*

Id est, caput artificis perit cum arte sua. Detrahe. Pe-

rilleo,

rilleo. Ouidij, primo de Arte.

Et Phalaris tauro violenti membra Perilli

Torruit, infelix imbuit authoribus.

Iustus uterque fuit, nec enim lex aequior villa est.

Quam necis artifices lege perire sua.

24 *Qui nostras inopes.* Quidam de Geremanico intelligunt, qui viaticum præbuit. Alij de Augusto, qui rē Poetæ non confiscavit. lib. 2. Trist. insuper accedunt, & lib. 4. Eleg. 4. & lib. 5. Eleg. 12.

42 *Iunctaque cum Luna lumina Solis erant.* Id est, dies, & nox simul dicuntur: contra illud axiomā, aut dies est, aut nox.

48 *Nendum calfacti.* Velites primi lacerfunt bellum & sunt milites leuis armaturæ.

54 *Tincta Lycambeo.* Nota sunt, & trita de Archilocho, & Lycambe. vide Adag. Archilochi interris.

55 *Nunc quo Battides.* Battides est Callimachus à Batto Cyrenes filio ducens originem, scripsit libin contra Apollonium Rhodium.

90 *Pasiphaes generi.* Theseum intelligit, cui tria vota Neptunus concessit. Cice. 1. & 3. Offic. Quid. 11. Metamor. Eurip. in Hippol.

93 *Neue minus noceant.* Macrob. Satur. lib. 3. cap. 9. dicit in deuotione deberi nominari deuotas vrbes, vocabulo proprio, sī minimus hoc addebant: verbi gratia, illam vrbem Carthaginem, exercitum vc, quem ego me sentio dicere. adiutor. 9. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

98 *Quis quis adest ore fanete, Fauere linguis, non est idem, quod tacere, vt multi putant, vide nostram*

G.3.

Miner-

Mineruam lib. 4. in Euphemismo.
101 *Omnibusque malis. Sic lege, non omnibus. Sæpe in Virgilianis Codicibus hic est error. Sic dirigit omnia Chalcas; lege, omnia, & omnia nisi reperiunt Argis, lege, omnia.*

121 *Sitque, (quod est rarum) solito defecta fauore. Id est, destituta, Quintilia nescio quomodo omnis pro laborante fauor est.*

125 *Luctatusque diu, cruciat. Suetonius in Tiberio.*
61. Moti volentibus vis adhibita viuendi: nā mortem
Ieuc suppliciū putabat, & precanti tuidā pœnae matutinatem, respondit: nondum tecum in gratiam redij.

137 *Pugnabant iaculis dum Thraces lapides arcu. Eg natius emēdat Iaziges & recte. Nam sic legitur in V aterio Flacco lib. 6 & Ouid. Trist. & 1. de Pont. Eleg. 3. & Amoris. Marcell. lib. 22.*

140 *Dum Tiberis liquidas. Lege flauas, ex Horat. Vi dibus flauum Tiberim & ex Ouid. lib. 5. Trist. Eleg. 1. Quot flauus Tibris arenas.*

142 *Sæua Sed immanis manibus. Lege saua, sed in Manes manibus, id est apud inferos.*

144 *Exanimis manes oderit ymbratuos. Lego mores tuos, nam animæ malorum, non dicuntur manes, sed imures.*

214 *Non Venus affulsi. Septem hic planeta numeratur, quoru qualitates hæc quiter exponi possunt; Satur nus enim frigidissimus est, ac siccissimus, terreus, melâ choliceus, maleficus, & dicitur infortuniū maius, quia secundum utramque qualitatem mortalium naturæ aduersatur.*

versatur. Iupiter est calidus & humidus, aereus, sagittinus beneficus, & dicitur fortuna maior, quoniam utraque eius qualitas viuentium naturam fouet. Mars calidissimus est, & siccissimus, igneus, cholericus maleficus, & dicitur infortuniū minus, quia una tantum eius qualitas nostræ aduersatur naturæ. Sol calidus est, & moderatè siccus, est fortuna per aspectum, & infortuniū per corporalē coniunctionē. Venus est humidissima, benefica, & dicitur fortuna minor. Mercurius communis est, cum frigidis frigidus, cū bonis bonus, & fortuna cū fortunatis per coniunctionem, vel per felicem aspectum. Luna frigida est, humida, ac ideo aqua.

255 *Quantaque etiam geri Peantius. In his sex carminibus enumeratur, tres insignes claudicantes, Philoctetes Peatis Regis filios, qui quū sagittas Herculis, quibus successit haeret, tractaret imprudēcens, pūctus ab una illarū grauiter claudis est effectus, vide Aris. Ethico. capit. 7. & ibi Eustath. & Senec. in Herculei Oethe. Thelephus à cerua nutritus fuit, percussusque infōre ab Achille, ab eodē postea fuit sanatus. Parisan. lib. 8. Plin. lib. 26. cap. 5. & lib. 34. cap. 15. versiculum sic emendauit Jacob. Mycill.*

Armatique tulit vulnus, inermis opem.

259 *Quique ab equo præceps. Bellorophon de quo multa diximus in emblem. Porro versiculum sic emendauit Egnatius.*

Quique ab equo præceps in Aleis decidit aruis.
Sunt autem Alei campi in Cilicia. & Alei ab errore di Græcis.

261. *In quod Amyntorides videat. His separam distichis decem etiā enumpantur hoc ordine.* Phoenix Amyntoris filius, Comes autem potius pædagogus Achillis. (cum ius apud Homercum honorata est mentio.) nō siagitur ab Homero tacitus, sed interpres Lycophronis narrat eam in patriam reuersum potuisse cognoscere suorum neminem, quia cæcitus erat, Proper. lib. 2.

*Tarda Philoctetæ sanavit crura Machaon,
Phœnicis Chiron lumina Phœnyrides.*

Oedipus de quo multa diximus in emblem. Tyresias Thebanus. vide Politia. Miscella. 80. & Ouid. late in Metamorph. Phineus, qui Argonautas monuit ut columbam duceat sequeretur. De quo Orpheus, & Apollō. Rhodius, & Valer. Flac. in Argonau. Polymnestor, quem excæbat Hecuba. Virgil. hæc latè. 3. Aeneid. & multis carminibus Ouid. in Meta. & alijs. Polyphe-mus, quem Vlysses excæcauit, de quo multa nos in emblem. & Ouid. lib. 13. Vide Adag. vates fecum auferat omen. de Telemo vate. *Hinc filij ex uxore Cleopatra vim intulerunt Idæ noueræ, qua de causa ab ipso patre excæcati fuerunt.* Thamyras vates, & cantor eximius hunc musæ excæcarunt in arte canendi superatum, ut ait Horac. 2. Iliad. Demodocus cantor egregius in Altinoi domo, hunc Homerus laudat, scipium (ut aliqui interpretantur) intelligens.

275. *Sic quis tua membra fecet, Saturnus ut illas.* vide Macrob. Satur. lib. 1. c. 8.

277. *Nec ibi sit sumidis melior Neptunus.* Ceyx, & Alcyone vxor, & frater Dædalum versi sunt in aues.

aues. Ouid. lib. 11. Metamorphoscos.

Solertiq; viro. Id est, Vlyssi, cui nrufrago Ino soror Semelæ in aue. Gauiam conuerfa velum dedit, quæ succinctus enatauit. Horac. Odyss. 5.

279. *Vel tua, ne pœnæ genus hoc.* Metius Suffetius dux Albanorum quadrigis illigatus distractus fuit. Tit. Liu. & Virgil. 8. Aeneid. quod autem ait Poeta:

Ne genus hoc pœnæ cognoverit unus.

Videtur innuere solum Metium. Suffetum fuisse hoc genere pœnæ mulctatum: at Plutarchus in Parallelis dicit etiam Pyræclynem Euboææ Regem Hercule in-bente à quadrigis fuisse dilaceratum.

283. *Vel que, qui redimi.* De Marco Attilio Regulo pleni sunt libri. Vide elegantissimam Oden Horat. lib. 3. od. 5. A. Gel. lib. 6. cap. 4. Cic. 3. offic. Valer. Ma-xi. lib. 9. cap. 2. Augustinum de Ciuit. lib. 1. ca. 15.

285. *Nec tibi subsidio.* Priamum dicit, quem Pyrrhus occidit iuxta aram Iouis Hercei. Virg. 2. Aeneid. Vide annot. Egna.

287. *Vtque dedit saltus è summo Thessalus Ossa.* Alciatus in tres libros posteriores Codicis legit, Thessaliam, & intelligit Aglaonicen Egemonis Thessali filiam, de qua Plutarchus in præceptis connubialibus in fine. Sed illic legitur Agaonice Hegeleris Thessali filia Astrologæ perita. De saltu vero nulla mentio: quare aliud quærendum Calderinus sic exponit. Hemon filium habuit Thessalam, qui quam Thessalam Imperio teneret, ab Euryalo aduenia (nam erat Corcyrenus) ex Ossa monte præcipitatus est. Necato etiam Nesone filio,

à quo Nesonus locus dictus est, ut scribit Strabo. Hæc ille, quæ mirificè quadrarent, si apud illum legerentur. Ego donec aliam interpretationem inueniam meliorem, hanc obtrudo: Quemadmodum, inquit, altissimus Ossa mons fuit ab Olympo diruptus, & præcipitatus, sic tu quoque præcipiteris ab alio excelsa montis iugo. Strabo lib. 9. Antiquis, inquit, sæculis, ut fama est, totus campus stagnabat, quem alijs ex partibus modicis continebant; quum etiam littus altiora campis haberet loca. Terra autem motibus factis abruta sunt, quæ nunc vocantur tempe: & ab Olympo abscessus Ossa, & hac Peneius fluxit in mare, & oram illam siccata reddidit. Hæc Strabo. Syntaxis est: quemadmodum Ossa mons Thessalus dedit saltus ab Olympo, sic tu præcipiteris à saxoso iugo. Virgil. 1. Georg. Ter sunt conati, &c. Ter pater extractos deiecit, &c.

289 Aut velut Eurynali. Incerta, & vana profert hic Calderinus. Ego quærendum censco. Homerus Odys. 12. in fine. Eurypili meminat filij Telephi filij Herculis Ceteiorum ducis à Pyrrho occisi, cui Telephus Regnum Mysiarum tradiderat.

290 Vel tu matureret sicut Minoia: Minos in Thermis Cocali Siciliæ Regis extinctus fuit, dum Dædalum insequeretur Zezes Chilia. 1. histo. 19. & Diodor. Siculus paulò aliter narrat. Eusebius in Chron. fraude filiarum Cocali occisum fuisse ait Silius. Postquam perpetuas iudicem concessit ad undas Cotalidum insidijs.

293 Utque parum mitis Prometheus inuitis diis furatus ignem ab astris deduxit, & in quadam sacrificio Io-

nem ipsum fecellit, ut ait Hesiodus, sed non impunè, nam acerinas poenas lauit, ut latè diximus in Emblematis. Lego, parum Metes. non mitis. id est, parum prudens, aut parum Prometheus, metima enim apud Graecos est consilium, prudenter, consultatio. & Iupiter Iæpè apud Homerum vocatur *Metietazens*.

295 Aut velut Etracides. Nugantur interpres: Lego Etracides, & de Theseo intelligo, qui filius Ægæi, & Æthrae fuit. Hinc quū Athenis annos 19. regnasset, pulsus à suis in Scyrum insulam cōcessit, ibiq; in ipare fuit præcipitatus. Verba Plutarchi in Theseo hæc sunt: Ipse post execrationem in Athenienses peractam Scyrum nauigauit, quod sibi cum eius insulæ hominibus amicitiam, ac prædia ibi paterna esse putaret. Scytorum Regnum eo tempore Lycomedes habebat. Ad hunc se Theseus contulit, agrosque sibi redi, ut habitatus ibi, poposcit. Alij auxilium contra Athenienses petiisse aiunt. At Lycomedes, siue gloriam viri suscepitam habens, siue ut rem Menesteo gratam faceret, in promontorium regionis Thescum produxit, tanquam inde monstraturus agros; perturbatumq; de faxis perdidit. Quidā lapsum fortuito nemine impellente prohibent: quum more suo post cœnam deambularet. Hæc Plutarchus: Magro ter ab Hercule quintus. Id est, qui quintus Hercules vocatus est post ter magnum illum Herculem, cuius ingentia facta Theseus est æmulatus: ut refert Bocatius in vita Thesei: Cæsus in immens. malim legere, Cæcus, id est, incautus, vel falsus, id est, deceptus, vel simile aliquid.

297 Aut ut Amantiares. Amyntiadem emendauit Bapt. Egnat. & Pausaniam intelligit, qui Philippum Macedonum Regem Amyntæ filium occidit. Died. Sicul. Iustin. lib. 9.

299 Nec tibi fida magis. Alexander, qui filius Ammonis dici voluit, veneno interfactus fuit. Plin. & alij.

301 More vel interreas. Achæus iuxta Pactoli fluenta crucifixus fuit. Polyb. lib. 16. hoc debemus Lypcio in libello de cruce.

303 Aut ut Achilleiden. Pyrrhus Epirotarū Rex: cognato nomine clarum dicit, quia & ipse, & eius pater Æacides dicebatur à regula oppressus, quam iecit ancilla è tecto. Plutarch. & Paulan. in Atticis.

305 Nectua quām Pyrri. Vide Hegiri Astronom. & Alcia. lib. 10. Parerg. c. 4. nam alij variant. Neoptolemus Achillis filius ab Oreste ob Hermione raptam trucidatus fuit.

307 Nataq, ut Æacida. Laodomia. Iustinus lib. 28. Laodomia autem cum in aram Dianæ (Certeis potius legendum) confugisset concursu populi interficitor. cæt.

309 Utque nepos dicti. Manetes (ut aiunt) Gelonis & Nereidos Pyrri filius fuit, cum quo mater rem habere voluit: idque non consecuta filium cantharidum veneno sustulit: quærendum.

311 Aut pia te cæso. Oxilochus, & Leuchon fratres in Ponto. Strab. Leuchon Spartacum fratrem Regem Persarum occidit, ut regno & illius uxore, cum qua re habebat, potiretur. Oxilochi uxori alijs, non Spar-

taci dicunt. Illa tamen illum ad paludem Sabelati interficit. Quærend.

313 Inquæ pyram tecum cbarissima corpora mittas. Legge pignora, non corpora: nam Sardanapalus pretiosissima quæque in Regum secum misit Strab. Diod. Iustin. Dide adag. Sardanapalus.

315 Utq. Iouis Libyci. Cambyses Cyri filias quām Iouis Ammonis templum spoliare conaretur 5000. hominem amisit in arena suffocatorum. Herod. Iustin. Ioseph. lib. 1. c. 2.

317 Utq. necatorum Darij. Valer. Max. lib. 9. cap. 2. Ochus aucteti, qui postea Darius appellatus est sanctissimo Persis iure iurando obstrictus, ne quem ex coniuratione, quæ septem Magos cum eo oppresserat, aut veneno, aut ferro, aut villa vi, aut inopia alimentorum ne caret, crudeliorum mortis rationem excogitauit, qua onerosus sibi, non perrupto religionis vinculo tolleret. Septum enī altis parietibus locum cinere impleuit, suppositoque ligno prominente, benignè cibo & potionē exceptos ibi collocabat, è quo somno sopiti in illam insidiosam congeriem decidebant: meminit & Iustinus in fine decimi.

319 Aut ut elinifera quondam Sicyone profecto. Leggo sugato. Neocles Sicionum Rex, inquit Domitius, à suis relectus: quærendum est.

321 Aut ut Acarnides. Turnebus Aduers. lib. 9. c. 25. legendum putat Atarnides. Nam Hormis Atarnides. tyrannus quum defecisset à Rege Persarum à Mentrede Regis oppressus fuit, & ad dominum missus.

Simi-

116 ANNOTATIONES

Simile quiddam Val. Max. lib. 9, c. 2, in calce. Ad domum f. Memnonem intelligit.

323 *Inque tuo thalamo. Alexander Phereus. Cicer. s. offic. Xenoph. lib. 6. Plutarch. in Pelopida. Equatus aliter.*

225 *Quosque putas fidos. Multi multa commisuntur. Vide Alciatum lib. 6. Parerg. cap. 21. Ego ex Diodoro Siculo in ann. 4. Philippi petendamus puto interpretationem.*

327 *Vtque Milo, sub quo. Alij legunt, Philo, alijs, Pifus: dicunt huc tyrannidem Pisae exercuisse. Sunt autem Pisae iuxta Alpheum sita, vbi ludi Olympij celebabantur. Alpheus amnis est, qui subter maria occultas agit aquas in Siciliæ Arethulam. Huc igitur ille tyrannus viuus fuit precipitatus, & forte legendum hic. Vtque ille, sub quo. & intelligendum de Pantaleone, Pausan. pag. 240. 242.*

329 *Quæque in Adimantum. Adimantus Philenorum Rex, quoniam nec Ioui sacrificaret, nec Deo se minorem crederet, fulmine ictus est. Domit.*

331 *Aut vt Amastricis. Amatrix urbs est in Pontô, ex qua Mitridates expulit Bacchû, qui etiam Lenæus dictus fuit, quem expoliatum in Insulam Ponti Achilleam sui reliquerunt, & deseruerunt.*

333 *Vtque vel Eurydamas. Eurydamas somniorum interpres apud Homerum. Bap. Egnat. sic ait. Hic Medicus fuit ex Homeri interpretis testimonio, qui circa Thrasyllo fratri tumulum à Simone Larissæo tra. Et us est: Vide Vrccum Codrum sermonc primo, &*

Homer.

IN LIBRIS.

117

Homer. Iliad. 29. in Comment.

335 *Vel qua, quæ fuerat tutatus. Hector tractus ab Achille. Homer. vlt. Iliad.*

337 *Vtque nouam pass. Vide adag. Hippomene magis impius. Suidas in Limone, Ælianus, versiculus debet emendari, ut conueniat cum disticho sequenti.*

339 *Sic ubi vita tuos. Pendet à supériore disticho:*

Viscera sic aliquis scopulis tuafigat, ut olim

Fixa sub Euboico Graia fuere sinu.

Hoc nō de Aiace Oileo dici exultimo: sed de tota classe Græcorum in Nauplii vindicta. Vide Seruum in illud Virgil. Annus ob noxiam, & fur.

343 *Vtque feroci periret. Hoc de solo Aiace, qui fulmine correptus in aquis periret. Seruius ibidem.*

345 *Ment quaque sic furij. Septem furiosi enumantur, Ajax Telam, Lycurgus, Hercules, Athamas, Orestes, Alcmæon. Hic fit mentio de Aiace Telamino, de quo Quid. non de Martia de quo infra Telamonius autem invulnerabilis fuit propter peltem Leoninam, ut ait Didymus Iliad. penal. quam ei pueri circumdedit.*

347 *Vtque Dryantidae. Egnatius Lycurgum intelligit, qui crura sucidit, dum vitam vellet amputare. Iliad. 6. Diod. Sicul. lib. Codrus sermonc. 1. pag. 25.*

349 *Vtque fuit Oëteo. Herculi: genero draconum, id est, Athamantis Cadmi genero. Thysamenique patris, id est, Oresti, qui Thysamenum genuit. Pausan. in Corinth. Calligonesque viro, id est, Alcmæoni, ut potat Egnatius, & Nicol. Leon. lib. secundo. cap. 78.*

Pausan.

Pausan. lib. 8. & Apollod. lib. 3.

354 *Nec tibi contingat matr.* Leonicus lib. 3. c. 76. Agi-
alen intelligit; fuit autem *Ægiale* uxor *Diomedis*,
qua absente viro ad Troiam nupsit *Cillaboro Stelle-*
ni filio. Cat.

353 *Quæque sui Venerem iunxit.* Domitius Hyperme-
stram dicit, quæ postquam cum fratre mariti con-
buit, ut adulterium celaret, ancillam occidit: est quæ-
rendum, aut est *Hypermestra Locrensis*, versus est lu-
xatus. Porro hæc decem disticha continent uxores, &
filias impudicas.

355 *Tam quoque dij faciant.* Eryphile, quæ maritum
Amphiaraum prodidit, hæc erat *Tala* filia. Virgil. Ho-
mer. Clitemnestra *Tendarei* filia *Agamemnonem* ma-
ritum sustulit. Atque etiam *Helene* *Diphobum* ma-
ritum (ut est apud Virgil.) laceravit.

357 *Quæque parat suis.* Id est, talis tibi contingat con-
iux, quales illæ fuerint, quæ suis parricibus mortem pa-
ratunt: nota fabula est apud Ouid.

359 *Biblidos, & Canaces.* Ouid. Metam. 9. *Biblis Cau-*
nus amauit: Canace Macareum.

360 *Filia si fuerit.* Pelopeia cum patre *Thyestæ* con-
cubuit, unde natus *Ægistus*: *Myrrha* cum *Cynara* pa-
tre *Rege Cypriorum*. Ouid. 10. *Nyctimene* cum pa-
tre *Nycteo* *Æthiopum* *Rege.*

363 *Filia neve magis.* *Pterelas* *Neptuni* filius, filiam
Cymetho genuit: quæ quum *Pterelas* ab *Amphitrio-*
ne, & Cephalo ob sideretur, amore *Cephalii* capta pa-
trebat, ac patriam hosti prodidit. Ex comment. Apollo-

nij. Aliter tamen hæc, & latius Heliodi comment. De
Nisi filia, latius Ouid. 8. Metam. Zech. 2. 37.

365 *Infamemq; locum.* *Tullia*, Titus Liv. lib. 1. latè.

367 *Vt iuuenes pereas.* *Oenomaus* apud Ouid. Pausan.
13. procos cæsos nominat. Alijs, *Quorum fastigia rul-*
tus. vel, Proiecta cadavera q; aorum olim Pisæ, id est, Ora
q; Pisæ. Hæc dicitur in H. 1. 14. sib te.

371 *Proditor vt Sæui.* Hic eadem historia, *Mytilus*
auriga *Oenomaï* dedit nomen mari *Mythoo* præci-
tatus à *Pelope.*

373 *Vt qui velocem frastu.* Multæ fuerunt *Atalanta*.
Hæc fuit filia Schoenei. Ouid. 10. Metam.

375 *Vt qui testa nox.* Eoquatur de illis, qui ante
Theleuma *All* *sotaure* fuerant deuotati in lupo labi-
riutho.

377 *Vt quorum Æacides.* Achilles duodecim ex nobili-
bus Troianorū ad sepulchrū Patrocli rugulauit Ili. 21.

379 *Vt quos obscuris.* Adag. Boccia atraignata. vide la-
te in *Embla Alci.*

381 *Vt qui Bisbonia.* ZENELASTIA. Lacedæ-
monis legem tulere, ne alicui hospiti Sparta esse lice-
ret, quam legem Græci dixerunt ZENELASTIAN,
id est hospitum expullionem, Lemniaci multi Spat-
tæ deprehensi ex lege interfici sunt in templo Palla-
dis, quam appellabant Thraliam, quo seclere statua a-
uerit oculos.

383 *Vt qui Threicij.* Diomedes Thracius, de quo pau-
lo inferius, equis mandendos aduenas obiectabat.

385 *The damanteos leones.* Alij Terodamanticos. Ouid.

Non tibi Therodamas, erndusq; vocabitur Atreus.
Thoanteq; deæ, id est, Diana Tauricæ. Herodib. i. &
Ovid. 3. Fasti vide Hecate in Diod. Sicul.

387. *Vt quos Scylla vorax.* De Scylla & Charybde, &
Ulysse, & de Polyphemio, & de Lystrigonibus late
lib. Odyss. i o. Ouid. Metam.

391. *Vt quos dux Poënus.* Hic fuit Hannibal. Val. Max.
lib. 9. cap. 6. de perfidia.

393. *Et velut loquidos.* Penelope filia fuit Icarij, cuius
proci, atque etiam famulae perfidæ, & Melantius (qui
procis arum ministrabat.) Telia Ulyssis, & Telemachi
perierunt.

395. *Vt iacet Aonio.* Aonius hospes, id est, Thebaeus,
est Hercules, qui lucta vicit Anteum. Lucanus late lib.
4. in fine.

397. *Vt quos Antei.* Multos ante dederat letho An-
teus.

398. *Quosque fera morti Lemnia turba.* Lemniacæ mu-
lieres reuidentes maritos ex Thracia una nocte trucida-
runt, præter Hyssiphilem, quæ Thoantæ patrem serua-
vit. Statius in Thebaid. & Valer. Flac. in Argona.

399. *Vt qui post longum, id est, annos.* Trafillus, vel Thra-
fius vocabatur. Ouid lib. i. art. amandi.

*Dicitur Ægyptius caruisse inuantibus arua
Imbris. si que annis sicca fuisse nouem.*

*Quum Thrafius Busirin adit, monstratque piari
Hospitis effuso sanguine posse Iouem.*

*Illi Busiris: fies Iouis hostia primus,
Inquit, & Ægypti tu dabis hospes aquam.*

401. *Frater vi Antei.* Egnatius Busiridem intelligit Ne-
ptuni filium, Antei fratrem, aut potius, Ancæi fratrem.

403. *Vt qui terribiles programen habentibus herbis.*
Sensus est, ut ille, qui pavit visceris humano cœquos, pro
herbis habentibus gramen, potest legi, gramina, ubi
vetus legit, gramine: potest autem intelligi Diomedes
Thracius, qui suo sanguinis soas cœquas pavit, illis ab
Hercule obsecutus. De absurè ptis ab illis equis dixit su-
pra. *Vt qui Threici quondam.* Sunt qui intelligant de
Glauco Syphoni filio, qui etiam equis suis paleolum fuic
sed de hoc Glaucò, & de equis infra.

Potniadum morsus subeas (vt Glaucus) equarum.

405. *Vt duo diuersis.* Hercules item diuersis tempo-
ribus alios duos occidit Nessum, & Eurytion centau-
ros: Eurytion autem vocat generum Dexameni. Hi-
gin. c. 31. 33. 34.

407. *Vtque pronépos Saturne tuus.* His oīlo versiculis
continetur latrones à Theseo dilacerati, & occisi, ut
quibus sic Ouid. Metam. 7. in laudibus Thesei.

*Mirata est Marathon Cretæ sanguine tauri,
Quodque suam fecurus arat Cremonion acelonus
Munus, opusq; tuum est: tellus Epidauria per te
Clauigeram, vidit Vulcani occumbere prolem
Vidit, & immitem Cephisia ora Procustum:
Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleusis.*

*Occidit ille Scinis, magnis malè viribus vñus;
Qui poterat curuare trabes: & agebat ab alto
Ad terram latè sparsuras corpora pinus.*

Tuus ad Alcaethoēn Lelegeia mœnia limes

*Composito Scirone patet: sparsisq; latronis
Terra negat sedem, sedem negat ossibus vnde:
Qua iactata diu fertur durasse vetustas.
In scopulos, scopulissimum Scirona subaret.*

*Corynetes, siue Corynetta Vulcani filius, pronepos
Saturni (non Neptuni) ex Innone dictus à Clava, qua
Graecè, Coryna dicitur, quia aduenas interficiebat: sed
dere vitam, id est, mori. Sic enim interpres non vi-
ali. Coronides est Aesculapius ab urbe tua, id est, Epipi-
dantio sibi enim occisus est Corynetta. Secundus est
Scinis, vel Sinis, de quo supra, qui poterat curuare.
cæt. Tertius Scyron ut supra. Quartus Polypemon, id
est, damnosus, qui alio nomine dictus fuit Procurtes,
præcidendo à P. R. O. C. O. P. T. O. M. A. L., vel à
C. R. V. Operatio. Hic (inquit Diodorus, qui omnia
hæc narrat lib. 4. cap. 7. de rebus Thesæ) viatores co-
gebat super lectorum aliquem ascendere, quod si lon-
giores effent parte supereminente amputabantur.
Quintus est Minotaurus. Oydo est, & qui natus est
parte alia sui homo, alia iuencus. Sinis (non Cynæ, aut
Sinnim) vocat Paus. lib. 1. Idem lib. 2. in 1. pag. in prin.
Isthmi fronte locus est ubi Sinis latro curuatis à terra
diuersarum picearum ramis ad eos, quos pugnando vi-
cisset actis utrinque vinculis alligabat, vt quum in sua
naturam arbores redirent, miserabilem illi in modū di-
straherentur, quo ipse postea supplicij genere à The-
seo affectus est. cæt. vide Plutar. in Theseo.*

*117 Qualis Achemenides. Per hæc decem deinceps di-
sticha euumerantur Mendici, Egeni, & Famelici, qui
humani-*

humanis carnibus famē sedarunt. Achemenides, de quo
late Virgil. 3. Aeneid. Irus de lebris est apud Homerum
Odys. 18. antea vocabatur Aricus, sic erat binominis.
In Ponte, & in Aricia via sedebant mendici. Vide
adag. Multi Mani Ariciæ. De illo dubitat docti (Qui
tibi maior erit.) Excuse illud Persij satyr. 6. Præsto est
mihi Mannius, hæres propè maior auunculus. cæt. Tur-
neb. lib. 9. c. 26.

*421 Filius Cereris. Est Pluto, qui omnes ad se euntes
ditare solebat: vide Hesiodum, Theognidem, & com-
mentaria Aristoph. in Pluto. hic autem legendum, fi-
lius & non filius ut, sic Egnat. & Codrus V reg. 30.*

*427 Utque pater Eris Ichthon. A Cerere irata in tantam
famem coactus est, ut mortu suos attus dilacerauerit.
Hic vendebat filiam, ut famem sustentaret, quæ in va-
rias figuræ vertebarat. Driopea vocat Ouid. 8. Meta.
Zezes Mastram Chil. 2. histor. 47. alij Tropeidein, à
pauonis facie, vel formâ.*

*430 Tides, lethali vulnera vitam finiens Menalippi
caput corrosit, vide Statu. lib. 8. Theb. de ipso Me-
nalippo postea in illo: Ae velut Hyrtacides.*

*431 Atque aliquid Atreus. Thies & fratri filios man-
dendos in conuiuio apposuit, à quorum menta Sol di-
citur aut esse currus.*

*433 Lycaon Arcadic Rex. Louem exceptit conuiuio
mactati hominis, & ita Louis versus fuit in Lupum. O-
vid. 1. Metam.*

*436 Tantalidas Pelops Tantali filius. Dijus à patre posi-
tus fuit ad epulas, late Ouid. Met. Terei puer fuit Irys,*

318 ANNO TATIONES

vel Itylus; sed videtur leg. Threiciusque puer.

437 *Ecta si latos spag. Ablyttus filius Aetas Chol-*
corum Regini Medea fuit dilaceratus, & per campos
sparsus, ut in colligendis membris pater insequens re-
tardaretur: latè hoc Ouid. lib. 3. Trist. Eleg. 9.

439 *Aere Peritio veros. De quo sic Ouid. 3. Tr. ele. 11*
Pro quibus innentis ut manus munere penses,

Daprecor ingenio munera digna meo:

Dixerat: At Phalaris, pœna mirande repertor,

Ipse autem præsens, imbue, dixit, opus

Nec mora, monstratis crudeliter ignibus vultus

Exhibuit geminos ore gemente sonos.

Vide Lucianum in Phalaride, & Zezem Chil. 1. histo.

25. Adag. Phalaridis Imperium.

441 *Vtq; ferox Phalaris. Varia traduntur de morte*
Phalaridis Agrigentini tyranni. Ouidius videtur in-
nuere illam à suis comprehensum, lingua prius rese-
cta, in eundem Taurum Perilli coniectum. Paphias. 1.
Cyprius. 1. ætus, nam ex Cyprio æte conflatus fuit
Taurus.

443 *Dumq; redire voles. Pelias Admeti sacer fraudibus*
Medeæ iuveniles annos promittentis interiit. Ouidius
Met. & Diodorus Siculus.

445 *Atque eques in medio. De lacu Curtio varia narra-*
tar historia. Tit. Luij apponam verba ex lib. 7. codem
anno, seu motu terræ, seu qua vi alia forum medium
fermè specu vasto collapsum in immensam altitudi-
nem dicitur: neque eam voragine in coniectu terræ:
quam pro se quisque gereret, expleti potuisse prius,

quam

319 IN LIBINA. MIA

fig.

quam deum monitu quarti cœptum: quo plurimū po-
pulus Rom. posset: id enim illo loco dicandum Vates
canebant, si Remp. Rom. perpetuam esse vellent. Tam
M. Curtium iuuenem bello egregium castigasse fe-
runt dubitantes, num illum magis Romanum bonum,
quam arma, virtusque esset. Silentio facto templum deo-
rum immortalium, quæ foro imminent, Capitolium
que intuentem, & manus nunc in cœlū, nunc in patē-
tem terræ hiatum ad Deos manes porrigitē se deuo-
uisse. Equo deinde quā poterat maxime exornato in-
sidentem atrinatum se in specum immisso; donaq; ac
fruges super eum à multitudine virorum, ac mulie-
rum coniectas: lacumque Curtium, non ab antiquo illo
T. Tatij milite Curtio Metio, sed ab hoc appellatum. Vide Valerium Maxi. lib. 5. cap. 6. & Paul. Oro. 5.
lib. 3. cap. 5.

447 *Atque utinam pereas. Cadmus draconis deu-*
tes à se occisi seminavit, unde orti armati, qui intet
se decertantes pericrant. Ouid. Metamor. Vide scho-
lia nostra ad Emblemata in illo: litera occidit, spiritus
viuiscat.

449 *Et quæ Battides fecit. Alij legunt Pentheides.*
Lego, & quæ Pytheides, id est Hippoanax: tres poetæ
enumerantur, qui vota fecerunt in inimicos. Hippo-
anax, Archilochus, Callimachus, Hippoanax Ephesius
fuit Pythæi, & Protidis filius, de quo Politianus in Nu-
tritijs.

Nec ferus Hippoanax, atro qui felle ercentis,
Bupalon, & stratum morsu lanianit Athenin.

H 4

Vid. c

Vide Plin. lib. 36. cap. 5. & adag. Hippomachum præconium.

449 *Frater Melusæ.* fuit Archilochus. vide adag. Archilochum teris, & Archilochi melos. Horat. Archilochum propriorabies armavit Iambo.

451 *E quibus tertius Callimachus.* Qui in Apolloniū Rhodium vota fecit, vocans illum Ibidem, quæ aus rostro utitur pro clystere. Vide Scholia embl. Ibis,

453 *Vulnera totque feras.* Osiris à Typhono disceptus in 24. partes per campos Aegyptios prædictus fuit, cuius rei memoriam Aegyptii, quotannis celebrantes à sacris cultros arcent. Vide Plutarch. de Iside, & Olympe, lege culter, non cultor.

455 *Attonisque seces.* Deorum mater Cybelle Attinamauit, & is sibi Entheus amputauit virilia. Vide Galliambum Catulli: super alta rectes Atis, unde postea mos fuit sacerdotibus Cybellis, ut ad fluvium Gallum emascularentur Cybellis curru pvehunt leones & hi leones sunt Hippomenes, & Atalanta. Vide Ovid. Metam. 10.

461 *Sclaq, Limone.* Ex Hippomene, & Atalanta nata est Linone, quæ à patre in adulterio deprehensa & quis discipeda tradita fuit. Ad eam Hippomene magis impius

463 *Aut vt Cassandra dominus.* Hercules Alexandri Magni filius à Cassandra vna cum matre fuit occisus, & lapidibus cooperatus, ne tantum facinus pateret. Iustinus lib. 15. Pausan. in Boætica.

Aut vt Abantia des, aut vt Lyrnesius heros;
Cœsus in aquoreas præcipiteris aquas.

Aban-

Abantia des passionis vocatur Perseus, qui ab Abante genitus ducens ab Acrisio in arca cum matre Danae inclusus in mare proiectus fuit: unde hic aliqui non (cæsus) legunt, sed (clausus) quib. assertior. Porro quoniam de Lyrnesio heros nihil reperitur idoneum, Egnat. legit, Cygnelius heros, & intelligit, Tenem Cygni filium. Quod verum puto. Nam ut narrant Homeris comment. Iliad. 1. Tenes Cycni filius fuit, qui accusatus à nouerca, coniectus fuit cum sorore à patre Cygno in arcum per mare portandus: qui postea regnauit in Lycoiphre insula, quam Tenedon ab ipso appellauit. Vide Adag. Tenedia bipennis: & Tenedius homo.

467 *Victima vel Phebo.* Theudotus Tragicus poeta, quem in Mnesarchum regem scripsisset atrocios, ab eodem crudeliter mactatus est; quem ille in teiplum Apollinis aufugisset: ita hoc rescrivit, sed sine certo autore.

469 *Aut deuoueat certis Abdera.* Abderitæ quotannis certis diebus solebant hominem mactare, & impijs imprecationibus deuouere. vide Anathema in nostra Minerua.

471 *Aut Iouis infesti.* Nunc agit de illis, qui Iouis fulmine perierunt. Primus Capaneus, qui quā Thebanos muros ascenderet, fulmine ictus præcipitatus est, fuit Hippone filius. Pausan. Boet. lib. 9. Alciat. lib. 6. Parerg. c. 21. Statius.

473 *Aut soror Autonoës.* Semela Bacchi mater, soror Autonoës, Ovid. li. 3. Metam. Cui mater tera Maia est. Porphyriū Sisyphi filiū intelligit. Coment. Homeris.

- 474 *Etemere optatos. Phaeton fulmine ictus Ouid.*
2. Metam.
- 475 *Vt ferus Aeolide. Salmoneus Acoli filius. Virg.*
6. Aeneid. & Diodor.
- 475 *Vt sanguine natus eodem. Ismeneus Lycaonis in lupum mutati filius, sed melius de ipso Lycaone intel ligas, ex 1. Metam. Vide Bocatium. huius filia fuit Ar ctos, & ipse à Ioue genus ducebat vt Salmoneus.*
- 477 *Vt Macedo. Macedo (vt Comment. Homeri Iliad.) Iouis, & Aethrae filius, sed Macedonomen est mulieris.*
- 479 *Prædaque sis illis. Strabo li. 6 Canes in Delo ale ter religiosum est. Thalus, vel Tralus puer ante diem, id est, iuuenis dilaniatus fuit à canibus Higinus.*
- 481 *Quique vereundæ specul. De Acteone late Ovid. & nos in Emblem. de Acteone.*
- 482 *Quique Crotopia dem. Linus Pausanias lib. 7. ita scribit. Mainethæ Crotopi regis Argivorum filia, filiū ex Apolline peperit, quem canes Crotopi à pascuis re deuentes dilaniaverunt. Itatus Apollo monstrum immisi nomine Poenam.*
- 483 *Neue venenato leuius feriaris. Eurydices fabula notissima est. vide 4. Georg.*
- 485 *Quam puer Hypsiphe. Opheltes filius Licurgi regis Nemeorum, qui postea Archemorus est dictus, dum parum diligenter ab Hypsiphyle nutrīto custodīetur, serpentis morsu extinxetus est. Statius, & La etantius.*

- 485 *Acuta cuspide. De Lacoonte multa Virgil. lib. 2. Aeneid. & Plin.*
- 487 *Neue gradus adeas. El penor Vlyssis facius ebrius ab Scalis decidit. Homer. infine 10. Odys.*
- 489 *Tamque cadas Domitus. Id est, ita domitus cadas, vt quicumque ex Dryopum populo uuit Throdamantem regem contra Herculem pugnante, ex interprete Apollonij.*
- 491 *Quam ferus ipse suo. Cacus Vulcani filius ab Hercule occisus. Virgilius late lib. 8. Aeneidos.*
- 493 *Quam qui dona tulit Nesseo. Nessum Cetaurum Hercules occidit, cuius sanguine inbuta veste Lychæ Hercules obtulit. Hercules autem tunica induitus furore correptus, Lycham ipsum rotatum in mare præcipita uit, vide Epistolam Deianiræ in Ouid.*
- 495 *Vel de præcipiti venias. Cleombrotus Ambraciotes lecto Platonis libro de immortalitate animi se in mare ex alta turri præcipitauit. Cicero lib. 1. Tuscul. extat Callimachi Epigramma de Cleombroto.*
- 497 *Vt qui Theseæ, Aegeus Thesei pater in mare se præcipitauit vidēs vela nigra, quæ mutanda dederat filio Theseo, si victor rediret. Plutarchus in Theseo.*
- 498 *Missus ab arce puer. Astyanax Hectoris filius ab Ulyssle fuit è turri præcipitatus. Seneca in Troade.*
- 499 *Vt teneri nutrit. Ino Semeles soror & Athamantis vxor se se cum Melicerta filio proiecit in mare. Ouid. Metam.*
- 500 *Serrareperta fuit. Dedalus Perdicæ è turri præcipitauit,*

cipitauit, quod ferram inuenierit. Ouid. Metam?

501 *Lydias scopulis.* Mars Illicen Ibyci Lydij filiam amauit, quæ tuta Diana auxilio dum amorem Martis contemnit, Diris imprecationibus in furorem acta se demisit è scopulo; alij: Mars patrem occidit Amatæ, cuius mortem puella dolens è rupe se deiecit.

503 *Poeta tibi occurrat.* Paphages Ambraciæ rex, quum incidisset in leænam foctam, in hortis suis ab eis dilaceratus.

505 *Quique Lycurgidem lacerauit.* Nugantur hic interpres Viceus Codrus sermone i. & Egnacius, & Fanensis de Anicæo Lycurgi, & Antinoes filio Arcade interpretantur: de quo Pausanias in Arcadicis ita scribit. Lycurgus filios habuit duos, Ancocum, & Epocum Epochus morbo cit absemptus: Ancoeus quū expeditio Colchicæ particeps fuisset, ac deinde Meleagro in pugna Calidonij apri operam nauasset, ab eadem stratus bellua occubuit. vide Ouid. Metam.

505 *Et arbore natum.* Hic fuit Adonis. vide Ouid. Metam. & Aphthonij progy innasata.

506 *Idmonaque audacem.* Idmon Asteriæ & Apollinis filius unus fuit ex Argonautis, & apud Mariandinos ab apro percussus interiit: vocat illum poëta audacem, quia quum sciret se in illa expeditione (erat enim vates) peritum, nihilominus expeditionem non detrectauit, locum Senetæ correxiimus in annotationibus ad silvas Politiani.

507 *Isque vel exanimis.* Diodorus Siculus libro 4. de Herculis laboribus, cap. 2. hinc digressus (Hercules) peruenit

peruenit ad quandam in agro Posidoniacorum petræ, ubi fabulantur miraculū quoddam accidisse Erat venator in regione, quæ dicitur Andragathia, solitus ante a, eorum quæ ceperat capita, ac pedes Diana dicitar arboribus affigere, quum aprum ingentem cepisset, contenta Dea ait, sc̄ caput solum dicaturum: quumque suspenso capite ab arbore quapiā meridianum somnū sub arbore petisset, dormienti caput ligaculis dissolutis incidentis vitam ademit: s̄zui, alij habent fixi.

509 *Atque illum simili.* Variant Comment forte legendum.

Atque idem simile viuus qui morte peremit
Venator Phrygia, & sis Berecynthiades.

Sic alter Atys in Phrygio nemore ab Apro iugulatus, Scholia Nicandri in princip. Alexiph.

503 *Lapsuramque domum subeas.* Alciat. 6. Parerg. c. 2 i. sic.

Lapsuramque domum subeas, vt sanguis Alebae:

Stella Lycoritæ quum fuit æqua viro.

Scaliger in Aufonium lib. 2. cap. 30. pro Lycoridæ, seu Lycoritæ, seu Leoporidæ, ut legebatur in S. hedis, legit Leoprepida, nam ipse et Simonides, de quo hæc intelligenda sunt se vocat filium Leoprepi. Stella vero æqua, sunt Castor & Pollux, sanguis Aleuae, fuit Scopas. Historiam narrat Cicero in libris de Oratore, quum agit de memoria, & nos etiam in Siluis Politiani, in Simonide, & Valer. Max. lib. 1. capit. de miraculis.

515 *Vtque vel Euenus.* Scholia Homer. 9. Illy. Sue

nus quam filiam Marpissam pulcherrimam, nolle collocare cuiquam, nisi illi qui curuli certamine se superaret, & victorum capitâ foribus affigret: Idas Apharei filius acceptis à neptuno (cuius etiam filius dicebatur) velocissimis equis Euchumi superavit. Euenus autem præ dolore amissæ filiae se in Eycormam fluminum precipitauit, qui postea dictus Euchus.

§ 17 *Hirtacidaeque modo desixa.* His verbis nihil significatur, nec interpretes quicquam explicant. Ego sic emendo.

Astacidaeque modo, diffisa cadavere truncō,

§ 18 *Digna feris, hominis sit caput esca tuum.*
Hoc sensu: caput tuum sit esca hominis diffisa ab truncō cadavere: quamvis magis erat esca feris digna. Loquitur autem poeta de Melanippo, seu Menalippo, cuius caput Tydeus iam iam moriturus mordicus diuellebat. Aeschylus in Tragœd. de Thebis sic ait: *Ego vero Tydeo probum Astaci filium nunc apponam.* Statius lib. 8. Thebaid. in calce.

Astacides Menalippus erat.

§ 19 *Quodque ferunt Breteum.* Alciat. libr. 4. Parerg. cap. 4.

§ 20 *Inclususque necem.* Egriat, rectius, quam alij de Callisthenie intelligit, qui res gestas Alexandri confidens, cui nihil profecit scripsisse, quo minus in cauea conclusus mortem obiret.

§ 21 *Vtque repertori.* Achilocus Lacedæmonius Iam bicei carminis inuentor propter maledicentiam in exiliu misere Lacedæmonij, libroisque ciudem extra utrum

bem

beni exportari iusserunt. Valer. Maxi. lib. 6. cap. de securitate: unde hic quidam malum legere (exilium) quam (exitum) de Archilocho & eius morte multa diximus in Emblem. Alciat. & Siluis Politiani.

§ 25 *Vtue parum stabili.* Carmen parum stabile vocat Stazontem, id est, claudum quale illud: Nec fonte labra prolui Caballino. Hipponax poeta Ephesius Bupalon & Athenin fratre sculptores carmine (cazonete) dilaceravit, ut ait Plin. lib. 36. cap. 5. lege igitur hic pro (Athenas) Athenin; ex Suida. vide Alciat. libr. 5. Pererg. cap. 18. vide Adag. Hipponacteum preconium. in Plin. legitur (Anthermus) Politianus in Nutr. trijs; Bupalon & stratum morsu laniavit Athenin. De fato autem Hipponactis nihil lego, præter hoc Ouidianum.

§ 27 *Vtque Lyra vates fertur.* De Stesichoro loquitur, de quo Horatius lib. 4. Oda. 9. Stesichorusque graves canentes. Stesichorus etiam si Lyricus sit à Synæsio Heroicus votatur: unde Polit. in Nutr. trijs.

*Sustinet Heroi valida testudine pondus
Carminis.*

Idem ait lib. 9. maxima bella, & clarissimos canentem duces, & Epici carminis onera lyra sustinentem, cæt. Ego itaque de Stesichoro interpretor, sed qua morte perierit non inuenio: & forte hic legendum, (exili) non excidi, hoc sensu: de extra laesa, id est fiducis non scruta sit tibi causa exili. Credibile au-

tem

Item est poëtæ iunctus se tres iam bographos: eosdemque maledicos Archilochum, Hipponaçem, & Stesichorum ut sonulant commentatores.

§ 29. *Vtque Agamemn.* Apud toolum Scholiastem Eustripialis In Oreste lego Orestem à serpente interisse, his verbis. Asclepiades in Arcadia dicit ipsum Orestē à serpente sublatum.

§ 31. *Sit tibi coniugij.* Eupolis (non ille comœus, sed filius, qui duxit Glycerium Eudici filiam) qua nocte primum fuerunt coniuncti, labente tecto mortuus est, ex lib. i. Epig. Græc.

§ 33. *Vtque cœternatum.* De Lycophrone scribit Suidas. & Diog. Laertius, de eius morte nemo, prater Quid.

§ 35. *Aut laez in silua.* Penthei fabula nota est, ex Quid. & alijs. Nepos fuit Cadmi, qui in anguum fuit conatus.

§ 37. *Perque feros montes Dyrce Lyci Thebanorum regis uxor Antiopena à Lyco repudiata in suo carcere detinuit. Mortuo Lyco Zethus & Amphion filii*

Antiopes Dyrce taurorum silvestrum caudis alligata disciperunt. Latius hæc interpres Apollonij.

§ 39. *Quaque sui passa est.* Progne & Philomelæ fabula non ista est, ex Quid. & alijs. Cognitor ut tardus Blesus cognomine Myrrhæ.

§ 40. *Orbis in innum.* Alij legunt (laesus) & (orbis) & omnes intelligunt de Cynita patre Myrrhæ, de quibus Quid. Metamor. sed ego non video, quomodo hæc Cyniæ possint adaptari. Crediderim potius de Ari-

Izo hæc diei, qui cognominatus est Battus, quæ blas-
sus fuit, & impedit æliagum, ut Pindarus in Pythijs
testatur. Et tardam Myrram vocat Silphium (Hispa-
ne Menephis, sicut Benjui) cuius Buteus fuit vitissi-
mus. Ordo agitat erit, ut cognitor, & intellector tar-
de myrræ, it est, silphijs, quod tardus erat: inuenia-
re in orbis diuersis locis, ut Aetæus, qui varias orbis
partes exul peragravit: donec venit Cyrenas, ubi rex
ab Afriis constitutus Silphijs dominus effectus fuit. vi-
de hæc Linus in Adag. Baetis Silphium.

§ 43. *In que tuis opifex.* Ordo est: Apis opifex mellis
figat suis loculis noxia specula, quod fecit illa vati
Achapo. Achæum vacem multi Homerum vocant, sed
mihi non satisfacit: nam nec constat: fuisse Homeri-
um cæcini, & si constaret, cæcitatæ tamœna causa pen-
itus ignoratur: alius igitur querendus.

§ 45. *Fixus & in duris carparis.* De Prometheus Epi-
methei fratre, cuius filia Pyrrha fuit, multa diximus in
Emblemi.

§ 47. *Vt puer Harpagides.* Sic omnino legendum: sen-
sus est: ita exemplum Thyestæ repetas, ut filius Har-
pagi, qui devoratus fuit ab insciente patre. Historiam
refert Iostinus lib. i. & Herodotus lib. i. late.

§ 49. *Truncigerus sexa.* Mæstros Syphonis Corin-
thij frater, & regni cupiditate nepotem occidit, quare à
fratre diecum dilaceratus, de hoc amplius querendum.

§ 51. *Vt ve Syracoso.* Omnes de Theocrito intelli-
gunt, ab rege Siculo ob maledicentiam suffocato, & id
querendum.

§53 *Nudaque dñeptas Marsias vicitus à Phebea exco
riatus fuit, nota est fabula ex Quid. & alijs scis deit de-
cide nomine flumip.*

§55 *Saxifac nidae. Perseus deuicta Medusa Cepha-
lū populos infixa cōuerit. Ouid. Higinus & alijs.*

§57 *Potniadum morsus. De tribus Glaucis latiss su-
per que diximus in Emblemat. 26. cuius titulus Gra-
men.*

§58 *Sellicisoque bibas, Antī genus, est Socrates, qui ei-
cūam bibit, nota est histōria, ex Platone, Diogenē,
Elatrio, & alijs.*

§63 *Nec tibi si quid amas. Hæmōfilius fuit Creon-
us Thebatum regis, hic Antigonē amabat, quam
quam vidisset à patre damnata, & sepulcro inclu-
sam, impatiētia amoris se ipsius interfecit, Sopho-
cles in Aurigone, de Macario & Canace extat Ouidij
epistola. Haec vide.*

§65 *Et videas quād iam. Suspicio hoc distichum nō
esse Ouidij, sed ē margine in contextum irrepsisse.
Nam de Astianacte è turri præcipitato iam antea di-
ctum est, insulam distichon & nullius impecationis,
nec salis.*

§67 *Sanguine prokralas. Adonis Cynaræ & Myr-
rhæ filius ab Apro fuit dilaceratus. Ouidius.*

§69 *Ossibus inque tuis. Commentaria Homeri, lib.
1. Odys. narrant, quemadmodum Telegonus Vlyssis
ex Circe filius patrem insciens interfecit. Erat au-
tem Telegoni telum præfixum spina pilis Trygonis
venenosa.*

§71 *Vtque loquax in equo. Politianus in Miscell. 76.
solus attigit, quid hic dicat Ouid. Anticlus, qui cum
ceteris Græcis in equo Durateo fuit inclusus, ab Vlys-
se compressis fauibus suffocatus est, eo quod Helenæ
vocibus voluerit responderē. Meminit & Homerus.
Ody. 4. Politianus in Ambra.*

*Indicij que metu p̄æclusum pollice fances
Anticlon Ortygidem.*

§73 *Aut vt Anaxarchus. Miror oscitantiam inter-
pretū, quum Diogenes Laertius disserte in vita Ana-
xarchi hoc ostendat, quūm (inquit) Cyprum inuitus
applicuisset (Anaxarchus) comprehensum in con-
cauam pilam, seu mortarium (Nicocrean) iniecit,
iussitque ferris malleis cœdi: illum pœnæ sua ne-
gligentem celebre id dictum ingeminasse. Tunde,
tunde Anaxarchi vasculum, nam Anaxarchum nihil
teris.*

§75 *Salmacis vtq̄ne patrem, aly, vtque patrem Psams-
ibes, Ita legitur in Aldinis codicibus. Nec aliter legi de-
bet: nam quatuor hæc carmina ex vna eademque hi-
storia pendent. Pausanias in Atticis sic scribit: Reg-
nante Argis Crotopo, eius filiam Psalmathēa tra-
dunt, puerum quem ex Apolline pepererat, vt
patrem, à quo sibi plurimum metuebat, celaret, ex-
posuiisse. Quimque ita accidisset, vt à Crotopicanis-
bus pecoris custodibus dilaceraretur, Apollinem dirā
quandam belluam immisisse, P O I N E N ipsi appel-
larunt, quæ ē matrum gremiis infantes capiebat:
monstrum vero illud Gorobum Argiuorum mis-
ricordia*

ricordia ductum confecisse. Verum quām Dei ira nū
hūl remisisset, & pestilenti morbo ciuitas iterum ve-
xaretur, venisse Delphos Coroebum, vt de Poenæ
cæde Apollini satisfaceret: & paulo inferius: Coroebi
vero sepulchrum Megaris est, in quo inscripti elegi-
rem totam de Psalmatice, & Coroebi testantur: tumuli
insigne est. Coroebus Poenam conficiens. Hæc Pausa-
nias in quibus nulla mentio est de morte Crotopi, &
Psalmatice, sed credibile est, Apollinem iratum de
Crotopo poetas sumplisse, quas ille de Psalmatice
sumpscerat, & hæc omnia in illis legis latius continere,
Stat. i. Thib.

179 *Vtque nepos Aethræ.* Theseus filius fuit Acthæ,
& partit Hippolyti. Nota est fabula ex Quid. Euripide
in Hippolyto coronato, & ex Seneca Tragæd.

181 *Propter opes nimias, vel magnas.* Polydorus Pri-
mi filius à Polymnestore Thraciæ rege peccatus fuit.
Virg. 3. Aeneid.

183 *Vtque frunt fratres sex.* Hæc sex carmina vnam
cædemque continent narrationē. Amphion rex The-
barum & citharæ inventor Nioben duxit vxorem,
quæ pæpetit ei duodecimi filios, quorum unus voca-
tus fuit Ænas Ichthon, omnes male perierunt, cum pa-
tre, & matre: de his late diximus in Emble. Battus
autem pastor, vt Niobe, versus est in lapidem indi-
ctum quem Hispanæ vocamus (toque de platero.)
Ouid. i. Metam.

189 *Aera si misso Hyacinthus puer Oebali filius ab
Apollini dico percussus interiit.* Quid. Metam.

191 *Siqua per Alternos.* Leandri amores notissimi
sunt, ex Quid. Metam. & Epistola, & Musico.

193 *Comicus utq.* Quidam de Menandro intelli-
guunt, alijs de Terentio, qui naufragium fecit. Ego
de Eupoli comicō dictum puto. Ex Suida, qui nar-
rat eum submersum in eo bello quod ad Hellespon-
tum gestum est, & in prolegomenis ad Aristophan,
sic ait Platonius: Scimus Eupolincuum Baptas fabul-
am docuisse, eicetum fuisse in mare ab illis, in quos
fabulam composuerat, de Eupoli latius egimus in sil-
uis Politiani.

195 *Aut ubi ventosum.* De Palinuro naufrago, vide
Virgil. *Humo contactu* dixit, quia post longam enata-
tionem intacta terra interiit.

193 *Vtque coturnatum.* Euripides à canibus discerp-
tus fuit, de quo latius in Silvis egimus.

199 *Aut vt Trinac.* Empedocles in Aethram se con-
fecit. Horat. in Arte poet. Super ora gigantis, Tiphœū
intell git, cuius caput Aethra degrauat.

601 *Diripi amque tuos:* Nota sunt omnia de Orpheo
dilaniato apud Quid. & Virgil.

603 *Natus vt Althæa.* Meleager exusto fatali tor-
re combustus fuit Quid. late.

605 *Vt noua Phasiaca.* Medea Creontis filiam Iaso-
ni nuptam ignita corona concremauit, nota est fabula
ex Diodoro Siculo, & Quid. & alijs.

607 *Vt crux Heculeos.* Tunica, venenata membra
Herculis correpta sunt. Ouidius Metam. & in Episto-
la Deianiræ.

609. Qua sua Penthidem, Butes Lycurgi filius in vina dictam patris à Baccho necati, bacchus diris supplicio affecit.

610. Utque Milo Milonis Crotoniae historia paf-
fim decahitator, Pausanias fate prosequitur.

613. Muneribusque tuis Læd. Icarus Erigones pater quum vini vsum Atticos colonos docuisse, ab ipsis ebrijs interemptus est, putantibus venenum sibi datum. Filia vero Erigone audita patris morte laqueo vitam finiuit. Iginus in poetico astronomico.

607. Obstrutusque famem. Sic legendum, non obstri-
ctus, nam loquitur de Pausania Lacedæmoniorum du-
ce, qui proditionis damnatus in templū Palladis Chal-
cedoniz confugit, ubi fame coactus est mori. Hæc
Thucididis lib. 1. addunt Commentaria Thucididis,
& Paull. Aemilius, matrem Pausaniz Alatheatam,
quum Ephori fores ædiculæ, ubi ille abditus erat,
obstruerent, ut ad mortem fame compellerent: ma-
trem ipsam, ubi de scelere filij esset admonita pri-
mum lapidem ad obstruendam comportasse. vn-
de Ouid. Legem poenæ dedit ipsa parens. Poterit & de
Pausania intelligi, quem pater Agesilaus conclusum
fame mori coegit, quia Sparham proderat. Pla-
tarchus.

619. Illius exemplo vireas simulacra Mineræ. De
Aiace Oilco interpretantur, qui Cassandra in tem-
plo Mineruz violauit. Sed quia iam hoc supra po-
eta narravit, placet antiqua lectio, simulacra Dianæ.
Credo enim Poetam loqui de Agamemnonে, qui

ob violatum Diane numen ab uxore sive occisus. Et Agamenon & Classi Græcorum regati sunt ve-
ti ob iram Diane. videlicet Seruium 2. Aeneid. in illo
versu:

Sanguine placantis vento s, & virgine cæsa,
Et Ouid. 12. Metam.

621. Nampliudæque m̄do. Palamedes Nauplij filius
crimine ficto ab Vlysse, quod aurum à Priamo accepi-
set, lapidibas est obrutus. late Seruius 1. Aeneid. in il-
lo: Belidæ nomen Palamedis.

623. Aetablon ut vita spoliavit Isidius hospes. Versus
claudicat in voce Isidius. His enim, & Isiacus primam
producit, itaque aliter legendum, & Aethalon nihil
est, aliud querendum.

625. Utque Melantheum teneb. Hic frustra sunt com-
mentatores, quare aliad querendum: sed connecte
huic disticho illud sequens. Sic tua coniectis cæt.

629. Qualis equis pactis. Ouid. in Epistola retulit, &
ferro Rhœsum Dolonaque cælos. Dolon speculatum
missus à Troianis pactis equis Achillis, occisus noctu
est ab Vlysse. ex Hom. Iliad. Rhæsi historiam narrat
Seruius in illo Aeneid. 1.

Nec procul hinc Rhœsi. cæt.

633. Quam quos cum Rutulos. Nisus, & Eurialus mul-
tos Rutulorum oppresos somno interfecerunt. Virgi-
lius lib. 9. Aeneidos.

635. Cliniadæque. Alcibiades, quum viua non posse
comprehendi, igni domo circundata interiit. Justinus
lib. 5. Pintar. telis obrutum interisse narrat. alij legunt,

*Clytia quoque: & de filio Clytiae radijs solaribꝫ combusto
interpretantur, sed frustra. Ovid. & in nonnullis.*

637. *Vtq[ue] Rēm mureg. Lucano lib. i. e[st] C[on]tra d[icitu]r
Fraterno primi maduerunt sanguine muri.*

H[oc] nota sunt ex Lilio, Plutar. & Dionis. Halicarn.

639. *Denique Sarmaticas. Sarmatas, quos Græci Sau-
romatas vocant, sunt Scythaꝫ populi, tanta ijs est bar-
baries ut pacem non intelligant. Ibidem sunt Getz &
Daci, quorum sequitam Quid. notat in libro de Ponto.
*Nulla Getis toto gens est truculentior erbe.**

F I N I S.

Argumen-

Argumentum Gryphi Ausonianum.

Ausonius in epistola ad Symmachum sic ait: Fuit autem in scriptor huius ista materia. In expeditione, quod tempus, ut scilicet licentia militaris est, super mentem meam facta est in uitatio: non illa de rubri coniuvio, ut Græco more biberetur, sed illa de Flacci ecloga, in quo propter medium noctem, & nouam Lunam, & Murenæ auguratum tecum noster cyatos attonitus petit vates. Hunc locum de ternario numero illico nostra illa poetica seabes cœpit scalpero. Et paulo post: Neque me fallit forte aliquem qui hunc iocum nostrum acutis naribus, & caperata fronte condemnet: negetque me omnia, quæ ad ternarium, & nouenarium numeros pertinent, attigisse: quem ego verū dicere fatebor, iuste negabo. Quippe si bonus est, quæ omissi, non oblitus mihi, sed præterita existimet: dehinc qualiscunque est, cogitetur secum quam multa de ijs non repe- risset, si ipse quæsisset. Sciat etiam me, nec omnibus eritis usum, & quibusdam obtatis abusum. Quam multa enim de ternario sciens neglexi? Tempora, & Personas, Genera, & gradus; nouem naturalia Metra, cù Trimetris, totam Græmaticam: & Musicam: librosque Medicinæ: Ter maximum Hermen, & amatorē p[ro]mīnum Philosophiæ. Varronisque numeros, & quicquid prophanum vulgus non ignorat.

A V S O.

Sed ne illis tunc minima vobis haec latitudo.

AVSONII G R Y P H V S

Ternarij numeri.

TE R bibe, vel toties terhos : sic mysticalex est:
Vel tria potanti, vel ter tria multiplicanti,
Imparibus nouies ternis contexere cubum.
Iuris idem tribus est. quod ter tribus omnia in istis:
Forma hominis cœpit, pleniq; exadlo partus:
Quique nouem nouies fati tenet ultima finis.
Tres ope progenici fratres: tres ordine Parcae.
Vesta, Ceres, & Iuno secūs muliebres sorores.
Inde trisulca Logis suut fulmina. Cerberus inde.
10 Inde Tridens: triplex q; Helcenes cum fratribus ovum.
Ternoua Nestoreos impletuit purpura fusos.
Et toties trino cornix viuacior ævo.
Quam nouies terni glomerantem secula tragis.
Vincunt æripides ter terno Nestore cerui.
15 Tris quorum ætates superat Phœbeius oscen.
Quem nouies senior Gangeticus anteit ales,
Ales Cinnameo radiatus tempora nido
Tergemina est Hecate, tria virginis ora Dianæ.
Tres Charites: tria Fata: triplex vox: tria elementa.
20 Tres in Trinacria Siredones: omnia tria:
Tres valentes, tres semideas, tres semipueras;

Ter

Ter tribus ad palmam iussæ certare camœnis,
Ore, manu flatu: buxo, fide, voce canentes.

Tres Sophieæ partes: tria Punica Bella: trimestres

25 Annorum cœlique vices, noctisq; per umbram

Tergemini vigiles: ter clara instantis eoi

Signa canit serus deprehenso Martes satelles.

Et qui conceptus triplicatae vespere noctis,

Iussa pater ternis suspendit opima trophyis.

30 Et lyrici vates numero sunt Mnemosynarum,

Tris solas quondam tenuit quas dæxtera Phœbi.

Sed Citheron toties ternas ex ære sacrauit

Religione patrum: qui sex periisse timebant.

Trina Tarentino celebrata trinoctia ludo:

35 Qualia bis genito Thebis Trieterica Baccho.

Tris primas Thracum pugnas tribus ordine sellis,

Iunialæ patri inferias miscere sepulto

Ille etiam thalamos per trina enigmata querens,

Qui bipes, & quadrupes foret, & triples omnia sotus,

40 Terruit Aoniam volucris, leo, virgo triformis

Sphinx, volucris pentris, pedibus fera fronte puella.

Trina in Tarpeio fulgent consortia templo.

Humana efficiunt habitacula tergenas artes,

Parietius qui saxa tocat, qui culmine tignia,

45 Et qui supremo comit tectoria entu;

Hinc Bromij quadrantal: & hinc Sicana Medimna.

Hoc tribus, hoc geminis tribus explicat usus agendi.

In physicis tria prima, Deus, mandus, data forma.

Tergenus omnigenum, genitor, genitrix, generatum.

50 Per trinas species trigonorum, regula currit.

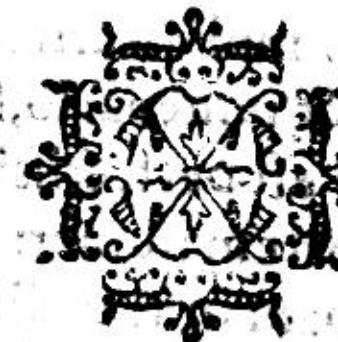
Æqui-

Equilatus: vel crure pari, vel in omnibus impar.
 Tris coit in partes numerus perfectus: ut idem
 Congregetur tria per ter tria dissoluatur.
 Tris primus fax impar habet, mediumque sed ipse,
 55 Qui medius, quinque & septem quoque dividit vias.
 Et numero in recto positus sub acumine centri,
 Distinguit solidos cibos percutente trientes.
 Aequares dirimens partes ex impare terno:
 Et paribus triplex medium: cum quatuor & sex,
 60 Bisque quaternorum secernitur omphalos idem.
 Ius triplex tabula quod tres sanxere quaternae,
 Sacrum, priuatum, & populi commune quod usquam est.
 Interdictorum trinum genus: unde repulsus
 Vifuro, aut Utrobi fucrit, Quorum ve bonorum.
 65 Triplex libertas capitissima minutio triplex.
 Trinum dicendi genus est, sublime, modestum,
 Et tenui filio: triplex quoque forma medendi,
 Quælogos, aut methodos, cui experientia nomen,
 Et medicina triplex, seruare, cauere mederi.
 70 Tres oratorum cultus, regnata colosso
 Quem Rhodos, Actæe, quem dilexitis Athene,
 Et quem descendit tetrica ad subfolla traxit
 Prosa Asie, incansus numerus imitata chororum.
 Orpheus hinc tripodes, quia sunt tria, terra, aqua, flama
 75 Triplex syderibus positus, distantia, forma
 Et modus, & genitrix modulorum musica triplex;
 Mixta libris, secreta astris, vulgata theatris.
 Marca Roma triplex: equitatum, plebe, senatum.
 Hoc numero iuribus, & sacro de mons cebruni.

80 Tres

80 Tres equitum turmæ, tria nomissa nobiorum.
 Nomina sunt chordis tria: sunt tria nomina meni.
 Geriones triplex, triplex compago Chimæra.
 Scylla triplex commissa tribus, case, virgine, pisea
 Gorgones, Arpyæ iq. & Erinyes aminet rno.
 85 Et tres, fatilicæ nomen commune Silvæ:
 Quarum ter gemini fatalia carmina libri:
 Quos ter quinorum seruat cultura virorum.
 Ter bibe: tris numerus super omnia, ter Deus vnde.
 Hic quoque ne ludus numero transcurrat inerti.
 90 Ter decies ternos habeat, deciesq. nonenos.

F. I. N. I. S.

F R A N C I S C I
S A N C T I I B R O C E N S I S
N I N G L Y T A S A L M A N .
icenſi Academia Rhetorices, Græcæque lingua
primarij Doctoris, in Gryphum Ausoniij
Annotationes.

Ryphus, vel Gripus est proptie piscatorum sagena, id est, rete, capitur pro ænigmate, vel obscura quæstione, qua mens aut intellectus irretitur, ita Suidas, Hesychius, & Eustachius, dicitur etiam Græcè Bolos, à iaciendo, Latine iaculum, Hispanè Sparauel, & redequelle.

Ter bibe, vel toties ternos. Plutarchus in libello devita Homeri postquam multa carmina poetæ recitauit de numero ternario, & nouenario, sic ait: Quur autem nouenarius numerus est perfæctissimus? quia quadratus est, primum impariem numerum radicem habens: estque impariter impar: in tres diuisibiles terniones, quorum quilibet in tres unitates diuiditur. Mysticam legem dicit propter illud Horatij lib. 3. Odys. 19. Tribus, aut nouem miscentur Cyathis pocula commodis: qui Musas amat impares Ternos ter Cyathos attonitus petet vates. Tres prohibet supra rixarum metuens tangere gratia. Quasi dicat: Tres cyathos bibe, propter Gratias

tias, aut nouem propter Musas. Hispanè dicimus, Beulos. Kyrios id est, bibit nouies Mysticum est, quod habet aliquid occultioris mysterijs, & aliud significat, quā quod prima frōte ostendit. Atheneus, & Eustachius mysticè interpretantur illud vulgatum proverbiū: Aut quinque bibe, aut tria, aut ne quater, non enim de Cyathis bibendis interpretantur, sed de tēperandi vinilege: Quinque bibe, id est, tres aquæ partes, duabus vini secommoda: tria bibe, id est, duas aquæ partes vni vini misce: & tēne quater, id est, non duas aquæ duabus vini, id adagium Græcè refetur apud Plaurum in Sticho: Sed quia seruus male recitauit adagium, ut ad suum cōmodum verbum corrumperet, nec Erasmus, neque Lambiaus, neque alijs adhuc illud recte potuit explicare. Quæcūt enim Stichus: quot Cyathos hibemus? respondebat alias: Tot, quot digiti sunt tibi in manibus: nam cantio Græca est: Et quinque bibe, & tres bibe, & semi quater, hactenus ille. Sed corrupit, & mutauit ETANIA KA i. & ex vocibus MH, T E T A R A, id est, vel ne quater, fecit I M E T E T A R A, id est, semi quater, id est, decem. Sic dicius Hispanè, DIOS NOS DÈ SALUD, & DIOS NOOS DÈ SALUD: in primo precamar, in altero imprecamar, cum simili pronuntiatione.

3 Imparibus nouies. id est, idem iuris est tribus numeris, quod ter tribus, ad contextum cubi, id est, numeri quadrati. Cubus est numerus productus ex multiplicatione sui in se priuatus, deinde in productū ex multiplicatione cum magis: ut ter terna 9. & ter nouena 27.

Qua-

6. Quique non em novies. Sic legendum, non quinque.
Hoc est: Et si ac m. vix noster quisque tenet ultima sati, in
numero novem novies, id est, 81. Censorinus de die na-
tali sic ait: Quadrati numeri annorum vitam humanae con-
sideranti putauit, ut noveratio, qui compleat ann. 81
in Platin. Dilectis annorum nostrorum in ipliis septua-
ginta. I. annis ab aliis citius annis, sed etiam annis
7. Tres Opere progeniti fratres: Opusque & Rhea tres pe-
recit filios, Iouem, Neptunum & Plutonem.

7 Tres ordine parce. Aristot. de mundo: tres sunt par-
cæ iuxta etia et in p̄ora diuīsæ siquāruin alia. t̄es et transla-
ctas. alia futuras. seu venturas. alia præsentes si nifi-
cat. Nam vna pars eorum Accipitriis in dunc: t̄es præteri-
tas spectat. Vide Lactant. Quia quæ præterierunt
sunt ratione possunt copiæ t̄iyant et uocant. Alia quæ
futuri

futuri curam sortita est Lachesis, dicitur, quoniam
qui rerum naturalium est eventus, stabilis est. At Cloto
præsentia perficit, illaque absolvit quæ sunt sui munera.
Parcae autem, ut ait M. Varro, à partu dicuntur, nō
ut vulgos Grammaticorum somniat à parecendo, quia
nemini parcunt per antiphæsim, quæ nusquam est. de
Parcis hic versiculos circumfertur: *Cloto colum bainlat*
Lachesis net, Atropos occidit. Auson. infra vocat parcas
tria Fata.

8 Secus multib[us]. Secus pro sexus dixer[unt] antiqui, quē admodum, inquit, sunt fratres Ope geniti tres, ita tres fœminæ Deæ. De sexus, pro secus Charis. & Non.

9 *Tricula Iouis fulmina*. Quia fulmen cerebrat, scindit, & vrit. vide Senec. in quæst. naturalibus lib. 2. cap. 39. & 40. vide Plin. & figuram fulminis lib. 2. siccum, humidum, clarum.

Cerberus assignatur Plutoni quemadmodum Ioui fulmen, & Neptuno trident, & Cerberus triceps est, quæ sunt tres necessitates edendi, bibendi, somni. Vnde homines BROTOI dicuntur, vel dicitur triplex Cerberus, à triplici mortis genere, Naturali, Violento, & Fortuito. Quæ tria rursus quoniam sint innumerā, locum dedere poteris, ut plurima fingerent Cerbero capita. Vnde Horat. lib. 2. ode. 13. bellua centiceps. Hesiod. Theog. Penticonta cephalo, nominat, id est, quinquaginta capitum.

10. *Tridens Neptuno.* Quia aqua labilis, nabilis, potabilis. Aut qui tres sunt aquæ naturæ. Nam fluminæ, & fontanæ dulces sunt, marinæ, salsaæ, & amaraæ; lacuū

K

verò, nec amata, nec gustu iugata. Aut tridens significat tres magnos mediterranei sinus.

19. *Triplex Helenes.* Duplex ouū est in Fabulis: quod Leda pessit s x luce in Cycnu verso: & ex uno He- lenam, & Clytemnestram fabulantur esse natas, ex altero Castorem & Pollucem. Sed Auson. triplex ouum facit alios secutus. Autores: & ipse epigramma lusit, cuius titulus est de Castore, Polluce, & Helena sic:

Isto's tergeminō nasci, quos cernis ab uno

Patribus ambiguis, & matribus assere natos

Hos gemini Nemesis: sed Leda puerpera fuit

Tindareus pater his & Iupiter, hic puerat, hic scit.

21. *Ternona Nestoreos.* Puspura, id est, regnum, siue inuentus: aut alludit ad vestem parcarum: id est, Nestor vixit tres generas. Est autem via genca triginta & duo anni. Vide Emb. Alciati, ibi nos plura de Genea. Vide Adag. Cornicibus viuacior, & Nestorea senecta. Idem autem est, vlerapensum viuere, & ultra fuisse.

22. *Ales cynnamen.* In Adag. Cornicibus Viuacior, multa traduntur de arietibus animal. quæ Plinias lib. 7. cap. 48. fabulosa potest. Aristotecli lib. 4. de Gener. animal. cap. vñtivo, sic ait: *Homo enim plus temporis, quam quodvis animal vivit, excepto elephante.* Itaque Hispan. proverb. proprius verò accedens, ait: *Tres años un león; tres leones un can; tres canes un caballo; tres caballos un hombre; tres hombres un elefante.*

23. *Tergimina est Hecate.* Hecate est Proserpina: sic dicta, quia centum vulnata per urbes. Eadem est Diana, ideo triplex, quia in coelo dicitur Luna, in terris Diana,

na,

in Inferno Proterpina. Transformis item dicitur, quia implicite facie pingebatur, eobi, apf, canis Equus velocitatem motus eius impedit: ac per venationem, & sylvas, canis inferos.

24. *Tres Charites.* Etuphrosyne, Aglaia, Pithe, Vide Emb. Alci. & nostra Schol. 163.

25. *Triofata.* Omnia incipiunt à suo principio, & iter faciens per fibi attributum medium procedunt in destinatum fiacem.

26. *Triplex vox.* In cantilicis, etiam si quatuor, quinque, vel sex voces reperiuntur, proprie tamē sunt tres, alta, imba, media, ut triplex accentus: acutus, grauis, circumflexus.

27. *Trina elementa.* Quatuor enumerabant antiqui, ignem, aërem, aquam, terram, sed Aristot. ante hæc ipsa elementa docet esse tria, material, formam, & prinationem. Vide eundem Aristotelem. 2. de generatio. cap. 3. ex Platone, si autem velis referre ad instrumenta vulgaria tria enumerant periti, ignis enim elementum nusquam est, sed ex aere generatur, Valla Dia- lect. lib. 1.

28. *Tres in Trinacria Sirenes.* Alij legunt Sirenes, quod idem est, quasi Seitas dones. Vide Emb. Alc. & Schol. nostra. 115. Trinacria dicta est Sicilia, quod habebat tria promontoria, & sit triquetra.

29. *Omnia tria.* Ecce omnia tria. Aut referendum est ad vocem (ter) quæ plurimum uteruntur in auspi- cij, & quæ sepe iteratur in Pharmacutris Virgilii, Macrob. Satyr. Valer. Max. Cicero, de natura

Dorum autem ad tria omnia quæ dicebantur. Scenariae diuisiones dicuntur quaque anni hora, sive tem-
po, Palpitatio, Tinnitus aurum, De Scenaria. hora: sunt etiam ha diuisiones per i 2. signas Ariete
multa diximus in sylvis Politiani: Si scrupuli respon-
siciendo. in hominibus innotescit. & in aliis in seculis illis super nos
debatur Z E V S O S O N, id est, Iupiter serua. De Noctis per Ambram. Quattuor erant in casis vi-
palpitatio dixit Theocritus: Oculus mihi dexter fa-
lilie, & unica ignis vigiliae tres satelles proponieban-
tit. De tinnitu aurum, vide Plini lib. 28. cap. 2. Per excubites, in qua quarta vero Vigilia satelles tetra-
fect & tolerari antiqua lectio.

20. *Omnia trina.* Referatur ad *sequencia de Sirena.* Et cum quarebamit ventaram buccina tunc in
nibus.

21. *Tres valires, tres semidea.* Sirenes prouocarunt Martem legendam, id est, exanimato Marte, hoc est exer-
cas ad certamen canendi, Vide Embl. Alc. 115. & cōm. Calrem. Qui legunt deprehensio Marte ad fabu-
nostra. Paul. in Boet. Etiam galli gallici conuerteruntur, qui ante satelles fide-

23. *Ore, manu, flatu.* August. lib. 2. de Doctr. Christ. Mat. secundum Mars in adulteris fuit deprehensus. vide
17. Omnis sonus triforis est: aut enim editur vox lucida in Gallo. Pjlin. de Gallo: sed de penso istius,
ut eorum, qui fauibus sine instrumento canunt. Et qui coegerunt. Ut Hercules conciperetur, tres
flatu, sicut tubarum, & tubiarum, aut pusu, sicut in cyathis depsanxi sunt & lupiter. Hercules potro du-
tharis, & tympanis.

24. *Tres Sappiae partes.* Cjc. 1. Academ. Fuit iam à Plautus extat epigramma. Prima Cleonis tolerata aerumnateonis, &c.
tonc accepta philosophandi ratio triplex. Una de vita & mortibus: altera de natura, & rebus occultis, tertia de
& moribus: altera de natura, & rebus occultis, tertia de Vide Embl. Alc. 115. & cōm. Calrem. differendo, & quid verum, & quid falsum, quid rectum. Et lyrics vates. Noue sunt Lyrici Poetae apud Gre-
ci in oratione prauumque, quid consentiens, quid repugnat: totidem quod Musae, Alceus, Sapho, Stesichorus,
nans iudicando. Macrob. D. Hieron. Laer. in proemio. Ibycus, Anacreon, Pindarus, Simonides, Bacchilides,
Senec. lib. 14. in priu. lib. 11. & 12. Alcman, Pollio magris late, &c.

24. *Tria Punica bella.* Primum bellum Punicum fuit. Mnemosynatum tria solae quondam. Mnemosyne
& secundum, & tertium, Lilius, & alii multi. hoc est memoria, Ioui nouem Musas peperit, quæ in
24. Trienniis, &c. Marcius, Aprilis, Maius, ver effigiegramm. continetur, Clio gesta canit, &c. sed aliter
sunt. Iunius, Jul. Aug. & Septem. September, October de Musis Auson. Nam ut in Boeoticis tradit Pausan.
November, aquilum. Decemb. Janu, Febr. hyemem. Otus & Ephiakes Aloci filii, Heliconē monte Musis

consecrari, Hi vero Musarum religionem habuerunt
supradicta impudicum, Melicetum, Montem, &c. Ad
eden quasi dicas meditationem, memoriam, & cancio-
nem. Tempore multo post Pierum Macedonam futurum
a quo usque ad Macedoniam montibus nomen, quod Thraci-
pias exiit, et nomen Musarum hinc quibus audeat ap-
pellantur nominibus colerentur in Scythia. Sunt quae
Pierum ipsius filias non enim habuisse dicunt, easque de
Musarum nominibus appellasse. Diuus Augustinus
lib. 2. de Doctrina Christiana cap. 17. citat Varro cum
qui dicit in Sycione crenigisse, ut tribus artificibus
da Musarum simulacra traducerentur efformanda, ut si-
gulum ex uno quoque eligeretur, ita ut tres Musae in
templo Apollinis possecentur, consilij ut tres alli arti-
fices ita serpa quisque simulacra effingerentur, ut nullus
putaret Sycionij repellendum. Itaque hunc Musarum
quibus posset Hesiodus de omnia iudicavit in templo Ap-
pollinis constitui decreuerunt.

31 Tenuit quas dextera Phoebi. Videamus se pè in nu-

mis Imperatores extenso brachio in palmis ferre vi-

ctorian; ad hunc fortasse modum Phoebus in palma Mu-

sas ferebat, qui Musagetes dicitur. Macrobias tres Cha-

rites hic dicit; ab iomie enim lati, non rotundata, tuberculata.

32 Sed Cytheron. Ego ex historia legerem Sycion. Ni-

Cytheron cum diphthongo scribitur Lukas. Gicaldu-

Sycion.

33 Qui sex perisse timebant. Nil muti contra Joseph.

Sealig. hoc sensu.

Si tres donasset Sycionij Apollini sex reliqua perisse

sent omnino, ita nouem sacerdant, legitur specie, &
præbusse.

34 Trina Tarentino. Lege Terentino, & de ludiis secu-
laribus intellige, qui centesimo quoque anno per tri-
noctium celebrabantur. Vide Val. Max. lib. 2. c. 1. de
Valesio, & Ludo. Viu. lib. 3. cap. 18. August., de Civit.
Dei copiosissime.

35 Trieterica. Quasi tricennalia festa erant in honorem
Bacchi, quas tertio quoque anno nocte fiebant. Bis ge-
nitus Bacchus dicitur, quia prius fuit in utero Semelis
deinde in Louis femore. Quid.

36 Tres primas Thracum pugnas. Lips. lib. 1. Saturnal.
8. sic. Tres primas Thracum pugnas, tribus ordine bel-
lis Festus Suet. Dio. in Commod. Alij malunt Phœ-
eum, sed non placent, quia Phœaces cum diphthongo
scribuntur. Valer. Maxim. lib. 2. cap. 4. Gladiatores fu-
nebria prælia notum decertasse foro, Auson. pag. 200.
Gladiatorum munus primum Romæ datum est in fo-
ro Boario Apio Claudi. & M. Fulvio Cost. dederunt
M. & D. Iunij Brut. quorum meminie Livi. Dec. 4.
lib. 4. D. Iunius Brutus funebri memoria patris ci-
nacibus honorand. manus gladiatorium in hono-
rem defuncti patris edidit primus Léui. 16. Hos vo-
cat Ausonius Iuniadas, id est, Iunij filios. Tres pug-
nas Thracum, quod ut ait Dionys. Halicarn. in fine.

7. lib. Post equorum cursam Athletæ inducebantur,
Cursores, Luctatores, Pugiles. Hæc enim tria certamen
num genera apud priscos erat, vel potius reorum, quia
gladiatorū generatrici retiarij, & scutores, vel Mirmill

Iones, seu Hoplomachi, & Thraces, hōrum magis-
tri, & institutores Lanistæ, inquit Budæus in pa-
gect. fol. 856 v. 36. Tribus sellia ordine, Sellæ turuli, inquit Festus, locus
in Circō: item proximo lictori, posterioribusq; licto-
ribus proxime. Sacellum fuit Murciae, de quo loco des-
piciebant spectacula magistratus.

38. Ille etiam thalamos. Leg. illa, scilicet, Sphinx, quæ triplex enigma proponebat. Vide Commen. nostra in Emblem. Suid, Diod, Higin. Zezes in Cassand. qui variant.

42 *Tria in Tarpeio.* Dionys. Alicarn. lib. 4. de Tape-
ia rupe. Tres, inquit, aedes pares communibus conti-
nentur lateribus Media Iovis. Hinc; & inde Junonis,
& Minervae sub eadem secto, & pinnaculo Tarqui-
nius vocata, &c. Vide Tura, in Varro, pag. 76. Lie-
ui. i. & 2.

43. *Humana efficiunt habitacula. In congruenda domo tria genera adhibemus artificium, Cantorū, Carpinteros, Albariles, parietibus, is est Latomus: culminibus, is est carpentarius faber lignarius, qui fucat, is est tector, qui sectorio, albariove opere domū exornat.*

46. Hinc Bromij quadrantal. Amphora, sive quadrantal
es. vna arroba y media y poco mas, quod pedis est
quadrati in modum Cubi Budæus.

46 *Sycana Medimna*. Capit modios Romanos sex, Budæus, in plurali ponitur, nam medimnos, & medimnū.

47 *Hoc tribus. Quia quadratal, id. est, amphora habet vinas duas, modios tres, semodios sex, et oogios octo. & Hoc*

semi-

*geminis tribus. Medicum senos modios capiebat, ac
proinde fina quadrantalia.*

48: In physico, &c. THEOS, YLE, IDEA.
Plutarch. de placitisi. 3. 100. cap. iii. 100. 100. 100. 100.
Per trias species. TRIGONOS sic Trigo-
norum regula, id est, trigonon linea; trianguli omnes
triplici vocantur nomine, qui suat omnibus fineis
et quales, si opere, vel et quiles est gaudiis; qui? quo-
bus tantum latetibus in quales si opere, vel et quicru-
qui ex omnibus latetibus in et quales tealni? item qui
vnum rectum angulum habent orthogenij, aut rectan-
guli: qui vnum ad gulum obiusum ambligomij, qui or-
nes angulos acutos trigonomij.

52. Tresigit in partes numerus perfectus. Commendat
numerum ternarium in pluribus: primo quod perfectus
est: numerus ter possit coire in tercia, id est, nouem,
& idem nouem possit dissolui in tercia. Secundo,
quod TRIAS habet numerum partem & impa-
rem. Constat enim ex triade & dyade habetque
principium, medium, & finem. Nam centrum suum
aequalibus spatijs ad principium & finem componit;
Tertio laudat ternarium dupliciter, primum in nume-
ris imparibus quod centrum eius, seu medium, hoc
est, unitas potest dividere quinarium & septen-
arium, & hi numeri in articulis primi dicuntur, quia ex
ipsis nascuntur & a nullo possunt dividendi nisi ab unitate.
Deinde positus in toto numero, id est, decenario
medius & quasi centrum distinguit solidos trientes, id
que facit percuti e cubo, id est, nouenario, trientes ve-

k 9

cat

Cat latgra ponens quæ quatuor habent pūcta. Aequi pares enim diuidit partes, id est, tria puncta in eorum numeros, & idem omphalos, id est, umbilicus est triplicis, medium, in quatuor, & in sex, & in octo, si secesserat rectangulus numeros perfectos. Vnde hume rius perfectus, ut ait Iordanus elementorum lib. 8. triangulam est, siue unius: per unitates enim in ordinem resolutas trianguli figuram imitatur; Reete igitur à rectangulis linearibus ad triangulum numerum. Huius dūmēcūs perfectus est senarius, cuius partes sunt 1. 2. 3. quæ simili sunt senarium perficiunt. In monte Mfli libet capi. R. Franc. de Mello Lusitani huc addere quam interschedas meas seruarem: in eadem questione

Franciscus de Mello Joanne Kaz. S. Serias, quam optancas, licet ad re mittit, Viugo eruditissima, ut cum magno foenoge meam apud te negligentiam, ne dicam culpam: excusam. Ita didicimus huic muneri, ut tibi gratiora essent, quæ olim in duodecim versus illos Ausonij ex Gryphio deserptos, non sive longo ingenioque labore Lutetiae Parisiorum annotaveram, & interpretamenti vice scripseram paucaliquidem, sed quæ omnem huius tam abditi loci difficultatem, satis explicare possint, & inexplicabiles Mazandros solvunt. Cum enim in manus meas libelius quidam Francisci Syduli grammatici ignobilis venisset, quem in Ausonij Gryphum edidesset, capi hominis ridere imprudentiam, nimiumque temerarios conatus conuictore. Nam quis ferat homuncionem qui vix vacuam gorit, cupressum exprimere vo-

Julie

Julie. Cum enim multa sint in Ausonio quæ doctissimum interpretem desiderent: hic tamen unus Gryphus difficultatem omnem superat, &c. Post pauca subdit: Deinde se confert ad numerum perfectum à triangulis linearib. inquisens: Tres enim pars esse numerus perfectus: Numerum perfectum vocant Mathematici eum qui suis partibus numero collecti aequalis est. Et numerum minorē vocamus, qui aliquoties reperitur in maiore: siue qui per aliquem numerum multiplicatus maiore constituit. Primos autem perfectos est Senarius, cuius partes sunt, 1. 2. 3. qui simul collecti Senarium neque minorem, neque maiorem constituunt. Omnis autem numerus perfectus (ut ait Iordanus lib. 8. element.) triangularis est, sive tricus: ipse enim per unitates in ordinem etiolas trianguli figuram imitatur: cat. 6. 12. 20. 30. 42. 56. 70. 84. 100. 112. 120. 132. 140. 156. 170. 182. 196. 210. 224. 240. 256. 272. 288. 304. 320. 336. 352. 368. 384. 400. 416. 432. 448. 464. 480. 496. 512. 528. 544. 560. 576. 592. 608. 624. 640. 656. 672. 688. 704. 720. 736. 752. 768. 784. 800. 816. 832. 848. 864. 880. 896. 912. 928. 944. 960. 976. 992. 1008. 1024. 1040. 1056. 1072. 1088. 1104. 1120. 1136. 1152. 1168. 1184. 1200. 1216. 1232. 1248. 1264. 1280. 1296. 1312. 1328. 1344. 1360. 1376. 1392. 1408. 1424. 1440. 1456. 1472. 1488. 1504. 1520. 1536. 1552. 1568. 1584. 1600. 1616. 1632. 1648. 1664. 1680. 1696. 1712. 1728. 1744. 1760. 1776. 1792. 1808. 1824. 1840. 1856. 1872. 1888. 1904. 1920. 1936. 1952. 1968. 1984. 1900. 1916. 1932. 1948. 1964. 1980. 1996. 2012. 2028. 2044. 2060. 2076. 2092. 2108. 2124. 2140. 2156. 2172. 2188. 2204. 2220. 2236. 2252. 2268. 2284. 2300. 2316. 2332. 2348. 2364. 2380. 2396. 2412. 2428. 2444. 2460. 2476. 2492. 2508. 2524. 2540. 2556. 2572. 2588. 2592. 2608. 2624. 2640. 2656. 2672. 2688. 2692. 2708. 2724. 2740. 2756. 2772. 2788. 2792. 2808. 2824. 2840. 2856. 2872. 2888. 2892. 2908. 2924. 2940. 2956. 2972. 2988. 2992. 3008. 3024. 3040. 3056. 3072. 3088. 3092. 3108. 3124. 3140. 3156. 3172. 3188. 3192. 3208. 3224. 3240. 3256. 3272. 3288. 3292. 3308. 3324. 3340. 3356. 3372. 3388. 3392. 3408. 3424. 3440. 3456. 3472. 3488. 3492. 3508. 3524. 3540. 3556. 3572. 3588. 3592. 3608. 3624. 3640. 3656. 3672. 3688. 3692. 3708. 3724. 3740. 3756. 3772. 3788. 3792. 3808. 3824. 3840. 3856. 3872. 3888. 3892. 3908. 3924. 3940. 3956. 3972. 3988. 3992. 4008. 4024. 4040. 4056. 4072. 4088. 4092. 4108. 4124. 4140. 4156. 4172. 4188. 4192. 4208. 4224. 4240. 4256. 4272. 4288. 4292. 4308. 4324. 4340. 4356. 4372. 4388. 4392. 4408. 4424. 4440. 4456. 4472. 4488. 4492. 4508. 4524. 4540. 4556. 4572. 4588. 4592. 4608. 4624. 4640. 4656. 4672. 4688. 4692. 4708. 4724. 4740. 4756. 4772. 4788. 4792. 4808. 4824. 4840. 4856. 4872. 4888. 4892. 4908. 4924. 4940. 4956. 4972. 4988. 4992. 5008. 5024. 5040. 5056. 5072. 5088. 5092. 5108. 5124. 5140. 5156. 5172. 5188. 5192. 5208. 5224. 5240. 5256. 5272. 5288. 5292. 5308. 5324. 5340. 5356. 5372. 5388. 5392. 5408. 5424. 5440. 5456. 5472. 5488. 5492. 5508. 5524. 5540. 5556. 5572. 5588. 5592. 5608. 5624. 5640. 5656. 5672. 5688. 5692. 5708. 5724. 5740. 5756. 5772. 5788. 5792. 5808. 5824. 5840. 5856. 5872. 5888. 5892. 5908. 5924. 5940. 5956. 5972. 5988. 5992. 6008. 6024. 6040. 6056. 6072. 6088. 6092. 6108. 6124. 6140. 6156. 6172. 6188. 6192. 6208. 6224. 6240. 6256. 6272. 6288. 6292. 6308. 6324. 6340. 6356. 6372. 6388. 6392. 6408. 6424. 6440. 6456. 6472. 6488. 6492. 6508. 6524. 6540. 6556. 6572. 6588. 6592. 6608. 6624. 6640. 6656. 6672. 6688. 6692. 6708. 6724. 6740. 6756. 6772. 6788. 6792. 6808. 6824. 6840. 6856. 6872. 6888. 6892. 6908. 6924. 6940. 6956. 6972. 6988. 6992. 7008. 7024. 7040. 7056. 7072. 7088. 7092. 7108. 7124. 7140. 7156. 7172. 7188. 7192. 7208. 7224. 7240. 7256. 7272. 7288. 7292. 7308. 7324. 7340. 7356. 7372. 7388. 7392. 7408. 7424. 7440. 7456. 7472. 7488. 7492. 7508. 7524. 7540. 7556. 7572. 7588. 7592. 7608. 7624. 7640. 7656. 7672. 7688. 7692. 7708. 7724. 7740. 7756. 7772. 7788. 7792. 7808. 7824. 7840. 7856. 7872. 7888. 7892. 7908. 7924. 7940. 7956. 7972. 7988. 7992. 8008. 8024. 8040. 8056. 8072. 8088. 8092. 8108. 8124. 8140. 8156. 8172. 8188. 8192. 8208. 8224. 8240. 8256. 8272. 8288. 8292. 8308. 8324. 8340. 8356. 8372. 8388. 8392. 8408. 8424. 8440. 8456. 8472. 8488. 8492. 8508. 8524. 8540. 8556. 8572. 8588. 8592. 8608. 8624. 8640. 8656. 8672. 8688. 8692. 8708. 8724. 8740. 8756. 8772. 8788. 8792. 8808. 8824. 8840. 8856. 8872. 8888. 8892. 8908. 8924. 8940. 8956. 8972. 8988. 8992. 9008. 9024. 9040. 9056. 9072. 9088. 9092. 9108. 9124. 9140. 9156. 9172. 9188. 9192. 9208. 9224. 9240. 9256. 9272. 9288. 9292. 9308. 9324. 9340. 9356. 9372. 9388. 9392. 9408. 9424. 9440. 9456. 9472. 9488. 9492. 9508. 9524. 9540. 9556. 9572. 9588. 9592. 9608. 9624. 9640. 9656. 9672. 9688. 9692. 9708. 9724. 9740. 9756. 9772. 9788. 9792. 9808. 9824. 9840. 9856. 9872. 9888. 9892. 9908. 9924. 9940. 9956. 9972. 9988. 9992. 10008. 10024. 10040. 10056. 10072. 10088. 10092. 10108. 10124. 10140. 10156. 10172. 10188. 10192. 10208. 10224. 10240. 10256. 10272. 10288. 10292. 10308. 10324. 10340. 10356. 10372. 10388. 10392. 10408. 10424. 10440. 10456. 10472. 10488. 10492. 10508. 10524. 10540. 10556. 10572. 10588. 10592. 10608. 10624. 10640. 10656. 10672. 10688. 10692. 10708. 10724. 10740. 10756. 10772. 10788. 10792. 10808. 10824. 10840. 10856. 10872. 10888. 10892. 10908. 10924. 10940. 10956. 10972. 10988. 10992. 11008. 11024. 11040. 11056. 11072. 11088. 11092. 11108. 11124. 11140. 11156. 11172. 11188. 11192. 11208. 11224. 11240. 11256. 11272. 11288. 11292. 11308. 11324. 11340. 11356. 11372. 11388. 11392. 11408. 11424. 11440. 11456. 11472. 11488. 11492. 11508. 11524. 11540. 11556. 11572. 11588. 11592. 11608. 11624. 11640. 11656. 11672. 11688. 11692. 11708. 11724. 11740. 11756. 11772. 11788. 11792. 11808. 11824. 11840. 11856. 11872. 11888. 11892. 11908. 11924. 11940. 11956. 11972. 11988. 11992. 12008. 12024. 12040. 12056. 12072. 12088. 12092. 12108. 12124. 12140. 12156. 12172. 12188. 12192. 12208. 12224. 12240. 12256. 12272. 12288. 12292. 12308. 12324. 12340. 12356. 12372. 12388. 12392. 12408. 12424. 12440. 12456. 12472. 12488. 12492. 12508. 12524. 12540. 12556. 12572. 12588. 12592. 12608. 12624. 12640. 12656. 12672. 12688. 12692. 12708. 12724. 12740. 12756. 12772. 12788. 12792. 12808. 12824. 12840. 12856. 12872. 12888. 12892. 12908. 12924. 12940. 12956. 12972. 12988. 12992. 13008. 13024. 13040. 13056. 13072. 13088. 13092. 13108. 13124. 13140. 13156. 13172. 13188. 13192. 13208. 13224. 13240. 13256. 13272. 13288. 13292. 13308. 13324. 13340. 13356. 13372. 13388. 13392. 13408. 13424. 13440. 13456. 13472. 13488. 13492. 13508. 13524. 13540. 13556. 13572. 13588. 13592. 13608. 13624. 13640. 13656. 13672. 13688. 13692. 13708. 13724. 13740. 13756. 13772. 13788. 13792. 13808. 13824. 13840. 13856. 13872. 13888. 13892. 13908. 13924. 13940. 13956. 13972. 13988. 13992. 14008. 14024. 14040. 14056. 14072. 14088. 14092. 14108. 14124. 14140. 14156. 14172. 14188. 14192. 14208. 14224. 14240. 14256. 14272. 14288. 14292. 14308. 14324. 14340. 14356. 14372. 14388. 14392. 14408. 14424. 14440. 14456. 14472. 14488. 14492. 14508. 14524. 14540. 14556. 14572. 14588. 14592. 14608. 14624. 14640. 14656. 14672. 14688. 14692. 14708. 14724. 14740. 14756. 14772. 14788. 14792. 14808. 14824. 14840. 14856. 14872. 14888. 14892. 14908. 14924. 14940. 14956. 14972. 14988. 14992. 15008. 15024. 15040. 15056. 15072. 15088. 15092. 15108. 15124. 15140. 15156. 15172. 15188. 15192. 15208. 15224. 15240. 15256. 15272. 15288. 15292. 15308. 15324. 15340. 15356. 15372. 15388. 15392. 15408. 15424. 15440. 15456. 15472. 15488. 15492. 15508. 15524. 15540. 15556. 15572. 15588. 15592. 15608.

65. Capitia minuta triplex. Maxima: Media: Minima. Vide in D. de capitis diminutione. 79. 1. int. monum.
 66. Trium dicendigenus. Argell. lib. 7. cap. 1. Virgilis parva triadicendi genera mira fuit executus, & vide nostra Scholia in Arcti poet. Horatij.
 67. Triples quaque forma medenda. Quae logos. Ruto legodem. Qui logos. Medici dicuntur aut Logici, sive Dogmatici, aut Empirici. vide Coelium Rhodig. lib. 29. cap. 19. Cornelius Gel. in primo prologo pandolet, scilicet secundum que tempore, in tres partes medicina dividita est, ut una sit et quae veteri; altera, quae medicinae vis, tercia, quae nova apud eum retinatur. Prima: Diaetik cap. secundum Pharmaceutiken: tertiam: Cheironurgikon nominantur. (Inventio. 2. dif. auctor. 1. lib. 19.)
 68. Tres Oratores micti. vide Argell. lib. 7. cap. 19. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 5. Melius Cic. 2. de Orat. Exolio loco: Tria sunt genera dicerendi. Quis pilianus triarcasstituit, Subtile, Grande, Medium. quem vide lib. 1. cap. 10. 70. 71. (Inventio. 2. dif. auctor. 1. lib. 19.)
 72. Orpheus hinc tripodes. Alij, Orpheus in tripodes: Itege, Orpheos hinc tripodes. Nam Terra, Aqua, Flama nullus est tripes Orphei. 73. O. in libro 1. cap. 19. idem. V. 75. Tripes federib. positus. Nam ab aliis in Zodiaco sita sunt, alia circa, alia ultra Zodiacum. Distantia: Longitudo, Latitudo, Declinatio. Forma: Alii globosar dixerunt stellas. ali Conoides. Alij Clavos velut iafixos. ollas.
76. Musica tripes. Genus Harmonicum, Chromaticum. Diatonicum. vide Macrobi. & Vitruvium. lib. 5. c. 4. Alij sic: Musica aut est Harmonica, aut Rhythmi-

ca,

ca, que Crismatica. Boethius diuidit in Humanam, Mundanam, & eam quae in quibusdā instrumentis cōsistit. Toni, Doricus, Phrygicus, Lydius. Plin lib. 2. cap. 22.

79. Hoc numero Tribus. Romulus primo tres tantum Tribus designauit, Rhamnenses, Tatenses, Luceres. Liujs lib. 1. Tribus. Romulus ex singulis tribubus singulara millia militū elegit, vocavitq; Legionem tria militum millia. & duces milienorum vocarūt Tribanos. Tres equitum turmae. Idem Romulus ex singulis Tribub. singulas equitum turmas conscripsit, unde Virgil. Aeneid. 5. Tres equitum numero turmae, ternique vagantur Duxores. Postea vero creuerunt & Tribus usque ad xxxvi. & Tribuni cum militares, cum plebeij, & etiā Turrix.

80. Tria nominanobil. Nomen Ro, tres habet partes. ut M. T. Cicero. Praenomen, Nomen, Cognomen. Loga de his disputatio apud Karolum Sagonium. Adag. Tanguam habentia nomina.

81. Nomina sunt chordis tria. Hypate, Mele, Netc.
 81. Tria nomina mensis. Kalendæ, Nonæ, Idus.
 83. De Geroni, Chimera, Scylla, & Harpyjs, late diximus in Scholijs ad Alciati Emblem. Gorgones, tres fuerunt sorores Euryale, Steno, Medusa. vide Ouid. 4. Metam. vide Adag. Gorgon blepepin: Furiæ, quas Erinyas Græci vocant, tres sunt Acheronatis filiae, Alceto, Moegra, Tisiphone.

FINIS.

P. VIRGILI MARONIS
BUCOLICA.

E.CLOGA I.

MELIBOE VS. TITURVS.

Me. TITURVE, tu patula recubas sub tegmine fagi,
Silvestrem tempore musam mediariis arena:
Nos patriæ fines, & dulciclinquimus arua:
Nos patriam fugimus tu Titure lentus in umbra:
Formosam resonare doces Amarullida silvas.
Ti. O Melibœ, deus nobis hæc otia fecit.
Namque erit ille mihi semper deus, illius aram
Sæpe tener nostris ab onibus imbuet agnus.
Ille meas errare boves, ut cernis, & ipsum
Ladere, quæ vellem, calamo permisit agresti.
Me. Non equidem in uideo, miror magis, vndeque toris
Usque adeo turbatur agris, enipse capellas
Protinus æger ago: hanc etiam vix Titure duxo,
Hic inter densas cornulos modo namque gemellos,
Spem gregis, ah filice in nuda connixa reliquit,
Sæpe malum hoc nobis, si mens non laena fuisset,
De celo tactas mementi prædicere queruntur.
Sed tamen iste deus qui sit Titure nobis,
Ti, Urbem, quam dicunt Roman, Melibœ putans
Suntus ego huic nostræ similem, quo sæpe solemus
Pastores ouium teneros depellere fætus.
Ex canibus catulos familes, sic matribus bædos

Noram,

Noram, sic paruis componere magna solebam.
Verum haec tantum altas inter caput extulit urbes.
Quantum lenta solent anter viburna cupressi.
25 Me. Ecquæ tanta fuit Romam tibi causa videndi?
Ti. Libertas: quæ sera, tamen respexit inertem:
Candidior postquam ridenti barba cadebat:
Respexit tamen, & longo post tempore venit:
Postquam nos Amarullis habet, Galatea reliquit.
30 Namque (fatebor enim) dum me Galatea tenebat,
Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.
Quamvis multa meis exiret victimæ septis
Pinguis: & ingratæ premeretur casens vrbi:
Non unquam grauis ære domum mihi dextra redibat.
35 Me. Mirabar, quid mæsta deos Galatea vocares,
Cui pendre sua patueris in arbore poma.
Titurus hinc aberat: ipsa te Titure pinus;
Ipsi te fontes, ipsa hæc arbusta vocabant.
Ti. Quid facerem? neque seruicio me exire licebat.
40 Nec tam præsentes alibi cognoscere diuos.
Hic illum vidi innatum Melibœ, quotannis
Bissenos cui nostra dies altaria fumant.
Hic mihi responsum primus dedit ille petentis:
Pascite, ut ante, boves pueri, submittentes auros.
45 Me. Fortunate senex, ergo tua rura manebant;
Et tibi magna sat isquamvis lapis omnia nudus,
Limosoque palus obduxit pascua iuncto:
Non insueta graues centabunt pabula factas:
Nec mata vicini pectoris contagia lædeant.
50 Fortunate senex, hic interfluminis nota

Et fontes sacro frigus capillis opacum.
 Hinc tibi, que semper vicino ab limite sepes.
 Hybleis apibus flarem de pasta salici,
 Sypalevi somnum suadebit inire susurro.
 55 Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras:
 Nec tamen inter araucæ, tua cura palumbes,
 Nec gemere aeria cessabit turba ab ulmo.
 Ti. Ante leuos ergo pascentur in æthere cerni,
 Et freta destinent nudos in littore pisces,
 60 Ante, peregratis amberum finibus, exsul.
 Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigris,
 Quam nostro illius labatur peccore vultus.
 Me. At nos hinc alij sipientes ibimus Afros:
 Pars Scythiam, & rapidum Cretæ veniemus Oaxem,
 65 Et penitus tota diuisos orbe Britanos,
 En unquam patios longo post tempore fines,
 Pauperis & turgi congestum repite culmen,
 Post aliquot mes regnari videns mirabor aristas?
 Impius haec tamculia nouaria miles habebit,
 70 Barbarus has sagetes? en, quod discordia cines
 Perduxit miseros seni, queis consumimus agros.
 Insere nunc Malibæ piros, pane ordine vites.
 Ite meæ, felix quondam pecus, ite capellæ.
 Non negavæs post hac, viridi proiectis in antra,
 75 Dum sapendere procul de rupe videbas:
 Carmina nullæ canam: non, me pascente, capella
 Florentem sythium, & salices carpetis amarassi.
 Ti. Hic tamen hanc mecum posceris requiesced nostram,
 Fronde super mirida junct nobis mitia poma,

Castaneæ

Castaneæ molles, & pressi copia lattis:
 80 Et iam summa procul villarum culmina fumant,
 Maioresque cadunt altis de montibus umbræ.

ECLOGA II.

FORMOSVM pastor Corudon ardebat Alexi,
 Delicias domini, nec quid speraret habebat.
 Tantum inter densas, umbrosa cacumina, fagos
 Assidue veniebat, ibi hæc incondita solus
 Montibus, & siluis studio iactabat inani.
 O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas:
 Nil nostri miserere: mori me denique coges.
 Nunc etiam pecudes umbras, & frigora captant;
 Nunc virides etiam occultant spinæ lacertos:
 10 Thesulis & rapido fessis messoribus æstu
 Allia, serpillumque herbas contundit olentes.
 At mecum raucis, tua dum vestigia lustro,
 Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis.
 Non uefuit satius, tristes Amarullidis iras,
 15 Atque superba pati fastidia, non ne Menalcam,
 Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses:
 O formose puer, nimium ne crede colori.
 Alba ligustra cadunt vacinia nigra leguntur.
 Despectus tibi sum, neque qui sim, queris Alexi,
 20 Quam diues pecoris, niae quam lactis abundans.
 Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ,
 Lac mihi non estate nouum, non frigore defit.
 Canto, quæ solidus, si quando armenta vocabat,
 Amphion Dircaus in Octœo Aracunbo.

L

25 Nec

ECLOGA II.

25 Nec sum adeo informis naper me in littore vidi,
 Cum placidum ventis staret mare, non ego Daphnis
 Iudice te metuam, si nunquam fallit imago.
 O tantum libeat mecum tibi sordida rura,
 Atque humiles habitare casas, & figere ceruos,
 30 Hædorumque gregem viridi compellere bibisco:
 Mecum vna in siluis imitabere Panacanendo:
 Pan primus calamos cera coniungere plures
 Instituit. Pan curat oues, ouiumque magistros.
 Nec te pœnitent calamo triuisse labellum.
 35 Hæc eadem ut sciret quid non faciebat Amuntas:
 Est mihi disparibus septem compacta cicutis
 Fistula Dametas dono mihi quam dedit olim:
 Et dixit moriens, te nunc habet ista secundum.
 Dixit Dametas: inuidit stultus Amuntas.
 40 Prætere duo nec tua mihi valle reperti,
 Capreoli sparsis etiam nunc pellibus albo,
 Bina die siccant ouis vbcra, quos tibi seruo.
 Iam pridem à me illos abducere Thesulis orat:
 Et faciet, quoniam sordent tibi munera nostra.
 45 Huc ades oformose puer: tibi lilia plenis
 Ecce ferunt nymphæ calathis: tibi candida Nais
 Pallentes violas & summa papauera carpens,
 Narcissum, & florem iungit bene olentis anethi.
 Tam cassia, atque alijs intexens suauibus herbis,
 50 Moltia luteola pingit racinæ caltha.
 Ipse ego cana legam teneræ lanugine mala,
 Castaneaque nuce, mea quas Amarullis amabat?
 Addam cerea pruna: & bonos ericariae quoque pomos:

Et

ECLOGA II.

Et vos blanzi carpam & te proxima murteri
 Sic posita quoniam suaves miscetis odores.
 Rusticus es Corudon nec munera curat Alexis:
 Nec, si maneribus certes, concedat Iolas.
 Ebe quid volui misero mihi floribus austrum
 Perditus & liquidis immisi fontibus apos.
 50 Quem fugis ibi demens: habitarunt dij quoque silvas
 Dardanusque Paris. Pallas, quæ condidit arces,
 Ipsa colat: nobis placeant an te omnia silvae.
 Toruale ña lupum sequitur, lupus ipse capellam,
 Florentem cuthisum sequitur lasciva capella,
 55 Te Corudon ô Alexi trahit sua quemque voluptas:
 Ad spice, aratra iugo referunt suspensa inueni,
 Et sol crescentes decedens duplicat umbras:
 Metamen vrit amor, quis enim modus adsit amor?
 Ah Corudon, Corudon, quæ te dementia cepit?
 60 Semiputata tibifrondosa vitis in ulmo est.
 Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget usus,
 Viminibus mollique paras detexere iuncas,
 Inuenies alium, si te hic fastidit Alexis.

ECLOGA III.

Menalcas. Dametas. Palamas.

Me. Dic mihi Dameta, cuium pecus, an Melibæi?
 Da. Non, verum Ægonis, nuper mihi tradidit Ægoz
 Me. Infelix ô semper oues pecus. ipse Neæram
 Diem fonet, ac, ne me sibi præferat illa, veretur,
 His alienus onescustos bis mulget in hora.

L 2

Et

ECLOGA III.

- Et succus pecori, & lac subducitur agnis.
 Da. parcus ista viris tamen obijcienda memento.
 Non imus & qui te, transuersa tuentibus hircis,
 Et quo, sed faciles nymphæ risere, facello,
 10 Me. Tum credo, cum me arbustum videre Mucomis,
 At quæ mala vites incidere falce nouellas.
 Da. At hic ad veteres fagos, cum Dapnidis arcum
 Fregisti, & calamos: quæ tu peruerse Menalca,
 Et cum vidisti puero donata, dolebas:
 15 Et, si non aliqua nocuisse, mortuus esset.
 Me. Quid dominifacient, audent cum talia fures?
 Non ego te vidi Damonis pessime caprum
 Excipere insidijs, multum latrante Lucisca?
 Et cum clamarem, quo nunc se proripit ille?
 20 Titure coge pecus, tu post carecta latebas.
 Da. An mihi cantando vittus non redderet ille,
 Quem mea carminibus meruissest fistula caprum?
 Si nescis, meus ille caper fuit, & mihi Damon
 Ipse fatebatur, sed reddere posse negabat.
 25 Me. Cantando tu illum aut unquam tibi fistula cera
 Iuncta fuit non tu in triuijs indocte solebas
 Scridenti miserum stipula disperdere carmen?
 Da. Vis, ergo, inter nos, quid possit vterque, vicissim
 Experiamur; ego hanc vitulam ne forte recuses,
 30 Bis venit ad multram, binos alit ubere factus,
 Depono: tu dic, mecum quo pignore certes?
 Me. De grege non ausim quidquam deponere tecum,
 Est mihi nanque domi pater, est iniusta nouerca,
 Bisque die numerant ambo pecus, alter & haedos.

Vera

ECLOGA III.

- Verum id quod multo tute ipse fatebere manus,
 (Insanire libet quoniam tibi) pocula ponam
 Fagina, cælatum diuini opus Alcimedontis;
 Lenta quibus torno facili superaddita vitis,
 Diffusa hedera vestit pallente corumbos.
 In medio duo signa, Conon, & quis fuit alter,
 Descripsit radio totum qui gentibus orbem,
 Tempora quæ messor quæ curius arator haberet,
 Nec dum illis labra admoui sed condita seruo.
 Da. Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit,
 Et molli circum est anfas amplexus acantho:
 Orpheaque in medio posuit, silvasque sequentes.
 Nec dum illis labra admoui sei condita seruo.
 Si ad vitulam spectes, nihil est quod pocula laudes.
 Me. Nūquam hodie effugies: veniam quoque vocaris.
 Audeat hæc tantum vel qui venit, ecce, Palæmon,
 Efficiam, post hac ne quemquam vace lassas.
 Da. Quin age siquid habes: in me mora non erit vlla.
 Nec quèmquam fugio, tantum vicine Palæmon
 Sensibus hæc imis (res est non parua) reponas.
 Pa. Dicite, quandoquidem in molli consedimus herba
 Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbas:
 Nunc frondent silvae: nunc formosissimus annus:
 Incipe Damæta: tu deinde sequere Menalca.
 Alternis dicetis: amant alterna Camœnæ,
 Da. Ab Ioue principium Musæ. Iouis omnia plena.
 Ille colit terras, illi mea carmina curæ.
 Me. Et me Phœbus amat: Phœbas sua semper apud me,
 Munera sunt, lauri, & suæ rubens huacinthus.

ECLOGA. III.

- Da. Malo me Galatea petit, lascina puella,
65 Ec fugit ad salices, & se cupit ante videri.
Me. At mihi seje offert vltro, meus ignis, Amuntas.
Notior vtiā sit canibus non Delia nostris.
Da Parta mēa Veneri sunt munera: namque notans
Ipse locum aeriae quo concessere palumbes.
70 Me. Quod fortū puerō silvestri ex arbore lecta
Aurea mala decem misi, cras altera mittam.
Da. O quōttes, & quā nobis Galatēa locuta est:
Partem aliquam venti diuum referatis ad aures.
Me. Quid prodest, quod me ipse animo nō spernis Amuntas?
75 Si, dum tu festatis apros, ego retia seruo,
Da. Phultida mitte mibi, meus est natalis, Iola:
Cum faciam vitula pro frugibus, ipse venio.
Me. Phultida amo ante alias nam me discedere fleuit,
Et longum formose vale, vale inquit, Iola.
80 Da. Triste lupus stabulis, maturis frugibus imbris.
Arboribus venti nobis Amarullidis irae.
Me. Dulce satishumor, depulsi s arbutus hædis,
Lenta salix fœto pecori mibi solus Amuntas.
Da. Pollio amat nostram quamvis est rustica, musam:
85 Pierdes vitulam lettori pascite vestro.
Me. Pollio & ipse facit noua carmina, pascite taurū,
Iam cornū petat, & pedibus qui spargat arenam.
Da. Quis te Pollio amat, veniat, quo te quoque gaudet.
Mella fluant illi ferat & rubus asper amomum.
90 Me. Qui Bānum non odit, amet tuā carmina Mæni:
Atque idem iungat vulpes, & mulgeat hircos.
Da. Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,

Frigidus

ECLOGA. III.

- Frigidus, o pueri fugite hinc latet anguis in herba.
Me. Parcite oves nimium procedere, non bene ripas
95 Creditur: ipse aries etiam nunc vellera siccata.
Da. Titure pascentes à flumine reiçe capellas:
Ipse, ubi tempus erit, omnes in fonte lauabo.
Me. Cogite oves pueri: si lac præceperit cætas
Ut nuper, frustra pī effabimns vbera palmis.
100 Da. Ebenquam pingui macer est mihi taurus in eruos.
Ilem amor exitium pectori, pecorisque magistro.
Me. His certe neque amor causa est: vix ossibus hæret.
Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.
Da. Dic quibus in terris & eris mihi magnus Apollo,
105 Tres pateat cælis spatium non amplius vlnas.
Me. Dic, quibus in terris inscribiti nominare regum.
Nascantur flores: & Phultidas solus habeto,
Pa. Non nostrum inter vostantas componre lites.
Et vitula tu dignus & hic, & quisquis amores.
110 Aut metuet dulces: aut experietur amaros,
Claudite iam riuos pueri: sat præta liberunt.

ECLOGA. III.

- SICELIDES Musæ, paulo maiora canamus;
Non omnes arbusta iuuant, humilesque murice.
Si canimus filias, filiae sunt consule dignæ.
Ultima Cumæi venit iam carminis actæ.
Magnus ab integro saclorum nascitur ordo.
Iam redit & virgo, redeunt Saturnia regna.
Iam non a progenies cælo demittitur alto.
Tam ador nascenti pueri, quo ferrea primum

L 4

Definet,

ECLOGA III.

Definet, a toto surget gens aurea mundo,
 10 Casta faue Lucina, tuus iam regnat Apollo.
 Teque adeo, decus hoc eui, te consule inibit
 Pollio, & incipient magni procedere menses.
 Te duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
 Irrita perpetua soluent formidine terras.
 15 Ille Deum vitam accipiet, diniisque videbit
 Per mistos heroas, & ipse videbitur illis,
 Pacata magne reget patrijs viri uitibus orbem.
 At tibi prima puer nullo munuscula cultu
 Errantes hederas passim cum baccare tellus,
 20 Mistaque ridenti colocasta fundet acantho,
 Ipsa latte domum referent distenta capellæ
 Vbera, nec magnos metuent armenta leones.
 Ipsa tibi blando fundent canabula flores:
 Occidet & serpens, & fallax herba veneni
 25 Occidet: Assurium vulgo nascetur amomum.
 At simul heroum laudes, & facta parentis
 Iam legere, & que sit, poteris cognoscere, virtus,
 Molli paulatim flauescet campus arista,
 Incultisque rubens pendebit sentibus vua,
 30 Et duræ quercus sudabunt roscida mella.
 Paucatamen suberunt prisca vestigia fraudis,
 Quæ tentare Thetin ratibus, quæ cingere muris
 Oppida, quæ iubeant telluri infindere salcos.
 Alter erit tum Tuphis, & altera quæ veat Argo
 35 Delectos heroas: erunt etiam altera bella,
 Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.
 Hinc ubi iam firmata virum refecerit actas,

Cedet

ECLOGA V.

Cedet & ipse mari vector, nec nautica pinus
 Mutabit merces: omnis feret omnia tellus.
 40 Non rastros patietur humus, non vinea falcem:
 Robustus quoque iam tauris inga soluet arator:
 Nec varios discet mentiri lana colores:
 Ipse sed in pratis aries iam suave rubenti
 Murice, iam crocea mutabit vellera luto:
 45 Sponte sua sandix pascentes vestiet agnos.
 Talia secla, suis dixerunt, currite fusis,
 Concordes stabili fatorum numine Paræ.
 Aggregere ò magnos (aderit iam tempus) honores.
 Chara Deum soboles, magnum Iouis incrementum.
 50 Adspice conuexo nutantem pondere mundum,
 Terrasq; tractusq; maris, cœlumq; profundum:
 Adspice, venturo lætantur ut omnia sæculo.
 O mihi tam longæ maneat pars ultima vite,
 Spiritus & quantum sat erit tua dicere facta.
 55 Non me carminibus vincet, nec Thracius Orpheus,
 Nec Linus: huic mater quamuis, atque huic pater adsit
 Orhei Calliopea, Lino formosus Apollo.
 Pan etiam Arcadia mecum si iudice certet,
 Pan, etiam Arcadia dicat se iudice victum.
 60 Incipe parue puer risu cognoscere matrem.
 Matri longa decem tulerunt fastidia menses.
 Incipe parue puer: cui non risere parentes,
 Nec Deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est.

ECLOGA V.

Menalcas, Mopsus.
 Quur non Mopse (boni quoniam conuenimus ambo,

L 5

Tu calamos inflare leues, ego dicere versus)
 Hic corulis mixtas inter consedimus vmos,
 MO Tu maior: tibi me est aequum parere Menalcaz
 5 Siue sub incertas Zephuris motantibus umbras,
 Siue antro potius succedimus: adspice ut antrum
 Sylvestris raris sparsit labrus: aracemis.
 ME. Montibus in nostris solus tibi certat Amuntas.
 MO. Quid si idem certet Phœbum superare canendo,
 10 ME. Incipe Mopse prior, si quos aut Phullidis ignes
 Aut Alconis habes laudes, aut iurgia Codri.
 Incipe: pascentes seruabit Titurus hædos.
 MO. Imò hæc, in viridi nuper, quæ cortice fagi
 Carmina descripti, & modulans alterna notari,
 15 Experiar: tu deinde iubeto certet Amuntas.
 ME. Lenta salix quantum pallenti cedit olinæ,
 Puniceis humilis quantum saliunca rosetis:
 Iudicio nostro tantum tibi cedit Amuntas.
 Sed tu de sine pluram puer: successimus antro.
 20 MO. Extinctum Nymphæ crudeli funere Daphnis
 Flebant: vos coruli testes, & flumina Numphis.
 Cum complexa sui carpus miserabile nati,
 Atque deos, atque astra vocat crudelia mater.
 Non rupi pastos illi se gere diebus
 25 Frigida Daphni boues ad flumina, nulla neque amnes
 Libauit quadrupes, nec graminis attigit herbam.
 Daphnitum Pœnos etiam ingenuisse leones
 Interitum montesq; feri syluae q; loquuntur.
 Daphnis & Armenias curru subiungere tigres
 30 Instituit; Daphnis tbaos inducere Baccho,

Ec

Et folijs lenta intexere mollibus hastas,
 Vitis ut arboribus decori est, ut vitibus tua;
 Et gregibus tauri segetes ut pinguibus aruis:
 Tu decus omne tuis: postquam te fata tulerunt,
 35 Ipsa Pales agros atque ipse reliquit Apollo.
 Grandia sc̄pē quibus mandaimus hordea sulcis,
 Infelix Lolium, & steriles nascentur avenæ.
 Pro molli viola, pro purpureo narciso,
 Carduus, & spinis surgit palurus acutis.
 40 Spargite humum folijs, inducite frondibus aras
 Pastores: mandat fieri sibi talia Daphnis.
 Et tumulum facite, & tumulo superaddite carmen:
 Daphnis ego in sylvis, hinc usque ad sydera notus.
 Formosi pecoris custos formosior ipse.
 45 ME. Tale tuum carmen nobis diuine poëta,
 Quale sopor fæsis in gramine, quale per æstum
 Dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo.
 Nec calamis solùm equiparas, sed voce Magistrum
 Fortunate puer, tu nunc eris alter ab illo,
 50 Nostamen hæc quoctunque modo tibi nostra, vicissime
 Dicemus. Daphnid, tuum tollemus ad astra:
 Daphnid ad astra feremus: amavit nos quoq; Daphnis.
 MO. An quidquam nobis tali sit munere maius
 Et puer ipse fuit cantari dignus, & ista
 55 Iam pridem Stimachon laudauit carmina nobis.
 ME. Candidus insuetum miratur lumen Olumpi,
 Sub pedibusq; videt nubes, & sydera Daphnis,
 Ergo alacris sylvas, & cetera rura voluptas,
 Panaq; pastoresq; tenet, Druadasq; puellas,

Nec

172: ECLOGA V.

60 Nec lupus infidias pecori, nec retia ceruis
Vlla dolum meditantur: amat bonus otia Daphnis,
Ipsi laetitia voces ad sydera iactant
Intonsum montes: ipse iam carmina rupes,
Ipsa sonant arbusta, deus deus ille, Menalca,
65 Sis bonus, ô felixque tuis: en quatuor aras:
Ecce duastibi Daphni, duoq; altaria Phœbo:
Pocula vina nono spumantia latte quotannis,
Craterasq; duo statuam tibi pinguis olini:
Et multo in primis hilarans conuinia Baccho,
Ante focum, si frigus erit, si messis, in umbra,
70 Vina nouum fundam calathis, Aruisia nectar.
Cantabunt mihi Dametas, & Luflius Aegon:
Saltanteis Saturos imitabitur Alphesibœus.
Hæc tibi semper erunt, & cum solemnia vota
Reddemus Nymphis, & cum lustrabimus agros.
75 Dum inga montis aper, fluios dum piscis amabit,
Dumq; chumo pascentur apes: dum rore cicadæ,
Semper bonos, nomenque tuum, laudesq; manebunt.
Ut Baccho, Cereriq; tibi sic vota quotannis
Agricole facient: damnabis tu quoque votis.
80 M O. Quæ tibi, quæ tali reddam pro carmine dona;
Nam neque me tantum venientis sibilus austri,
Nec percussa iuuant fluctu tam littora, nec quæ
Saxos as inter decurrunt flumina valles.
M E. Hac te nos fragili donabimus ante ricta.
85 Hac nos, Formosum Corudon ardebat Alexin:
Hac eadem docuit, Cuium pecus; an Melibæi.
MO. At in sume pedum (quod me quum sæpè regaret)

Non

ECLOGA VI.

173

Non tulit Antigenes: & erat tum dignus amari,
Formosum paribus nodis, atque are, Menalca.

ECLOGA VI.

Prima Syracusio dignata est ludere versu
Nostra, nec erubuit sylvas habitare, Taleia.
Cum canerem reges, & prælia, Cunthius anrem
Vellit, & admonuit pastorem, Titure pingues
5 Pascere oportet oves, deductum dicere carmen.
Nunc ego (namque super tibi erunt, qui dicere laudes
Vare tuas cupiant, & tristia condere bella)
Agrestem tenui meditabor arundine Musam.
Non iniussa cano, si quis tamen hæc quoque, si quis
10 Captus amore leget, te nostræ Vare muricæ,
Tenemus omne canet: nec Phœbo gratior vlla est,
Quam sibi, quæ Vari præscripsit pagina nomen.
Pergite Pierides, & Chromis & Mnasulus in antro
Silenum pueri somno videre iacentem,
15 Inflatum hesterno venas, vt semper, Iaccho.
Serta procul, tantum capiti delapsa, iacebant,
Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.
Aggressi (nam sæpè senex spe carminis ambos
Luserat) inijciunt ipsis ex vincula sertis.
20 Addit se sociam, timidisq; superuenit Ægle:
Ægle Naiadum pulcherrima, iamque videnti
Sanguineis frontem moris, & tempora pingit.
Ille dolum ridens, quo vincula necritis? inquit.
Solute me pueri: satis est potuisse videri.
25 Carmina quæ vultis, cognoscite: carmina vobis:

Haic

Huic aliud mercedis erit. simul incipit ipse.
 Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres
 Ludere: tum rigidas motare cacumina quercus.
 Nectantum Phœbo gaudet Parnassia rupes.
 30 Nec tantum Rhodope miratur, & Ismarus Orpheo.
 Nanque canebat uti magnum per inane coacta
 Semina terrarumque, animaque, marisque fuissent,
 Et liquidi simul ignis: ut his exordia primis
 Omnis, & ipse tener mundi concreuerit orbis:
 35 Tum durare solum, & discludere Nerea ponto
 Cœperit, & rerum paulatim sumere formas:
 Iamque nouum terræ stupeant lucefere fulgem.
 Altius atque cadant summoris ignibus umbres:
 Incipient siluae cum primum surgere, cumque
 40 Rara per ignaros errent animalia montes.
 Hinc lapides Purrhæ satos, Saturnia regna.
 Caucaseasque refert volucres furtumque Promethei.
 His adiungit Hulam nautæ quo fonte relictum
 Clamasset, ut littus, Hula, Hula, omne sonaret:
 45 Et fortunatam si nunquam armenta fuissent,
 Pasiphaen niuei solatur amore iuenci.
 Ah Virgo infelix, quæ te dementia cepit,
 Pretides implerunt falsis mugitibus agros,
 At non tam turpes pecudum tamen villa secuta est
 50 Concubitus, quamvis collo timuisset aratum,
 Et saepe in leui quæsisset cornua fronte.
 Ab virgo infelix, tu nunc in montibus erras:
 Ille, lacus niueum molli fuitus huacintho,
 Ilices sub nigra pallentes ruminat herbas,

55 Aut aliquam in magno sequitur grege, claudite nymphæ
 Distæ, nymphæ nemorum iam claudite saltus,
 Si qua forte ferant oculis se obvia nostris,
 Errabunda bouis vestigia forsitan illum.
 Aut herba captum viridi, aut armenta secutum
 60 Perducant aliquæ stabula ad Gortunia vacce.
 Tum canit Hesperidum miratam mala puellam:
 Tum Phæthontiadas musco circundat amarae
 Corticis, atque solo proceras erigit alnos:
 Tum canit e rantem Permessi ad flumina Gallum:
 65 Aonias in montes ut duxerit una sororum,
 Utque viro Phœbi chorus assurrexit omnis,
 Ut Linus hæc illi, diuino carmine pastor,
 Floribus, atque apio crines ornatus amaro,
 Dixerit, Hos tibi dant calamis en accipe, musæ,
 70 Ascræo quos ante seni quibus ille solebat
 Cantando rigidas deducere montibus ornos.
 His tibi Grunæi nemoris dicatur origo:
 Ne quis sit lucus, quo se plus iactet Apollo.
 Quid loquar, aut Scullæ Nisi, aut quam fama secuta e
 75 Candida succinctam latrantibus inguina monstria,
 Dulichias vexasse rates, & gurgite in alto
 Ah timidos nautas canibus lacerasse marinis,
 Aut ut mutatos Terei narrauerit artus,
 Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit,
 80 Quo cursu desertæ petiuerit, & quibus ante
 Iufelix sua tecta superuolitauerit alis,
 Omnia, quæ Phœbo quandam meditante, beatas
 Audijt Eurotas, iussitque edicere banos,

Ille canit: pulsæ referunt ad sydera valles:
85 Cogere donec oves stabulis, numerumq; referre
Iussit, & in uito processit Vesper Olympo.

E C L O G A VII.

Corudon, Thurfis.

FO R T E sub arguta confederat ilice Daphnis:
Compulerantque greges Corudon, & Thurfis in unum,
Thurfis oves, Corudon distentas latte capellas,
Ambo florentes ætatis, Arcades ambo,
5 Et cantare pares, & respondere parati.
Huc mihi, dum teneras defendo à frigore murtos,
Vir gregis ipse caper deerra uerat: atque ego Daphnis
Aspicio, ille ubi me contra videt, oxyus inquit,
Huc ades, ô Melibæe: caper tibi saluus, & hædi.
10 Et, si quid cessare potes, requiesce sub umbra.
Huc ipsi potum venient per prata iuueni:
Hic viridis tenera prætexit arundine ripas,
Mincius, eque sacra resonant examina queru.
Quid facerem? neq; ego Alcippe. nec Phullida habebam
15 Depulsos à latte domi quæ clauderet agnos:
Et certamen erat, Corudon cum Turfide, magnum.
Posthabuit tamen illorum mea seria ludo.
Alternis igitur contendere veribus ambo
Cæpere: alternos Musæ meminisse volebant.
20 Hos Corudon, illos referebat in ordine Thurfis.
CO. Numpha, noster amor, Libethrides, aut mihi carmē

Quale

Quale meo Codro, concedite: proxima Phæbi
Veribus ille facit: aut si uon possumus omnes,
Hic arguta sacra pendebit fistula pinu.

25 Th. Pastores hedera crescentem ornate portam
Arcades, inuidia iumpantur ut ilia Codro:
Aut, si ultra placitum laudarit, baccare frontem
Cingitè, ne vati noceat mala lingua futuro.
Co. Setosi caput hoc apri tibi Delia parvus,
30 Et ramosa Mucon viuacis cornua cerus.
Si proprium hoc fuerit leui de mar more tota
Punitio stabis Juras euincta cothurno,
Th. Sinum lactis, & hæc te liba Priape quotannis
Exspectare sat est: custos es pauperis horti.
35 Nunc te marmoreū pro tempore fecimus: at tu,
Si factura gregem suppleuerit, aureus es.
Cor. Nerine Galatea, thumo mihi dulcior Hubla,
Candidior cucinis, hedera formosior alba,
Cum primum pasti repetent præsepio tauri,
40 Si qua tui Sorudonis habet te cura, venito.
Th. Immo ego Sardois videar tibi amarior herbis
Horridior rusco, projecta vilior alga,
Si mihi non hæc lux foto iam longior anno est.
Ite domum pasti, si quis pudor ite iuueni.
45 Co. Muscosi fontes, & somno mollior herba,
Et quæ nos rara viridis tegit arbutus umbrae
Solstisium pecori defendite, iam venit æstas
Torrida: iam lato turgent in palmite gemmae.
Th. Hæc foens, & tedæ pingues: hic plurimus ignis
50 Semper, & assidua postes fuligini nigri.

M

Hic

178 E C L O G A VII.

Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum.
 Aut nubet ut lopus, aut torrentia flumina ripas.
 Co. Stant & lñiperi, & castaneæ hirsutæ:
 Strata iacent passim sua quæque sub arbore pomæ.
 Omnia nunc rident: at, si formosus Alexis
 55 Montibus his abeat, videoas & flumina sicca.
 Th. Aret ager: vitio moriens sit aeris herba:
 Liber pampinea murdit collibus umbras.
 Phullidis aduentu nostræ nemus omne virebit.
 Iuppiter & tacto descendet plurimus imbris.
 60 Co. Populus Alcidae gratissima, vitis Iaccho,
 Formosa mutus Veneri, sua laurea Phœbo.
 Phallis amat corulos: illas dum Phullis amabit,
 Nec murtus vincet corulos, nec laurea Phœbi.
 Th. Fraxinus in silvis pulcherrima, pinus in hortis,
 65 Populus in fluijs, abies in montibus altis.
 Sæpius at si me Lucida formose reuisas,
 Fraxinus in silvis cedat tibi, pinus in hortis.
 Me. Hæc memini, & vittu frustra contendere Thurius,
 Ex illo Corudon, Corudon est tempore nobis.

ECLOGA VIII. PHARMACE VTRI A

Damon, Alphesibæus.

Pastorum musam, Damonis & Alphesibæi,
 Immemor herbarum quos est mirata iuuenca
 Certantes, quorum stupefactæ carmine luncæ,
 Et mutata suos requierunt flumina cursus,

5 Damon

E C L O G A VIII.

¶ Damonis musam dicemus, & Alphesibæi.
 Tu mihi, seu magni superas iam saxa Timani,
 Siue oram Illurici legis æquoris: en erit unquam
 Ille dies, mihi cum liceat tua dicere facta?
 En erit ut liceat totum mihi ferre per orbem.
 10 Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno?
 A te principium: tibi desinet accipe iussis
 Carmina cæpta tuis, atque hanc sine tempora circum
 Inter vitrices hederam tibi serpere lautos.
 Frigida vix cælo noctis decesserat umbra.
 15 Cuadros in tenera pecori gratissimus herba:
 Incumbens tereti Damon sic cœpit olinæ.
 Da. Nascere, præque diem veniens age Lucifer alius,
 Coniugis indigno Nisa deceptus amore
 Duna queror, & diuos quanquam mil testibus illis
 20 Profeci, extrema moriens tamen alloquor hora.
 „ Incipe Mænalias mecum mea tibia versus.
 Mænalus argutumque nemus, pinosque loquentes
 Semper habet, semper pastorum ille audit amores,
 Panaque, qui primus calamos non passus inertes.
 25 „ Incipe Mænalias mecum mea tibia versus.
 Mopse Nisa datur: quid non speremus amantes?
 Iungentur iam gruphes equis, æuoque sequenti
 Cum canibus timidi venient ad pocula damæ.
 Mopse nomas incide facies: tibi ducitur uxor,
 30 Sparge marite nuces: tibi deserit Hesperus Octans.
 „ Incipe Mænalias mecum mea tibia versus.
 Odigno coniuncta viro, dum despicias omnes,
 Diuque tibi est odio mea fistula. dumque capella,

M 2

Hirsa

180 E C L O G A VIII

Hirsutumque supercilium, prolixaque barba.
 35 Nec curare Deum credis mortalia quenquam.
 „ Incipe Mænalias mecum mea tibia versus
 Sepibus in nostris paruam te rosenda mala
 (Dux ego noster eram) vidi cum mater legente.
 Alter ab undecimo tum me iam acceperat auctor.
 40 Iam fragiles poteram a terra contingere ramos.
 Ut vidi, ut perij, ut me malus abstulit error.
 „ Incipe Mænalias mecum mea tibia versus.
 Nunc scio, quid sit amor duris in cotibus illius
 Ismarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes.
 45 Nec generis nostri puerum nec sanguinis edundau.
 „ Incipe Mænalias mecum mea tibia versus.
 Sænus amor docuit natorum sanguine matrem.
 Commaculare manus crudelis ex quoque matre.
 Crudelis matèr magis, an puer improbus ille?
 50 Improbus ille puer: crudelis tu quoque mater.
 „ Incipe Mænalias mecum mea tibi versus.
 Nunc ex duabus retrofugiat fupns: aurea duria
 Mala ferant quercus, narciso floreat alnus:
 Pinguis corticibus ludent electra murice.
 55 Certent & cycnis v'lule: sic Titonus Orpheus,
 Orpheus in siluis, inter Delphinas Arion.
 „ Incipe Mænalias mecum mea tibia versus.
 Omnia vel medium fiant mare, viuise siluis.
 Präceps aerij specula de manie in undas
 60 Deferar: extremum hoc munus morientis habeta
 „ Desine Mænalias, iam desine tibia versus.
 Hac Damon, vos, que responderis Alphæsibeus;

Dicite

E C L O G A VIII.

181

Dicite Pierides, non omnia possumus amnes.
 Al. Affer aquam, & molli cinge hæc altaria vitta:
 65 Verbenaisque adole pingues, & mascula thura:
 Coningis ut magicis sanos auertere sacris
 Experi sensus: nihil hic nisi carmina defant.
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.
 Carmina & e cælo possunt deducere Lunam,
 70 Carminibus Circe socios mutant vlyssi:
 Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.
 Terna tibi hæc primum triplici diuersa colore
 Licia circundo: terque hæc altaria circum
 75 Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.
 Nette tribus nodis ternos Amarulli colores.
 Nette Amarulli modo, & Veneris dic, vincula netto.
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.
 80 Limus ut hic durescit, & hæc ut cera liquefcit
 Vno, eodemque igni: sic nostro Daphnis amore.
 Sparge molam, & fragiles incende bitumine lauros.
 Daphnis me malus vrit, ego hæc in Daphnide laurum,
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin.
 85 Talis amor Daphnin qualiscum fessa iuenco
 Per nemora, atque altos quærendo bucula lucos
 Propter aquæ riuum viridi procumbit in vlua
 Perdita, nec seræ meminit decedere nocti,
 Talis amor teneat, nec sit mihi cura mederi.
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnin
 Has olim exuatas mihi perfidus ille reliquit,

M 3

Pignora

E C L O G A . IX.

Pignora cara sui: quæ nunc ego limine in ipso
 Terra tibi mando debent hæc pignora Daphnii
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnii,
 95 Has herbas, atque hæc Ponto mihi lecta venena
 Ipse dedit Mæris: nascuntur plurima Ponto.
 His ego saepe lupum fieri, & se condere siluis
 Mærin. saepe animas imis excire sepulchris.
 Atque jatas alio vidi traducere messes.
 100, Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnii,
 Fer cineres Amarulli foras, riuoque fluenti,
 Transque caput iace, nec respexeris: his ego Daphnii
 Aggrediar nihil ille deos, nihil carmina curat.
 „ Ducite ab urbe domū mea carmina, ducite Daphnii.
 105 Aspice: corripuit tremulis altaria flammis
 Sponte sua, dum ferre moror, cinis ipse: bonum sit.
 Nescio quis certe est: & Hulax in limine latrat.
 Credimus? an qui amant, ipsi sibi omnia fingunt?
 Parcite, ab urbe venit, iam parcite carmina Daphnii.

E C L O G A . IX.

Lucidas, Mæris.

Quo te Mæri pedes? an quo via dicit in urbem?
 Mæ. O Lucida viui peruenimus, aduenia nostri,
 Quod nunquam veriti sumus, ut possessor agelli
 Diceret: hæc mea sunt: veteres migrate coloni.
 5 Nunc victi, tristes, quoniam sors omnia versat;
 Hos illi, quod nec bene vertat, mittimus hædos.

Lu. Cer.

E C L O G A . IX.

Lu. Certe equidem audieram, quæ se subducere colles
 Incipiunt, mollique ingum demittere cliuo,
 Usque ad aquam, & veteris iam fracta cacumina fagi
 10 Omnia carminibus vestrum seruasse Menalcam.
 Mæ. Audieras, & fama fuis: sed carmina tantum
 Nostra valent Lucida telâ inter Martia, quoniam
 Chaonias dicunt aquila veniente columbas.
 Quod nisi me quacunque nouas incidere lites
 15 Ante sinistra caua monuisset ab ilice cornix,
 Nec tuus hic Mæris, nec viueret ipse Menalcas.
 Lu. Heu cadit in quæquā tantum scelus? haec tua nobis,
 Pene simul tecum solatia raptâ Menalca,
 Quis caneret numphas, quis bumum florentibus herbis
 20 Spargeret, aut viridi fontes induceret umbra,
 Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper,
 Cum te ad delicias ferres Amarullida nostras,
 Titure, dum redeo (breuis est via) pasce capellas:
 Et potum pastas age Titure, & inter agendum
 25 Occursare capro (cornu ferit ille) caueo.
 Mæ. Immo hæc, quæ Vero nec dum perfecta canebat.
 Vare thum nomen, superet modo Mantua nobis,
 Mantua veh misera nimium vicina Cremona,
 Cantantes sublime ferent ad sidera cucni.
 30 La. Sic tua Curvae fugiant examina taxos:
 Sic cuthiso pastæ distentens ubera vaccæ:
 Incipe, si quid habes, & me fecere poetam
 Pierides: sunt & mihi carmina, me quoque dicant
 Vatem pastores, sed non ego credulus illis.
 35 Nam neque adhuc Vario, video, nec dicere Cinna

M 4

Digna,

- Digna, sed argutos interstrepere anser olores.
Mæ. Id quidè ago & tacitus Lucida mecum ipse voluto,
Si valeam meminisse neque est ignobile carmen.
Huc ades o Galatca: quis est nam ludus in vndis?
40 Hic ver purpureum: variis hic flumina circum
Fundit humus flores: hic candida populus antro
Imminet, & lenta texunt umbracula vites.
Huc ades; infani feriant, sine, littora fluctus.
Lu Quid quæ te pura jolum sub nocte canentem
45 Audieram; numeros memini, si verba tenerem.
Mæ. Daphni, quid antiquos signorum suspicis ortus,
Ecce Dionæi processit Cæsar's astrum.
astrum, quo segetes gauderent frugibus, & quo
Duceret apricis in collibus tua colorem.
50 Insere Daphni piros, carpent tua poma nepotes.
Omnia fert ætas, animum quoque; sæpe ego longos
Cantando puerum memini me condere soles.
Nunc oblitamibi tot carmina: vox quoque Mærin
Iam fugit ipsa: lupi Mærin videre priores.
55 Sed tamen ista satis referet tibi sæpe Menalcas.
En Causando nostros in longum ducis amores,
Et nunc omne tibi stratum silet æquor, & omnes
(Adspice) ventosi ceciderunt murmuris aurae.
Hinc adeo media est nobis via, manque sepulcrum.
60 Incipit apparere Branoris: hic ubi densas
Agricolæ stringunt frondes hic Mæri canamus;
Hic hædos depone: tamen venimus in urbem:
Aut, si, nox pluiam ne colligat ante, veremur,
Cantantes licet usque (minus via laedet) eamus.

65 Cantan-

- 65 Cantantes vreamus: ego hoc te fasce leuabo.
Mæ. Define plura pixer, & quod nunc instat, agamus,
Carminatum melius, cum venerit ipse, canemus.

E C L O G A X.

- Extremum hunc Arethusa mibi concede laborem
Pauca meo Gallo, sed quæ legat ipsa Lucoris,
Carmina sunt dicenda neget, quis carmina Gallo?
Sic tibi cum fluctus subter labere Sicanos,
5 Doris amara suam non intermisceat vndam,
Incipe sollicitos Galli dicamus amores:
Dum tenera attonden simæ virgulta capella.
Non canimus surdis: respondent omnia siluae.
Quæ nemora, aut qui vos saltus habuere puellæ
10 Naiades, indigno cum Gallus amore periret,
Nam neque Parnassi vobis iuga, nam neque Pindis
Villa moram fecere, neque Aonia Aganippe,
Illum etiam lauri, illum etiam fleuere muricæ:
Pinifer illum etiam sola sub rupe iacentem
15 Mænalus, & gelidi fleuerunt saxa Lucis.
Stant & oues circum nostri uec pœnitent illas.
Nec te pœnitent pecoris diuine poeta.
Et formosus oues ad flumina pauit Adonis:
. Venit & opilio: tarda venere subulci:
20 Vuidus hyberna venit de glande Menalcas:
Omnes, vnde amor iste, regant tibi venit adpollo,
Galle quia infanis, inquit, tua cura Lucoris.
Per que niues alium, per que horrida castra secuta est:
Venit & egredi capit Siluanus honore,

Ms

25 Fio

EGLOGA X.

25 Florentes ferulas, & grandia lilia quassans?
 Pandens Arcadiæ venit, quem vidimus ipse
 Sanguineis cibuli baccis, minioque rubentem.
 Ecquis erit modus inquit, amor non talia curat?
 Nec lacrumis crudelis amor, nec graminæ riuis,
 30 Nec cuthis saturantur apes, nec fronde capellæ:
 Tristis at ille tamen, Canabitis Arcades, inquit,
 Montibus hæc vestris, solcantare periti
 Arcades. ô mihi tum quam molliter ossa quiescant,
 Vesta meos olim si fistula dicat amores,
 35 Atque vtinam ex vobis vnuis, vestrique fuissim
 Aut custos gregis, aut maturæ vinitor vna.
 Certe, siue mihi Phullis, siue esset Amuntas,
 Seu quicunque furor, (quid tum si fuscus Amuntas
 Et nigrae violæ sunt, & vacinia nigra,) .
 40 Mecum inter salices lenta sub vite iaceret:
 Serta mihi Phullis legeret: cantaret Amuntas.
 Hic gelidi fontes: hic mollia prata Lucorit.
 Hic nemus: hic ipso tecum consumeret ævo.
 Nunc insanus amor duri me Martis in armis,
 45 Tela inter media, atque aduersos detinet hostes.
 Tu procul à patria (ne sit mihi credere) tantum
 Alpinas ab dura niues, & frigora Rheni:
 Me sine sola vides. ab te ne frigora lœdant:
 Ah tibi ne teneras glacies fecerit aspera plantas?
 50 Ibo, & Chalcidico quæ sunt mihi condita versus
 Carmina pastoris Siculi modulabor avena,
 Certum est in siluis interspelæa ferarum
 Malle pati, tenerisque meo incidere amores

Arboris

ECLOGA X.

Arboribus crescent illæ: crescetis amores.
 55 Interea mistis lustrabo Manata numphis:
 Aut acres venabor apos non me vlla vetabunt
 Frigora Parthenios canibus circumdare saltus.
 Iam mihi per rupes videor, lucosque sonantes
 Ire, libet Parthu torquere Cudonia cornu
 60 Spicula: tanquam hæc sit nostri medicina furoris,
 Aut Deus ille malis hominum mitescere dicit.
 Iam neque Hamadruades rursus, nec carmina nobis
 Ipsa placent: ipsæ rursus concedite silue.
 Non illum vestri passunt mutare labores:
 65 Nec si frigoribus medijs Hebrumque bibamus,
 Scutoniasque niues hiemis subeamus aquosæ:
 Nec si, cum moriens alta liber aret in vmo,
 Aethiopum versemus oues sub sidere cancri,
 Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.
 70 Hæc sat erit, diuæ vestrum cecinisse poetam,
 Dum scdet, & gracili fiscellam texit bibisco,
 Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo,
 Gallo, cuius amor tantum mihi crescit in horas,
 Quantum vere novo viridis se subiicit alnus;
 75 Surgamus: solet esse grauis cantantibus umbra,
 Juniperi grauis umbra: nocent & frugibus umbra:
 Ite domum satira, venis hesperus, ite capellæ.

E N I S.

A.D.

A D N O T A T I O N E S . A D .
Bucolica.

Titulos Eclogarum tantum abest, vt Virgilianos esse putem, vt etiam ab imperitis (quod etiam Martialis, Horatio, Valerio Maximo, & Paradoxis Ciceronis contigit) cōfictos esse iudicem. Clare id ostendite eclogae quartæ ineptus titulus.

„Eclogas ab ek logein idest, eligere, aut seligere dictas interpretor, contra multorum sententiam Nam Virgilius noluit hoc opusculum suum penitus appellari, sed selectum ex Theocriti canticis ingenue facetur, vt in illo.

Sicelides Musæ paullo maior a canamus.

Prima Siracosio dignata est ludere vespu.

Assurgit enim Theocrito, Vnde Politianus.

Namque Siracosij quanuis adsurgat auenis,

Hesiodum premit, & magno contendit Homero.

„Tituros intellige in toto carnine pastoricio famulos pastorum, à Titiskomat, id est, obseruo: vnde illud. *Pascentes fernabit Titurus hædos.*

1 Patulae fagi. Contra commentatores non solum eclogarum, sed etiam plantarum contendō, hic fagus sumi pro ilice, aut verius esculo, non pro haya, Hispani: qui dicunt non quadrare vt pastores sub ilice captent umbras, falluntur Horat. 2. Epod. *Liber iacere modo sub antiqua ilice.* Virgil.

16 Forte sub arguta confederat ilice Daphnis.
Addc quod Phagos sic dicitur Cræce à comedendo, vt esculus ab edendo, quia veteres glande vescebantur.

Ita

BIN/ BVC OLICKA

289

Itaque fagus & esculus idem sunt. & fagina pocula. His pance interpretor, (de enzima, no de haya.)

„Si mens non. l. f. Sophoclis interpres in Aiacie. Antiqui (inquit) vana vocabant sinistra: Cordata vero, & firma de extra. De sinistri cornu cedicitur eclo. q. Hic autem est cornix & versus est adulterinus. Nec pateat fieri si vox illa sape, semel enim contingit illud augurium.

29 Post quam nos Am. b. Galatea reliquit. Notum est illad Aristippi. Habeo Laidem, sed non habeo, sic infra: dum me Galatea tenebat. Potro in verbis, Galatea re liquit, est elegans. Euphemismos tropus, quoniam resodit sas bonis verbis significamus: vt benedicere, pro male dicere: recte pro non: sperare pro timere: de quo latius in nostra Minerua. Ita hic retinquit Galatea, pro re licita est, quod & infra clarius indicat: *Quid facerem;* id est, quorū non relinquerem?

33 *Ingrata verbi.* Non patefacit allegoriam (ut quidam docti isti: disputant) sed vocer in gratiam: aionis Galateam, sed urbem illam, vbi erat Galatæ, vnde haunquam redibat ipse editior. sic in Moreto.

Inde domum cervice leui, granis ære redibat.

Quod à Catullo videtur mutuatus Virgilius,

Meisque pinguis agnus ex oñibus

Grauem domum remittit ære dexteram.

35 *Mæstros Galatea vocares.* Sic habent antiqui codices, nec aliter constat sensus, qui antea erat obscurissimus. Fulvius: Virsinus sic ait: *Quidam calamo nocturni libri habent Galatea, vt ad Mantuam referatur.* Quæ lectio sit recipienda nec ne doctis viris iudicandum

dum

sum hinc quām. 32. *Hic mibi responsum primus dedit ille petenti. Fuit his & malus versiculus, si grāmatice interpres. Sed responsum hic nō pro rēspōsione accipi debet, sed pro dīū oraculo: vt in illis: vatisque ferunt rēspōsa per auras: &: In dubijs rēspōsa petunt: & pater ipse petōs rēspōsa Latinus. Itaq; responsa, id est, oracula pictūra. De inde vox (ille) quas aliquib⁹ videtur redūdere, mag nū quid insinuat. Solet enim Virgilius articulū Græcū, exprimere, atque adeo tū quadā emphasi, non s̄t aliquid referat, sed ostendendi gratia. Aencl. 10.*

*Cen Sirius ardor, illi dūrū, & fūlū
Ille sicim morbosque ferens mortalibus ægris. Aene. 2.10
Ac vēlū ille prius, quem tela inimica sequantur.
Occiso pastore lupus. Aencl. 12.10
Saucius ille graui venantum vulnera pessus,
Tum demum mouet armaleo. Georg. 3.10
Est etiam ille malus calabris in saltibus anguis.
Submittite tauros. Subiūterc tauros est substituēre, & propagare. vt ex M. Varrone, & Columella ins telligimus, & ex titulo de rer. diuis. apud iuriscons. Lūcret. lib. 1. *Vixit enim in tabernaculo in terrā
Tibi suaves de lala tellus summittit flores. ibid.
Latificos ne queat fætus summittere tellus.
Obduseat pascua. Obscurus sensus sic lucem accipiet
Quamvis pascua tua non ita laxis terminis includantur, vt pecus longius possit euagari: hoc tamen habebitis militatis, primum vt prægnantes & graues eucis insuetis pabulis non contentantur; deinde, vt quae jam**

591
jam peperçunt, nulla mala contagia ex alieno pecore contrahant. Porro verbum obducere non vulgi modo interpres, sed pro vallare, aut obtusare ne aliquid egrediatur. Pomponius Mela, de Nili ostijs: venti arenis, quas cum fluctibus littori aplicant, ostia obducunt. Nugatur igitur Nonius cum obducere pro aperire, & protegere interpretatur. Dicit igitur Virgilius: Includitur tuum pecus ex altera parte lacunis, ex altera parte ex nudis lapidibus sine calce coaptatis. Foetas autem, pro partu leuatas ex Nonio interpres. Virg. 8.

*Fecerat, & viridifætam Mausoris in antro
Proculbus selupam, geminos circum vbera natos.
31. Maioresque cadunt Nullus est poeta vel Latinus vel Italus, vel Hispanus, aut Gallus, qui hoc Virgilia no versiculo non abutatur. Sed heustu, quam horam diei mihi commōstrabis, in qua maiores vmbrae non cadant de montibus altis? Imo vero si me roges, quam nam hora hic significetur, dicā significari solē iam occidisse, quum villarū culmina fumarent, nā post sole occasum incipiunt villicæ suis matitjs cēnā parare, Sic autem res habet. Credebant veteres nihil aliud esse noctem, quam occultationem solis circum Hyperboreos montes (quos hic altos vocat) vnde rursus emergeret mane. Refellit hanc veterum opinionem Aristoteles Meteor. lib. 2. capit. 1. sic: Quod autem ea terre portio quæ ad septentrionem posita est excelsa sit, in dicio vel id esse potest, quod non pauci ex ijs, qui olim sublimium rerum studiosi fuerint, Solē nō subter terram*

terram ferri, sed circa eamdem, atque locum ipsum cre-
diderunt. Disparere autem: atque noctem committere,
quoniam terra ad vrsam conuersa sit. Hæc ille Maio
resigitur vmbra, aut magna vmbra dicitur Nox?
Virg. Æneid. 2.

*Veritetur interea cœlum, & ruit oceano nox,
Involuens vmbra magna terramque polumque.
Ibid. Nox atra canit circumvolat vmbra, Æneid. 6. v
cœlam condidit vmbra.*

IN ECLOGA M. III.

18 *Alba ligustra cad. Miror doctos viros in expli-
cando versiculotam occupatos, quum ligustrum sit ar-
bor notissima, in Africa præcipue, quæ Hispane vo-
catur Althea: cuius radicis succo Asti caudas equorum
solent intingere Flores habet cadiſſimis fructus hi-
gerimos, utrosq; simillimos sambuci, nisi sint fructus
dupiores & ad integrandum utiles.*

24 *Actæo Araebintho, Lego Oeteo, id est, Boeotio.
Sic dictaui aliquando in Metamorph. id est.*

*Separat Aegios Oeteis Phocis ab aruis
Terra ferax.*

*Quoniam loco explicando sudant docti, & nihil expli-
cant, quia legunt Acteis.*

*Sic posita quoniam Latina & elegans locutio,
& Græcis vñscata, id est, sine ordine, ut cunquæ, Hisp.
(commo quiera,) Georg. 4.*

*Sic possum in clauso linquunt,
Sic o, sic possum affati discedere corpus.*

Æneid. 2.

Horat

Horat. i. Serm. de lepore venali,
Positum sic tangere nolit.
vt Ioan. 4. cap. sedebat sic supra fontem.

ECLOGA III.

77 *Quum faciā vitula, Vtula in sexto casu censore reti-
nendum, nam verbum omne (passiuis exceptis) sine
accusatio esse non potest, quum igitur verbum facio
significat sacrificare de est sacra. Sic apud Plaut. Facere
rem diuinam. Liuius lib. 1. vt patro ritu sacra Albani fa-
cerent Ouid. 3. Met.*

*Sacra Iouifactorus erat,
Suppresso igitur accusatio apte dicetur. Thure sacri-
ficant, & faciunt vitula. Cic. pro Muren. Cui omnes
consules facere necesse est. Liuius lib. 6. dec. 4. quadra-
ginta hostijs maioribus pretor sacrificaret, & lib. 7. de-
cade. 1. vicenis maioribus hostijs sacrificare, & lib. 9.
dec. 1. Hostijs maioribus cōsules procurarent. In Plau-
to legebatur quotannis fecerat. ego ante Lambinum
substitui quot agnis fecerat.*

106 *Dic quibus in terris, Multa multi de hoc ænigma-
te commentari suat. Petrus Crinitus lib. 3. cap. 8. dicit
Virgilium anxiæ quarantibus de hoc versiculo respō-
disse: se crucem fixisse Grammaticis, in qua se assidue
distinxerat. Alciat. in Parerg. nescio quid de furni,
aut clibaniori communisicitur, ut interim mitcam alio
rū frigolas interpretationes. Ego vero, quid Virgilius
voluerit significare arbitriosine deprehendisse. Mun-
dus*

N

dus

dus & cælum idem significat. Plinius sic incipit suum opus. Mundum & hoc quod alio nomine cœlum appellare libuit: Et Pomponius Melasic: Omne igitur hoc, quidquid id est, cui mundi cœlique nomen indidimus, Macrob. in Sōn. cap. 20. lib. 1. Ita enim non solū terram, sed ipsum quoque cœlum, quod vere mundus vocatur temperari sole certissimum est. Nunc addam verba Macrobij ex lib. 1. Saturn. cap. vt gradum faciamus ad interpretationem versiculi: Nam quum Latia, hoc est Latinarum solemne concipitur item diebus Saturnaliorum: sed & quum Mundus patet: nefas est prœlium sumere. Et paulo inferius: Neque petente Mundo, quod sacrum Diti patri & Proserpinæ dicatū est: meliusque occlusa Plutonis sauce eundem ad prœlium putauerunt. Colligamus igitur cum Festo Pompeio fuisse Romæ templum subterraneum, Diis Manibus consecratum, quod Mundus patens vocaretur. Et ex eo dictus, quod tres tantum dies in anno pateret: pridie Vulcanalia, & a. d. 3. Non Octob. &, d. 6. Id. Novemb. Itaque per eos dies non cum hoste manus consecebant: non exercitus scribebatur, non comitia habebātur, non aliud quicquam in rep. nisi quod ultima nec esset admonebat, administrabatur. Plutarchus etiam in Romanis questionib, hæc tetigit. Si ergo pastor proposuisset questionē sic: Quibus in terris Mundus patet per tres dies, facilis erat solutio: Sed pro mūdo dixit cœlū, pro tribus dieb⁹, dixit tres vlnas, accipites videlicet mētarā usualē, pro mensura tēporis, qui sunt dies.

¹⁰⁶ Inscripti nominē regē Post quam in Regianis le-

a. b.

v. 1

gi,

, hunc florem sc̄e vidisse in Salamine. desij quærcere, uales sint, aut vbi sint hi flores, Ostēditur inquit l. 1. Salamine saxū. cæt. Tradunt incolæ post Aiacis interi apud se primū florem enatum, candidū, rubentem codice lilio, cū cæteris partibus, tum folijs minorem, inscriptum vero ijsdem, quibus Hyacinthū literis.

ECLOGA III.

titulos eclogarum non esse Virgilianos vel ex hac ecloga iudicari potest, suppositiū sunt, velut odatum ex epigrammatum. Quid enim scribatur Pollio, ant Sanninus: tolerabilius titulus erat, qui alicubi legitur, interpretatio aurei sæculi. Accusaretur maiestatis Ma, si viuēte Augusto de Pollionis, vel alterius filio sæculorum instaurationem adscriberet. Res sic habet. Lebat Virgilius Sibullæ carmina, ex quibus Christi adventū appropinquare colligebat. Constituit ergo carmen genethliacō Aug. filio nascituro cōponere. At dies quinam erat ille Aug. filius, quum August. constet mascula prole caruisse. Audi Suetoniū in Augusto: Ex Livia nihil liberotū tulit, quā maxime cuperet: infans cui conceptus erat, immaturus est editus. Sibi igitur persuadebat Virgilius, illū, quē vates canerent venturi, non alibi, quā Romæ, nō alio potiore patre, quā es et Augustus, nec alio tēpore, quā in summa rerum omnium tranquillitate nascitum. Sed diuinitus factū crederim, filium Augusti non vixisse, Tanta enim esset Virgilij autoritas, tāta Sibullini carminis male intelleci malestas, vt puer sic natus pro deo coleretur.

N. 2. 4 Vlti:

4 Ultima Cumæi. Viues putat tempus natalis Christi descriptum à Sibulla fuisse per primas literas carminis, quæ vocantur acrostichides. Non legerat ille libri sibullinos, qui postea Græce sunt excussi. Tempus igitur verbis plenis describit Sibulla lib. 2. in calce verba Latine proferam, ne Græcis obstrepam.

Sed postquam Roma Ægyptum reget imperioque
Frænabit summi tunc summi potentia regni
Reges inextincti mortalibus exorientur.
Rex etenim sanctus veniet, qui totius orbis
Omnia sæclorum per tempora sceptra tenebit,
Tuncque Latinorum non eluctabilis ira
Tres Romam tristifatorum stamine perdent.

5 Magnus ab inte. De anno magno & de mensibus magnis, dixi in Sphæra, ex Cicerone. Macrobius & astrologis.

„ Iam redit & Virgo, Quid hic senserit Virgilius, ipse indicat. 2. Georg.

Extrema per illos

Institia excedens terris vestigia fecit.

Ultima cœlestium terras astræa reliquit.

Nihilominus tamen (quia Virgilius, Sibullam non intelligens, alio referebat) doctissimi viri de Virgine matre hæc interpretantur. Eusebius de vita Constantini (vbi hanc Eclogam Græce vertit) sic ait: Quænam igitur hæc est Virgo, quæ rediit, An non ea, quæ plena & foeta facta est de Spiritu sancto? Et quid impedit quominus puella hæc de divino spiritu grauida semper sit, & maneat virgo? Redire autem denuo apte dicitur,

Et Quid.

IN BVCOLICA

197

tetur, quæ suo aduentu orbem relevabit. Sic Sannaz. lib. 3. de part.

Ultima Cumæi venit iam carminis ætas,
Magna per exactos renouantur sæcula cursus.
Scilicet hæc virgo est, hæc sunt Saturnia regna.

Illud vero multo magis animaduertendum, quod in nostris historijs traditur de Secundiano viro tegato & graui, deque Veriano pictore, qui quin Marcellianum virum eloquentissimum conuenisset, quumque diligentius Maronis carmina perscrutarentur: nihil illud hic intelligi statuerunt, quan Deum è Virgine pasciturum, ut genus humanum redimeret. Quare rationiem comutantes (erant enim à Christi pietate alieni) ad Christum sunt conuersi, & à Xisto supremo pontifice sacro Baptismate loti. Deinde pro Christo Valeriano Cæsare interfecti.

Iam noua progen. Sibula lib. 3.

Tum Deus è magno regem dimittet Olumpo.

Ferreæ ætas desinet. Hesiodus & Ouidius multa deis ætatibus scripsere sed credibile est priorem Sibullam scripsisse, ut legimus lib. 1. & libro 2. circa principium: & ibidem in fine ætatis decimæ sic ait.

Tum demum surget magni præclara Dei gens
Quæ duce mortales omnes bene vivere discant.

6 At tibi prima puer. Sibulla in calce operis.

Hoc pueru nato properauit gaudia Tellus.
Cælestis risit sedes: & gesijt orbis.

N 3

Eusebius

Eusebius ibid. Ipsis namque Dei cunabulis Spiritus sancti virtus fragtates quosdam flores, nouam scilicet progeniem dedit.

Nec magnos met. Sibulla in calce tert. lib.
Cumque lupis agni per montes gramina carpentia
Permisitque simul pardi pascentur, & hædi:
Cum vitulis vrsi degent armenta sequentes,
Carnivorusque leo præsepi a carpet, vtibos,

24 Occidet & serp. Eusebius loco citato: Serpens vero occidit, & venenum serpentis illius, qui parentes primos seduxit, ac mentes eorum in transuersam egit. Et mox: Itaque non immerito occidit venenatorum serpentium natura, occidit & mors. Et statim: & amomum ubique nasci dicens, sic multitudinem cultorum dei appellat: quia sic ex una radice multitudo ramorum fragrantibus floribus vernans, ac moderato rore irritatum germinat. Sic Sannaz. lib. 3.

Occidet & serpens miseros quæ prima parentes Elusit, portentificis imbuta venenis.

Mollipaul. sic Sibulla sermone 3.

Tunc Deus humanis concedet gaudia magna Terraque & arboreæ stirpes, pecudumque cetera Innumeræ veros fructus mortalibus edent: Vinum, dulceque mel, niueum lac, quodque vel inter Omnia frumentum mortales adiuuat ægros.

Huiusmodi quædam canit lib. 3.

Iom nullus salcos curvo proscindet aratro,

Terra

Terra nec à bubus ferro scindetur acuto,
Nec spica, nec erunt farmenta, sed omnibus una
Roscida Manna simul mandetur dentibus albis.

30 Et duræ querq. Eusebius ibid. Stoliditatem hominum illius temporis, ac strigosos mores describit: & quam suauem ij, qui filium Dei audiunt, tolerantiae suæ fructum recepturi sint. docet. Alij hic Apostolos contendunt significari.

31 Paucatamen sub. Seruatorem (inquit Euseb.) ad Trojanum bellum proficiisci significat poeta. Troiam autem totum orbem intelligi. Expugnauit igitur palam prauam illam aduersariam potentiam Christus, & propria prouidentia & maximi patris mandato missus.

38 Cedet & ipse mari veft. Lactant. Firmian. lib. 7. cap. 24. dicit hæc omnia ex Sibulla Cumæa desumpta. De inde ex Eruthrea citat illa.

Cumque lupis agni. cat. Post illas;
Tum Deus humanis.

Nos etiam ex lib. 3. hæc addimus.

Nam terra omniparens fruges mortalibus almas Edet in ex haustas olei, riniique, cibique, Dulciaque ex alto cælo rorantia mella. Arboreos fructus, nitidas pecudesque, bouesque, Agnos, atque agnas pingues, hædosque caprarum, Et niueo fontes erumpent lacte suaves, Oppida plena bonis & piagnia culta vigebunt,

N 4

Nec

Nec gladios metuet, nec bellum terra tumultus.
Nec tremefacta gemerat nutanti pondere Tellus.
Nec bellum, nec erit sentorum squalor agrorum.
Aut famis, aut fruges vastantis grandinis horror.
Kterum pax terris florebit in omnibus alta.

Talias & clausis. Imitatio Catulliana

Talia diuino fuderunt carmine fata: Item
Currite ducentes subtegmina, currite fusi,

Parcæ vnde dicantur explicuimus in Minerua quû re
cepta Grammaticorum Antiphrasim explodimus.

49 Cara Deum sobol. Virgilius in Ceiri,
Cara Iouis soboles magnum Iouis incrementum

Omibitam long. Eusebius citat Sibyllam-Eruth. sic
Quid mihi ò domine diuinationis necessitatem impo-
nis, & non magis à terra insublime sublatam vsque ad
beati aduentus tui diem custodis.

60 *Incipe parue puer*, Politian. Miscell. 89. disputat
contra Seruum ex lib. 9. Quintiliani. Quintilianus
enim non Cui legit, sed qui, pluraliter, hoc sensu: ex
illis qui non risere hunc neque dea, cæt. Sed mihi nec
Politianus, nec Quintilianus satisfacit. Ego enim risu
matris intelligo pueros incipere cognoscere matrē, &
ideo sequitur: cui non risere parentes, cæt. quia filegas:
qui non risere, vox Qui, in dandi casu intelligetur, me
lius enim declinabis Quius Qui, quam cuius cui, vt re
ete docet Petrus Bembus in Phorm. Terent.

E C L O G A

E C L O G A V.

73 Et quum solemnia vota reddemus Nymphis. Quid
fit solemne. & vnde dicatur diximus in Minerua. Por
ro, reddere vota Nymphis in agro, ex ritu antiquo est.
Nam Nymphis in agro religiosæ operabantur. Sic apud
Eurypid. Ægistus in agrum exit, vt Nymphis lacri-
ficit. vnde illud:

Et quo (sed faciles Nymphæ risere) facello,

E C L O G A VII.

59 Jupiter, & laetoscendet plurimus imbris, plurimus
& multus aliquando non significat numerum, sed lon-
gitudinem, vt inons plurimus, nux plurima pro amygdala in Georg. plurima ceruix, id est, longa. Sic Horatius in Odis, quod non intelligunt interpretes:

Plurimus in Iunonis honorem.

Id est, qui multus est in laudibus Iunonis.

E C L O G A VIII.

73 Terna tibi Licia circundo. Vtitur hæc maga lance
& licio, vt diuinet an vir sit venturus. Lances erant pa-
tinæ sacræ, quibus magæ vti solebant in inquirendis

N 5

furtis

202 ADNOTATIONES.
furtis. Hæc in uoluebantur licijs discoloribus, ita ut
penderent intra licia, deinde prolatis & nominatis ijs,
de quibus erat suspicio, Janx sua sponte mouebatur in-
tra licia. Hinc iam patet quid sit illud à do Etissimis vi-
ris diu quæ situm nec inuentum: Furtæ per Lancem &
Licium concepta tanquam manifesta vindicator. Non
enim tria sunt genera furtorum, sed duo tantum, Ma-
nifesta, & Nec manifesta. Sed Leges. 12. tabul. iube-
bant ita fidem haberi Licijs & lancibus in concipien-
dis furiis, (quia res diuina erat, & quasi diuinæ sortes)
ac si essent furtæ manifesta. Solebat etiam hæc furto-
rum conceptio fieri per acumina, id est fixis in vano
pendenti cultris tonsorijs, & nominato fure vanus ver-
tebatur in gyrum. Sed hæc non solum nostris tempori-
bus, sed etiam antiquitus sunt prohibita.

E C L O G A IX.

15. *Ante sinistra cornix.* Libr. 1. de Diuinat. Q. Cicero diuinationem defendens sic ait: *Quid augur? Cur à dextra coruus, à sinistra cornix faciat ratum.* Cui M. Cicero responderet libr. 2. sic. *Nulla est inter augures conuenientia.* Et Ennius more Latino, Iæuum dixit pro bono: & Homerus dextrum pro prospero accepit. Ita nobis (subdit) sinistra videntur Graijs & bar-
baris dextra, meliora. Quanquam haud ignoro, quæ bo-
na sint, sinistra nos dicere: etiam si dextra sint. Sed cer-
te nostri sinistrum nominaverunt, externique dex-
trum,

IN B V C O L I C A. 203
trum, quia plerumque melius id videbatur. Hæc Ci-
cero. Sed hæc aliquantulum excutiamus, Quoniam Lambinum & Turnebum video discrepantes in illo Horatij libro. 3. od. 27. Turneb. libro. 6. capitul. vi-
tum. Coruorum auguria à dextris felicia, à sinistra in-
fausta: vnde quum solis ortum Iæuam partem crede-
rent augures, dixit Horatius: Oscinem coruum prece-
sus citabo solis ab ortu. Lambinus sic. Augures, quum
augurium capabant, Orientem solem expectabant, vt
meridies esset pars dextra: cæt. Liuius libr. 1. aliquan-
tum obscurè Numæ in augurationem depingit. Rex
in lapide ad meridiem versus consedit: augur ad Iæuam.
ejus capite velato sedem cepit: regiones ab oriente ad
occasum determinauit, dextras ad meridiem partes, læ-
uasque ad septentriones esse dixit. Hunc locum ex
Plutarcho in Numa, & ex Dionysio Halicarn. sic in-
terpretor: Rex sedebat versus ad meridiem capite ve-
lato, & augur iuxta regem sedem cepit versus in orien-
tem, & ita dextras dixit meridiem. dispunge igitur sic.
augur ad Iæuam, ejus capite velato, sedem cepit. Sed
in Virgiliiano loco explicando magis placet Aristote-
lis sententia qui 2. cœli capit. 2. dicit augures dextras
& sinistras non ex natura cœli, sed respectu sui consti-
tuere. Itaque pastor hic ad suam dextram cornicem au-
diuit, & quia in arbore glandifera crocitantem audiuit
coniectatus est, non esse suscipiendas lites de agro, cū
clamoso milite.

E C L O -

ECLOGA X.

17. *Nec te pœnitat pecoris. Verbum pœnitet non solum à Grammaticis, sed etiam à doctis in variis distractis significaciones. Sed quum in libro de causis linguae Latinæ liquido comprobauerimus, vnius vocis unicam tantum esse significationem: in hoc etiam verbo explodemus illam, quam huic verbo, non sine discipulorum admiratione Grammatici inculcat, id est, parum videtur. Terent. He autont. Me quantum hic operis fiat pœnitet. His & alijs tenebris implicantur Grammatici, quia veras, proprias, & genuinas interpretationes vocum, aut ignorant, aut vilipendunt. Nam si vocum etymologias rimarentur, nec verba impersonalia pueris obtruderent, nec cum Calepino varias significaciones formiarent. Pœnitet igitur verbum actulum est, coaluit ex pœna & tenet. vt. Pœnitet me conuiiorum, id est, pœna vel pœnitentia conuiiorum tenet me Q. Curtius: Malo me fortunæ pœnitat, quam Victoriae pudeat: id est, malo me fortunæ pœna teneat, quam pudor in honesta Victoriae me teneat. Pœnitere dicitur, quum quæ ipsi fecimus, ea nobis post disciplinæ incipiunt, & molesta esse. Hispan. desdeñar, enfadare) Sic Eclog. 2.*

Nec te pœnitæ: calamo triuisse labellum:

: Vbi

Vbi triuisse labellum, pro recto est, tritura labelli non pœnitat te. potest esse quoque infinitum pro genitivo, ut si dissoluas: pœna triuisse labellum ne te uocat te. Sic etiam dicimus. Tædet nos laboris, vel laborare, id est laborare tædet nos, aut tedium laboris nos tenet. Terent Non te hæc pudent; Plautus: Quod puderet facilius fettur, quam id quod piget.

AD III. E C L O G A M,

Carmina XXXIII. Sibyllæ Erythrææ, ex libr. 8: cum hac acrostichide, IHSOYS XPEISTOS, THEOY YIOTS SOTEP, STAYPOS, id est, IESVS CHRISTVS Dei filius Soter Crucem.

Magist. Franc. Sanctio interprete.

Iudicij signo sudabit terra pauescens.
Et rex æternus summo descendet Olympo
Sicut crutari mortale genus terramque polumque
Vnde Deumpius atque malus clareque palamque
Summum cum sanctis in sæcli fine videbit
Corporatum, ille animas folio censebit ab alto,
Horreat incultus densis quum sentibus orbis.
Refingent simulacra viri, gaza que peribunt.
Ignis & exuret terras cælumque salumque.
Crutans exuret postes orci que cauernas
Tunc repctet lucem sanctum turba: scelestos
Vret inexhaustus per secula cuncta caminus,

Sere-

- S ecretosque actus omnes tunc quisque loquetur.
 D um reteget furuis Deus obsita corda tenebris,
 E tce dolor cunctis, & stridor dentis adesi.
 I pseque Sol deerit, nec ducent astra chorcas.
 P ulgorem amittet cælum, luna aurea lumen;
 I nsurgent valles, subsident ardua montis,
 L uxus fastosus mortales deseret oras
 I nde æqui montes campis, hinc cœrula ponti
 V ector non verret: putrescit fulmine tellus.
 S ic fontes simul arescent, & fluminis aluei.
 S tridula tunc querulum sonitum tuba fundet Olympo;
 O rbis grande malum rugiens, & damna futura
 T artareumque chaos monstrabit terra debiscens.
 E t venient omnes reges magni ante tribunal.
 R esfluet è cælo tunc sulphuris amnis & ignis.
 C unctorumque hominum fient manifesta sepulcra.
 R obur erit fidis cunctis optabile lignum,
 V ita piorum hominum: cæci sed scandala mundi.
 C ollustrans vndis bisseno in fonte vocatos
 E gregius pastor virga compescet acerba
 M aximus ille Deus, descriptus acrostichide ista.
 S cruator, nostra Athanatos Rex crimina pendens:

FINIS.

¶ Diu-

D IVINA Æneis perfectissima est. Nugantur qui scribunt, Virgilium, quia non satis esset emendata, iussisse comburi: & vt fidem huic rei faciant, obtrudunt nobis declamatoris cuiusdam versiculos, quasi ab Augusto factos vetante comburi diuina carmina. Ex industria Virgilius graues aliquas sententias hemistichio claudebat ut: *Huc cursus fuit: cuncti simul ore fremebant Dardanida: Munera lætitiamque Dei: Et quorum pars magna fui: Quid puer Ascanius. Silvius Albanum nomen. & multa alia: quæ omnia male feriati homines, & inepti poetastri supplere conatis sunt, ex quibus quedam remanserunt, quæ pro viginianis habita commentatoribus non leue negotium facerent.*

Expunge igitur inepta illa, & indigna Virgilio quatuor camina, quæ nullus antiquorum legit: nam opus Ænclidos ab illis omnib. vocatur: *Arma virum.*

¶ Libro 2. versiculo 6. dele: *Quis talia fando.* Nam barbarum est: legendi libros: legendo libros: ad legendum libros: nec Latina lingua agnoscit Gerun- dia, & Gerundiua Grammaticorum, ut alibi fusius affirmamus.

¶ Libro. 2. versiculo. 76. lege: *Ille hæc: Cuncta equidem tibi rex: dele: posita tandem formidine fatigatur: nam hic versiculos aptissime quadrat cæteris lib. 3. Æni. at hic deposita formidine non quadrat quia inferius legimus*

legimus: Prosequitur pauitans: vox Tandem, hic locum non habet, quia nihil adhuc dixit, vox: Fatur, frustra est, quum statim sequatur: Inquit.

¶ Libro.3.versicul. 439. lege. Quid puer Ascanius?

Talia fundebat lacrumans, longosque cieb.

Cætera ex diuersis locis Virgilianis male hic assuta sunt.

¶ Lib.3.versi.484.dele:neque cedit honoris:qua verba coegerunt Seruum delirare.

¶ Lib.3.ver.660.leg. Lanigeræ comitantur oues, ea sola voluptas, Solamenque mali, abi jce putidum illud: de collo fistula pendet.

¶ Lib.4.ver.435.leg. Extremam hanc oro veniam:

Talibus orabat, talesque miserrima fletus,

Ineptus glossator non intellexit: Extremam hanc oro veniam: referri ad Aeneam, & esse extrema verba petitionis, sed retulit ad Annam, & nihil explicauit.

¶ Lib.5.ver.547.leg. Epitydem vocat.

Vade age: & Ascanio si iam puerile paratum.

Infra est verbum: Ait quod etiam si non esset: incep tum factum addere: fidam sit fatur in aurem. ¶ Lib.6.

etimogal

¶ Lib.6.versi.36.leg. Deiphobe Glauca
Non hoc ista sibi tem. spect. poscit.

Dele, Fatur, que talia regi: nam infra est: Talibus affata Aenean: & vox (regi) nihil hic agit.

¶ Libr.6.ver si, 164.leg. Missenum Eolidem:
Hectoris hic magni fuerat comes, Hect. circ.

Hic meras nugas inculcant aliqui.

¶ Lib.6.763.leg. Silvius Albanum nomen:
Quem tibi long. serum Lauin. coniux

Nugatur Agellius, & afflictantur doctissimi viri in explicanda Post huma proles sed frustra.

Nam Vigilius tam inepte nunquam scripsisset.

¶ Libr.9.versic.363. expunge integrum versiculum:

Post mortem bello Rutuli, prædaque potiti.

Sic Seruum, & commotatores magna liberabis anxietate, infra legitur: Victores præda Rutuli, spolijsque potiti.

¶ Lib.10.versi. 186.leg. Transferim Cygne.

Cuius olor inæ surgunt de vert. penne.

¶ Libro.10.versicul.223. expunge, totum versiculum.

Quot prius aeratae stet. ad litt. proræ. ex lib.9.

¶ Libr.10.versicul.490.lege. Quem Turnus super assistens:

O

Arades

§ 117   *Aeneidos caro inibus, exploduntur.
Arades hinc, inquit, memor, mea dict. referte.*

¶ Lib. i r. vers. 41. *Custidis Ausonia:
Tene, inquit, miserande puer, quum lata venire.*

¶ Lib. ii. vers. 415. leg. *Quamquam d.
Hiemini ante alios, fortun. laborum.*

¶ Lib. ii. versi. 822. *Quicun partiri curas:
Haftenus Acca soror, potu: nunc vuln. acerb.*

¶ Lib. i 2. versi. 10. leg. *Tunc sic affatur regem:
Nulla mora in Turto. nihil est, quod dict. retrac.*

¶ Libro. 12. versicul. 47. leg. *vt primum fari pe-
tit, sic intipit:*

¶ Lib. 12. versi. 168. leg. *Et iuxta Ascanius,
Procedunt castris: puraque in ueste sacerdos*

R Idicula & puerilia fere sunt omnia quæ narrantur
in vita Virgilij: sed nihil magis risu dignum, quam
quod narrat Petrus Crinitus ex Seruio & alijs. Cicero,
nem audisse aliquando Virgilium publice recitantem,
& exclamasse? *Magnæ spes altare Romæ.* Sed merum
esset delirium si talia verba effutiret Cicero si viue-
ret. sed neque tunc erat inter viuos. Et Virgilius post
debellatos Cæsaris interfectores agros amisit, & Ro-
manu venie, & post acceptos agros primaria eclogam
compo-

212   *Inepti centones a diuinis:
omposuit, delect. igitur: Magua spes altera Romæ: quæ
erba cum præcedentibus non possunt coherere.*

¶ Libro. 12. vers. 806. leg. *Ulterius tentare vete.
Sic dea submislo contra Saturnia vultu.*

Lib. 12. vers. 806. Dele, sic Iupiter orsus.
Non enim incipiebat Iupiter, sed desinebat

F I N I S.

